

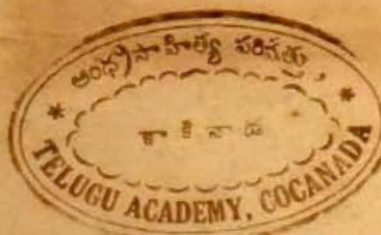
2679 ✓

123

D.S.R.

168
~~4~~

1149
—
4

న చిత్ర మాస పత్రిక

సంపాదకుడు
డాక్టర్. కే. ఎన్. కేశరి

1149
4

సంపుటము 2.]

లోధ్ర ముద్రాలయము, మద్రాసు

1929

[సంఖ్య 1.

గ్రహ లక్ష్మి

శ్రీల ఆరోగ్య సౌభాగ్యములను పెంపొందించుట కేర్పడిన

నదిత్ర మాసపత్రిక.

సంపాదకుడు.

డాక్టర్. కే. ఎస్. కేశరి.

1149
4

ప్రథమ సంపుటము.

1928—1929.

లోత్ర ముద్రణాలయము.

మదరాసు.

మొదటి సంచిక

మార్చి

1	స్వవిషయము	...	...	1
2	ఆశీర్వాచనము (ఆదిపూడి సోమనాథకవిగారు)	...	...	1
3	మాలతీలత	...	...	5
4	ద్రౌపది గుణశీలములు [మహావాది వెంకటరత్నంగారు]	...	...	12
5	గువాసన తలనూనెలు	...	...	20
6	వితరణ-కథ [చిల్లరిగె శ్రీనివాసరావు పంతులుగారు వి.వి.]	...	...	21
7	డాక్టర్, బిసెంటు [శ్రీమతి మైదవోలు పద్మావతిగారు]	...	...	23
8	చనుబాలు	...	...	31
9	దయార్థహృదయ [శ్రీమతి కె. లక్ష్మీదేవిగారు]	...	...	34
10	శిశుపోషణ	...	...	40
11	చారదలేఖలు [శ్రీమతి కమపత్తి వరలక్ష్మమ్మగారు]	...	...	43
12	స్త్రీసాముద్రికము	...	...	46
13	సౌందర్యపోషణము—కీలోజములు	...	...	49
14	వస్త్రాభరణములు—నాగరికత [మైదవోలు చెంగయ్యపంతులుగారు వి.వి., వి.యల్.,]	...	...	53
15	వివిధవిషయములు	...	...	57
16	ఆలోచన	...	...	60

త్రివర్ణ చిత్రము:—నవవర్ణము

ఛాయాపటములు:—[1] డాక్టర్, బిసెంటుగారు [2] బాలశ్రీదలు [3] శిశువు [4] శ్రీమతి ఆదిపూడి వసుంధరాదేవిగారు [5] సుఖకుటుంబము [6] మాలతీలత

1149
4

రెండవ సంచిక

ఏప్రిల్

1. హిందూసంఘమునందు శ్రీ దాసేయా?	...	...	1
2. తురుష్కదేశము-శ్రీ యుద్ధమము	...	...	6
3. డి. శే. పార్వతమ్మగారు (ఎఐ. బి. ఎస్. శర్మగారు, బి.ఏ., ఎల్. డి.)	...	...	12
4. వస్త్రాభరణములు-నాగరికత [రావుబహదూరు మైదవోలు వెంగయ్య పంతులుగారు, బి. ఏ., బి. ఎల్.]	...	...	19
5. మాధవీలత	...	...	23
6. భార్య	...	...	26
7. నా కుక్కపిల్ల [క. యశోదాదేవి]	...	...	28
8. న్యూజిలాండుస్వీపము	...	...	31
9. ద్రావణగుణశీలములు [మహావాది వెంకటరత్నముగారు]	...	...	35
10. ఆహారము	...	...	42
11. వీరమూల [రామచంద్రుని వెంకటప్పగారు]	...	...	46
12. శ్రీసామద్రీకము	...	...	51
13. పన్నిని [శ్రీమతి మైదవోలు పద్మావతిగారు]	...	...	54
14. సౌందర్య పోషణ	...	...	60
15. సంభాషణ [శ్రీమతి యనమండ్ర కామాక్షమ్మగారు]	...	...	62
16. నా ర్తలు	...	...	67
17. ఆలోచన	...	...	73

త్రివర్ణ చిత్ర పటము:— కుపాన

ఛాయాపటములు:—

1. డి. శే. పార్వతమ్మగారి కుటుంబము
2. అఖిలభారత శ్రీ మహాసభ
3. శ్రీల రాయభారము
4. మాధవీలత
5. అజంతా చిత్రరత్న
6. శ్రీమతి ప్రేమల మహాని
7. ఆహమద్ సా సతిగారు
8. పి. బి. కాలేసతిగారు
9. విల్లినాసా

1149
4

మూడవ సంచిక

మే

1.	బ్రహ్మవాదీనులు	...	...	1
2.	మల్లికా!	...	...	10
3.	దివ్యయాగిని? [“వనిహార”]	...	...	15
4.	సువాసన తలనూనెలు	...	...	16
5.	ద్రాపది గుణశీలములు [మహావాది వెంటటర్త్తముగారు]	...	...	17
6.	కారదలేఖలు	...	...	27
7.	బుద్ధుడు—స్త్రీలు	...	...	35
8.	హిందూ గృహాన్ని తిరిగి కనుక్కోవడం [పీఠపాటి పీఠ్యయ్య పంతులుగారు]	...	...	37
9.	వైదరాలు [శ్రీమతి కమవర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు]	...	...	41
10.	సత్సంతానమును బడయుటెట్లు? [శ్రీమతి పులవర్తి కమలావతీదేవిగారు]	...	...	43
11.	నీరమ్మ [ఆంధ్ర కేమగిరిరావుగారు]	...	...	45
12.	సంగీతము, తత్త్వభావము [కర్మపాదరులు]	...	...	51
13.	ఆత్మపై వైద్యము [శ్రీమతి జూలూరి కులశమ్మగారు]	...	...	53
14.	నేనే నీనాంకు కోసితిని [శ్రీమతి ఎస్. అన్నపూర్ణాదేవిగారు]	...	...	56
15.	కన్నీరు	...	...	58
16.	కురుప్క—స్త్రీ స్వాతంత్ర్యము	...	...	61
17.	జర్మనీదేశమందు శిక్షావ్యవస్థ	...	...	62
18.	పుష్పచయము	...	...	65
19.	అలోచన	...	...	73
20.	గ్రంథ స్వీకారము	...	...	80

తీవ్ర చిత్రపటము:— వివాహమా? వైద్యమా?

ఛాయా పటములు:— 1. శ్రీమతి పులవర్తి కమలావతీదేవిగారు 2. కర్మపాదరులు

నాలగవ సంచిక

జూన్

1. శ్రీలు : సంస్కారము	...	...	1
2. దేవదాని బిల్లు-సంఘ సంస్కారము [శ్రీయుత మైదవోలు దెంగయ్య పంతులుగారు]			5
3. ఎంత మోసము చేసితివి? [శ్రీమతి కవుతా లక్ష్మీ దేవిగారు]		...	12
4. వంశ్యత్వము-దాని ఉపాయము [చి. రమణమ్మగారు]		...	15
5. సీతామత [శ్రీయుత చిట్టూరి కొండలరాయ శర్మగారు]		...	17
6. బాలవిరంతువులు : విద్యాభిలాష	...	...	21
7. రజస్వలాసమయము	...	...	27
8. ముద్దు	...	...	30
9. నీవు—నీవేనా? [శ్రీమతి కమలా కుమారి]	...	...	33
10. శారద లేఖలు	...	...	37
11. పశ్చాత్తాపము [వినోది]	...	...	41
12. "మీపాదముల సాక్షిగా"	...	...	45
13. ప్రణతి [కోటమర్తి నాగేశ్వర శర్మగారు]	...	...	50
14. ఆశీర్వాదము	...	...	52
15. పుష్పచయము	...	...	58
16. వైవాహికాచారములు	...	...	62
17. బహిష్ట శ్రీలు—వస్తుస్పర్శ	...	...	65
18. వింతలు—విశేషములు	...	...	67
19. శ్రీత్వము	...	...	71
20. అలోచన	...	...	73
21. గ్రంథములు—పత్రికలు	...	...	81

త్రివర్ణ చిత్రము:— వనమమమము

ఛాయా పటములు:— 1. ప్రెంచి ఆఫ్రికాశ్రీ 2. ఆశీర్వాదము యువతి

3. సీగ్రోశ్రీ 4. మారెమ్మార్కాట్యకత్తె 5. యశోద, కృష్ణుడు

అయిదవ సంచిక

జూలై

1. శ్రీలు-విదేశవస్తు బహిష్కారము	1
2. సంగీతము [శర్మసోదరులు]	6
3. లీల [ఆర్. సుబ్బన్నగారు]	14
4. ద్రౌపది విడుగురు భర్తలుండిరా? [కొణకంచి చక్రధరరావుగారు]	17
5. ధొండాకేశవ కార్వే [లలిత]	25
6. స్వయంవరము [కంచి మంగళాంబగారు]	30
7. “మీ పాదముల సాక్షిగా” [కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు]...	33
8. ఎడ-దాని కడలిక [వనవిహారి] ...	40
9. అన్నామీదేశ శ్రీలు ...	41
10. ప్రేమ-దాని ప్రభావము [సారథి] ...	46
11. బర్మారాష్ట్రము-“శ్రీవిద్య” ...	50
12. స్వర్ణలత [డా॥ గంగూరీ] ...	51
13. పుష్పచయము ...	57
14. శ్రీశ్రవము ...	65
15. వింతలు-విశేషములు	67
16. వార్తలు	70
17. పత్రికలు	71
18. వీరమాతలు [వి. టి. కృష్ణమాచార్యులుగారు]	
19. ఆలోచన	

త్రివర్ణచిత్రము:—ఉమర్ ఖాయం

ఛాయాపటములు:—1,2,3 అన్నామీదేశ శ్రీలు 4. మరుగుజ్జు

5. శ్రీమతి క్యామమమారి సైమా 6. శ్రీమతి కమలాబాయి లక్ష్మణరావుగారు

ఆటవ సంచిక

అ గ స్తు

1. వివాహవయోనిర్ణయము	1
2. శ్రీ విద్యాభ్యాసము [వెలమాటి వరలక్ష్మమ్మగారు]	5
3. గొడుగు—చెప్పలు [రామచంద్రుని వెంకటప్పగారు]	11
4. ధర్మపత్ని [శ్రీమతి రాజేశ్వరిగారు]	15
5. ద్రాపదికి బిడుగురు భర్తలుండిరా? [కొ॥ చక్రధరరావుగారు]	17
6. కాస్త్రాలు—చట్టుబండలూ! [శ్రీమతి పి. కామేశ్వరమ్మగారు]	25
7. స్వర్ణలత [డా॥ గంగూరీ]	29
8. బాలికలు—చదువు [లక్కరాజు వేంకట హనుమంతరావుగారు, బి.ఏ.బి.ఎల్.]	39
9. వివాహ్యకన్యా స్వరూపనిరూపణ [ఓంగోలు వెంకటరంగయ్యగారు బి.ఏ.బి.ఎల్.]	41
10. శిశువులు-భయము [వడ్లపూడి వెంకటరత్నంగారు]	49
11. రివ్యూను జవ్వనము [వనవిహారి]	54
12. పుష్పచయము	55
13. ఆరటిపండు	62
14. ఆస్థిరీయులు	66
15. పతివ్రతా ప్రభావము	72
16. శ్రీశ్రవము	73
17. లోకవార్తలు	76
18. పునస్సంధాన వయోనిర్ణయచట్టము	81
19. ఆలోచన	83
20. గ్రంథములు	88

త్రివర్ణపటము—గాన మాధురి

భాయాపటములు—ఆస్థిరీయులు 4 చిత్రములు, శ్రీశ్రవము 2 చిత్రములు

విడవ సంచిక

నెవ్వెంబరు

1. గృహనిర్వహణము	1
2. ఇందుమతి [శ్రీమతి కంచి మంగళమ్మగారు]	5
3. ద్రౌపదికి విదుగురు భర్తలుండిరా? [కొణ్ణంబి చక్రధరరావుగారు]	17
4. శ్రీవిద్య [శ్రీమతి కొంగర అన్నపూర్ణమ్మగారు]	25
5. వీరకాంత [శ్రీమతి జూలూరి తులశమ్మగారు]	31
6. శారద లేఖలు	33
7. భారతీ సుధాకరులు [శ్రీమతి పులవర్తి కమలావతిదేవిగారు]	41
8. ఋతుగోపనివాసము-చికిత్స [శ్రీమతి యశోదదేవిగారు]	46
9. స్వర్ణలత [డా॥ గంగూలీగారు]	50
10. పైటచెంగు	56
11. గృహలక్ష్మి [ధిమిడి ఉమా మహేశ్వరావధానిగారు]	58
12. వివాహవయోనిర్ణయ శాసనములు [రా॥బి॥ యం. చెంగయ్యపంతులుగారు]	59
13. అత్తింటికిపోయేడి ఆడబిడ్డను	64
14. వివాహ్యకన్యాస్వరూప నిరూపణము [20గోలు వెంకటరంగయ్యగారు బి. ఏ. బి. ఎల్.]	65
15. ఆకిన్ను [శ్రీమతి. టి. వి. రాఘవాంబగారు]	73
16. బ్రేజీలియనులు	74
17. పుష్పచయము	79
18. శ్రీత్వము	82
19. వింతలు-విశేషములు	84
20. ఆలోచన	85

త్రివర్ణపటము:—ముదుని త్యాగము

ఛాయాపటములు:—బ్రేజీలియనులు, 4 చిత్రములు, శ్రీత్వము 2 చిత్రములు

ఎనిమిదవ సంచిక

అష్టోపనిషత్

1. దసరా	1
2. మహాకాళిసృత్యము... [ములామాడి అదిశేషాది రెడ్డిగారు]	
3. జాతీయశ్రీదలు	11
4. విద్యావతులయిన శ్రీలు [శ్రీమతి మోటుపల్లి రాజబాయిమ్మగారు]	16
5. శిశుపోషణ—పోతపాలు [శ్రీమతి కంచి మంగళమ్మగారు.]	23
6. దేవీస్తవము [అనందకృష్ణ]	
7. ప్రాచీనఋషుల బుద్ధిబలముయొక్క అద్భుతచమత్కారము [అనువాదకురాలు. చి. రమణమ్మగారు.]	25
8. ప్రజాసేవ [రాయసం వెంకటేశపుడుగారు]	37
9. మధురాపురి మహాత్మ్యము [శ్రీమతి ఉధయ నుబ్బలమ్మగారు]	30
10. శ్రీవిద్య [వేంకట వీరరాజకవులు]	34
11. ముక్తి [ఆంధ్ర శేషగిరిరావుగారు, బి. ఏ.]	35
12. దొంగపిల్లలు [శ్రీమతి. పి. రాజేశ్వరిగారు]	39
13. దాంపత్యాదర్శము [కవిరత్న నరసింహ శర్మగారు]	42
14. రాజీ శ్రీమతి నీకు పార్వతీబాయిగారు	46
15. పుష్పములు (గుంటు రాఘవ పీఠీకులుగారు)	53
16. రమ్యలో శ్రీపురుష సంబంధములు (హరికుడు)	57
17. యజ్ఞము (ఓ. వెంకటగంగయ్యగారు బి. ఏ. బి. ఎల్)	62
18. విజయదశమి (శ్రీమతి పులవర్తి కమలావతి దేవిగారు)	68
19. ప్రాచీనశ్రీలు—ఉద్యోగము	70
20. పుష్పచయము	73
21. భారత సహితామండలి	77
22. కథలు—కబుర్లు	79
23. ఆలోచన	83
24. గ్రంథములు	88

త్రినద్రచిత్రము:—మూర్త్యుప్రేమ.

చాయాచిత్రములు:—

శ్రీకాళికాదేవి—మైసూరు చామండి పర్యవేక్షకుల మహానంది—మైసూరు రాజగృహదుర్గపు సింహద్వారములు—దసరాకాలమున దీపములచే కృంగారంపబడిన మైసూరు రాజగృహము—శ్రీ చామండిశ్వరి ఆలయము—డాక్టరు బి.సెంటుగారు—మదరాసు విశ్వవిద్యాలయపు బి. ఏ. పరీక్షయందు పట్టభద్రులైన శ్రీలు—శ్రీదుర్గ—శ్రీరాధామాధవులు—స్వామిపట్టము—మధుర స్వర్ణాలయము, బృందావనము—శ్రీమతి నీకు పార్వతీబాయిగారు—శ్రీ అనంతపద్మ నాథస్వామి—తెదికర పటములు.

తొమ్మిదవ సంచిక

సవంబరు

1. సత్సంతానము	1
2. గృహదైద్యము	6
3. ఆంధ్రబాలికలు-సంగీతము (గుండు రాఘవ దీక్షితులుగారు)	7
4. స్త్రీలకు యోగవ్యాయామము (వ్యాయామ ప్రవీణ బులుసు రామశోగరావుగారు)	13
5. ద్రౌపదికి బదుగురు భర్తలండిరా? (కొణకంటి చక్రధరరావుగారు)	17
6. కారవలేఖలు (శ్రీమతి కనుపత్తి వరలక్ష్మమ్మగారు)	25
7. భర్తృభార్యాధర్మములు	31
8. రాణి శఙ్కరమ్మ (శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు)	32
9. దాంపత్యధర్మము (వి. ఎస్. శర్మగారు. వి. పి. బి. టి.)	36
10. స్త్రీవిద్య శ్రీమతి కొడాలి సీతారామదేవిగారు)	42
11. ఆభాగిని (శ్రీమతి మరుభూరు వేంకట సుబ్బమ్మగారు)	45
12. దిగంబర స్త్రీలు	50
13. కనకదుర్గ (వేంకట వీరరాజకవులు)	54
14. ప్రయణలేఖ (కవిరత్న వరసింహశర్మగారు)	55
15. క్రొత్తభార్య (కాంచనపల్లి వేంకటరంగారావుగారు)	57
16. కాయలు-శూరలు	59
17. గులాబిపుష్పము	61
18. సోవియట్ రష్యాలో నూతన వివాహములు (రా. బి. యం. చంగయ్య పంతులుగారు)	64
19. వనితాలోకము	66
20. కథలు-కబుర్లు	72
21. పుష్పచయము	74
22. పుత్రికలు-గ్రంథములు	75
23. ఆలోచన	77

[తివర్ణచిత్రము:—బుద్ధుడు-మన్మథపరాజయము.

ఛాయాచిత్రములు:—రీ.

ప ది య వ స ం చి క

డిశంబరు

1. గృహపాలన	1
2. శ్రీవిద్య—పాశ్చిమత్యము. (శ్రీమతి అయ్యదేవర బాలాత్రిపుర నుందరమ్మగారు)	6
3. కలువకన్నె (శ్రీమతి పి. రుక్మిణీబాయిగారు)	8
4. గురుదక్షిణ (శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు)	9
5. బ్రిటిష్ బోర్నియో	25
6. లలితకృతి [బులుసు రామజోగరావుగారు]	30
7. ఒక నుందరీనుణి యుపన్యాసము. [శ్రీమతి పి. లక్ష్మమ్మగారు]	31
8. ద్రాపడికి విడుగురు భర్తలుండిరా? [కొ॥ చికధరరావుగారు]	33
9. లజపతిరాయి నిర్యాణము	41 వ పుట కెదురుగ
10. స్వర్ణలత [వనవిహారి]	41
11. కవిత్వము [మైలవరపు వెంకటేశ్వర కాశ్మీగారు]	50
12. ఆంధ్రనాటకరంగము [ప. నుందర వరదులుగారు]	53
13. దాసానిపుష్పము	56
14. మేలుకొలుపు [శ్రీమతి రాజేశ్వరిగారు]	53
15. హిందూవైవాహిక వయోవిధియ కాననావశ్యకత [రా. బి. యం. చెంగయ్యపంతులుగారు]	59
16. యువతీ కవిత్వముందలి [శ్రీమతి ఊర్మిరాదేవిగారు]	62
17. తిరస్కార మోహము [కందా భీమకంకరంగారు]	63
18. పుష్పచయము	66
19. వనితాలోకము	71
20. కథలు—కబుర్లు	75
21. ఆలోచన	76
22. గ్రంథములు	81

త్రివర్ణచిత్రము:— నిరీక్షణ

సాధారణచిత్రములు:—

బోర్నియో దేశీయులు

పంజాబుకేసరి లాలా లజపతిరాయిగారు

నితాలోకము

పదునొక డవసంచిక

జనవరి

1. కళలు	1
2. భారత రమణీ ప్రశస్తి (కొ. కామేశ్వరరావుగారు)	5
3. మార్కెటింగ్ ప్రభావము	10
4. మాలాళికు సంరక్షణము (య. శ్రీరాములుగారు)	15
5. స్త్రీలమాల (శ్రీమతి వెలువోలు వసంత కుమమవతిగారు)	20
6. ఘోష (ఏ. లక్ష్మీరాజనాయుడుగారు)	21
7. లకుమారేని (అర్చిత శేషిరావుగారు)	24
8. ఆపరాధిని (శ్రీమతి పి. రుక్మిణీబాయిగారు)	25
9. ద్రాపదికి విడుగురు భర్త బుండిరా? (కొ. చక్రధరరావుగారు)	33
10. స్వర్ణలత (వసవిహారి)	41
11. రుమేనియా స్త్రీలు	49
12. గృహపైద్యము	54
13. హిందూసతీమణి	55
14. చంపకపుష్పము	57
15. అశిస్సు (వేంకట వీరరాజకవులు)	59
16. కాగడలేఖలు (శ్రీమతి క. వరలక్ష్మమ్మగారు)	60
17. స్త్రీధర్మములు (శ్రీమతి అగస్త్య శ్రీ దేవమ్మగారు)	65
18. ప్రకృతి విలాసము (మ. అదిశేషద్ర రెడ్డిగారు)	66
19. అంతర్జాతీయ రాజ్యాంగ సంస్థలు	67
20. పుష్పచయము	68
21. కథలు-కబుర్లు	74
22. వనితాలోకము	76
23. ఆలోచన	78
24. గ్రంథములు-ప్రతికలు	80

త్రివర్ణచిత్రము—విరహిణి.

సాధారణచిత్రములు—

రుమేనియాను స్త్రీలు	50,51,52
హిందూసతీమణి	55
మేజరు టి. ఎస్. కాస్త్రీగారు	77

పన్నెండవ సంచిక

ఫిబ్రవరి

1. గణపతి...కావ్యకంఠ గణపతికాశ్మీగారు	1
2. మహిళా సాంఘిక సమస్య	4
3. లలన...జయంతి వెంకటవారాయణగారు	6
4. భారత సాంఘిక విప్లవము...ఎం. ఆర్. జయకరుగారు	13
5. బులువాహనుడు...శ్రీమతి పులవర్తి కలావతిదేవిగారు	17
6. సాంఘికదురాచారములు...శ్రీమతి శంకరరామాయమ్మగారు	20
7. లాభికిమాటనప్తి...కే. ఎస్. రామరావుగారు	25
8. శ్రీధర్మములు...శ్రీమతి అన్యశ్రీదేవమ్మగారు	34
9. మూర్ఖ సమస్కారములు	35
10. ప్రేమంతు వేడికోలు...క. నక్షకవి	40
11. స్వర్ణలత...వనవిహారి	41
12. ద్రోహికి విదుగురు భర్తలుండిరా? కొ. చక్రధరరావుగారు	49
13. అర్ధాంగి...కొ. కామేశ్వరరావుగారు	54
14. తెలుగు శ్రీకవులు...ఓ. వెంకటరంగయ్యగారు	57
15. గృహవైద్యము	61
16. జెండకాయ	62
17. పుష్పచయము	64
18. పనితాలోకము	69
19. కథలు-కబుర్లు	74
20. ఆలోచన	76

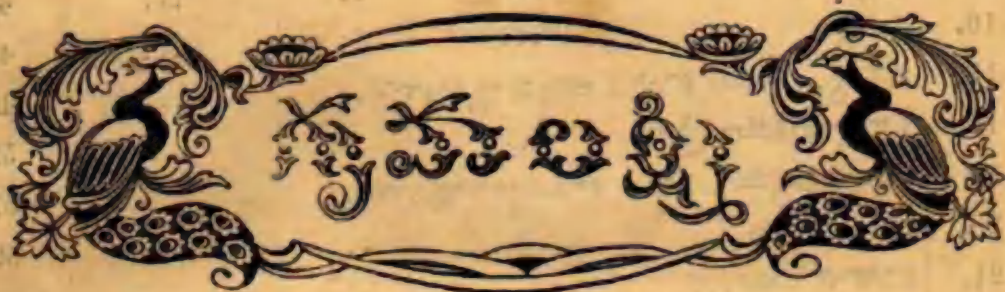
త్రివర్ణ చిత్రము— విరాగిణి.

ఛాయాచిత్రములు—

మూర్ఖ సమస్కారములు 6

బులును రామకోడరావుగారు

పనితాలోకము 2

శ్రీల ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యముల పెంపొందించుట కేర్పడిన
సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2.

మార్చి 1929.

సంచిక 1.

విషయ సూచిక .

	పుట
1. స్వవిషయము	1
2. శ్రీలు—జాతీయత	3
3. పతిభక్తి	5
4. కలకంఠ కంటి కన్నీరు...కవిరత్న నరసింహశర్మగారు	6
5. నాగరికత...శ్రీమతి రాల్లాభండి సీతాలక్ష్మమ్మగారు	9
6. బాలవితంతు విలాపము...మంగిపూడి వేంకటశర్మగారు	12
7. భారతిరమణి...ఆంధ్ర శేషగిరిరావుగారు	17
8. అనుభవించువు...శ్రీమతి జూలూరి తులశమ్మ	19
9. గారీప్తవము—శ్రీమతి కొనరాజు దుర్గమ్మగారు	19
10. చంటిబిడ్డ లెందుకేడ్చుదరు?...శ్రీమతి దేవరాజుపద్మావతిగారు...	20
11. కాంతాకనకములు...ముద్దా విశ్వనాథముగారు	26
12. బాల్యవివాహసమస్య...శ్రీమతి గుండాలరాజామణిగారు	32
13. నీటివైద్యము	36
14. శాస్త్రాత్మక శ్రీల స్థితిగతులు	38

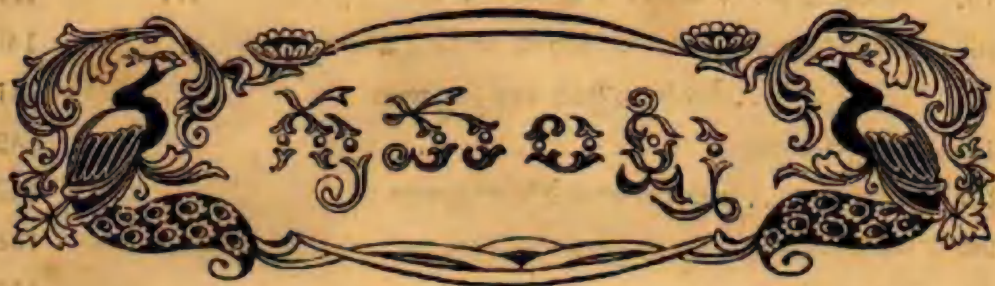
15.	స్వర్ణలత...వనవిహారి	...	...	...	41
16.	రజస్వల	...	...	...	45
17.	సుకన్య....శ్రీమతి కొంగర అన్నపూర్ణమ్మగారు...	...	...	...	49
18.	జగోష్ణావాకియా స్త్రీలు	....	....	...	52
19.	విమ్యక్తధర్మము....కొ. కామేశ్వరరావుగారు...	....	...	...	57
20.	పుచ్చచయము	....	...	....	59
21.	వనితాలోకము	...	...	...	65
22.	కథలు-కబుర్లు	...	...	...	66
23.	అఖిలభారత మహిళాసభ...ఆ. భాస్కరమ్మగారు	...	...	...	69
24.	స్త్రీ విద్య—వసంతకుసుమావతి దేవిగారు	...	...	...	73
25.	ఆలోచన	...	...	...	74

త్రివర్ణ పటము—

కమలము-కమలాపుడు

ఏకవర్ణ పటములు—

జగోష్ణావాకియా స్త్రీలు

శ్రీల ఆయురారోగ్యముల పెంపొందించుట కేర్పడిన
సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2.

ఏప్రిలు 1929.

సంచిక 2.

విషయ సూచిక .

	పుట.
1. నవజీవనపథము ...	81
2. సంగీతము...శర్మసోదరులు ...	84
3. అల్లవారింటికిఁబోయెను ఆమబిడ్డకు ...	89
4. మాతాశిశు సంరక్షణము ...	90
5. విషాదగీతము...మొగ్గూరు శివయ్యగారు ...	93
6. భగవంతుడు...ముద్దా విశ్వనాథంగారు ...	94
7. శారదలేఖలు...శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు ...	97
8. భిక్షువు...కా. కామేశ్వరరావుగారు ...	107
9. శ్రీలు-అంధనాటకరంగము...ప. సుందరవరదులుగారు ...	109
10. శబరి...వావిలాల. గోపాలకృష్ణయ్యగారు ...	113
11. కంపులడ్డిగ....శ్రీమతి పద్మావతి శ్రీరాంగారు ...	121
12. గోపూజ...యేజ్జ శ్రీరాములు చౌదరిగారు ...	127
13. స్వర్ణలత...వనవిహారి ...	130
14. శిశువుల వసుసన్యాధి...యలమంచి శ్రీరాములుగారు	133

15.	వసంతుడు...బి. జయగోపాలరెడ్డిగారు ...	137
16.	ఆశీర్వాచనము...బాలకవి నేమాని వాసుదేవసూరిగారు	140
17.	విధాతృస్తుతి...శ్రీమతి మల్లెపద్మి అచ్చయ్యగారు ...	141
18.	పుష్పచయము ...	142
19.	రసవాహిని...బులుసు రామజోగరావుగారు ...	147
20.	వనితాలోకము ...	148
21.	కథలు-కబుర్లు ...	152
22.	ఆలోచన	154
23.	గ్రంథములు	159

త్రివర్ణ చటము—

రూపఖని

ఏకవర్ణ చటములు—

వనితాలోకము—

శ్రీల ఆయురారోగ్యములను పెంపొందించుట కేర్పడిన
సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2.

మే నెల 1929.

సంచిక 3.

విషయ సూచిక .

	పుట.
1. ప్రభుత్వము—స్త్రీల యభివృద్ధి	161
2. వీరమాతలు—సింగంపల్లి వెంకటాద్రిగారు....	165
3. ప్రాచీనభారతరమణి	169
4. నిశీథము...నిర్యాణము—వడ్డాది. సీతారామాంజనేయులుగారు	172
5. యెరుక—టి. యన్. భ్రమరాంబగారు	173
6. బాలవితంతు విలాపము—మంగిపూడి. వేంకటశర్మగారు ..	177
7. రెల్లి—వడ్లమూడి. వేంకటరత్నముగారు...	182
8. అశ్వినీ దేవతలు	185
9. శ్రీ—పురుషుడు...	188
10. సీమవంకాయ	190
11. బాలింతసంగమ్మ—ఆంధ్ర. శేషగిరిరావుగారు	194
12. సౌందర్యకళా రహస్యములు	197
13. జోల—శ్రీమతి లలిత కుమారిగారు	199
14. అంతర్జాతీయ మహిళామహాసభ	200
15. మాచిపత్రి	201

16. ఇటలీ దేశపు స్త్రీలు	...	...	...	204
17. ఏడుమాసము పసికూన యింక నైన!—కోపూరి. వేంకటరాఘవసూరిగారు				209
18. స్త్రీలు—నాటకరంగప్రవేశము—పులవర్తి. కమలావతి దేవిగారు				210
19. శబరి—వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు	...	...		217
20. పుష్పచయము	...			225
21. పనితా లోకము	...			229
22. కథలు—కబుర్లు	...			231
23. ఆలోచన	...			233
24. గ్రంథములు—పత్రికలు	...			239

త్రివర్ణపటము

ప్రియధాన్యము.

ఏకవర్ణచిత్రములు

సీమవంకాయ

ఇటలీ దేశపు స్త్రీలు

స్త్రీమతి పులవర్తి. కమలావతి దేవిగారు

ఆనందమయి దేవి

శ్రీల ఆయురారోగ్య సౌభాగ్యములను పెంపొందించుట

కేర్పడిన సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2.

జూను నెల 1929.

సంచిక 4.

విషయ సూచిక .

	పుట.
1. వరుని వచనము	241
2. పాడగలను నేను—పెమ్మరాజు. రాజగోపాలముగారు...	248
3. శారద లేఖలు—కనుపర్తి. వరలక్ష్మమ్మగారు	245
4. జగదంబాస్తుతి—నేమాని. వాసుదేవమూర్తిగారు	259
5. తెల్లని ఉప్పు—డాక్టరు. కే. యా. కేసరిగారు	260
6. ప్రాచీన భారతస్త్రీ—వెలువోలు. వసంతాదేవిగారు	262
7. ప్రసిద్ధస్త్రీ త్రయము—నిడమర్తి. సత్యనారాయణ మూర్తిగారు	263
8. సత్యము—చితారు. గంగాధరకవి	265
9. స్త్రీలు—నాటకరంగప్రవేశము—ధర్మవరము. లక్ష్మీదేవిగారు	266
10. జనాబాయి—బులుసు. లక్ష్మీనరసమ్మగారు	271
11. పతిభక్తి—రామకృష్ణ సీతారామ సోదరకవులు	278
12. జపానుస్త్రీలు	274
13. కన్యాశుల్కము—బులుసు. నరసింహశాస్త్రిగారు	279

14. సీతాసందేశము—వేంకట వీరరాజకవులు	...	...	280
15. మోహనాంగి—అండ్రి. శేషగిరిరావుగారు	...	...	281
16. శ్రీయశోదాకుమార!—జూలూరి. తులకమ్మగారు....	...	...	284
17. లక్ష్మీదేవి—బాలంభట్టు—ఒంగోలు. వేంకటరంగయ్యగారు	...	...	285
18. శబరి—వావిలాల. గోపాలకృష్ణయ్యగారు	...	...	289
19. కనులపండువు—జాగర్లపూడి. జానకమ్మగారు	...	...	296
20. పుష్పచయము	....	...	297
21. పనితాలోకము	...	...	306
22. కథలు-కబుర్లు	...	...	311
23. ఆలోచన—	...	...	313
24. గ్రంథములు-పత్రికలు	...	...	320

త్రివర్ణచిత్రము.

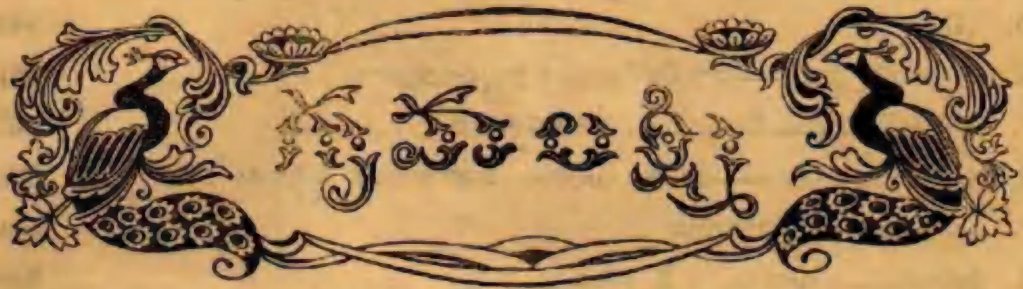
పార్వతీదేవి.

ఛాయాచిత్రములు.

1. శ్రీమతి ధర్మవరము. లక్ష్మీదేవిగారు.
2. జపానుస్త్రీల వనవిహారము.
3. జపానుస్త్రీ బుద్ధునికొల్పుట.
4. జపానీయుల భోజనమందిరము.
5. పద్మావతి శ్రీరామ్గారు.
6. శ్రీమతులు మణి లక్ష్మి.
7. శ్రీమతి వరలక్ష్మి. శ్రీమతి సరస్వతి.

PRINTED AND PUBLISHED BY

DR. K. N. KESARI AT THE LODHRA PRESS, EGMORE, MADRAS.

శ్రీల ఆయురారోగ్య సాభాగ్యములను పెంపొందించుట

కేర్పడిన సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2.

జూలై నెల 1929.

సంచిక 5.

విషయ సూచిక .

	పుట.
1. పాటలవిలువ. ...	321
2. పిచ్చుకా—పి. రుక్మిణీబాయిగారు ...	323
3. మధురవాణి—ఆంధ్ర. శేషగిరిరావుగారు ...	324
4. పతిమాట—చితారు. గంగాధరకవి ...	327
5. మాధవస్తుతి—వేమూరి. శారదాంబగారు ...	328
6. సహజసౌందర్యము—పెమ్మరాజు. రాజగోపాలముగారు ...	329
7. “మాతృదేవోభవ” —శ్రీనాథమహాకవి	336
8. అహంస—డి. రాజేశ్వరమ్మగారు ...	337
9. ప్రాథవివాహము—బులుసు. నరసింహశాస్త్రిగారు ...	338
10. వీరమాతరాణా బాయి—శేషాద్రిరమణకవులు ...	339
11. ఋష్యాశ్రమము—టి. యన్. భ్రమరాంబగారు ...	342
12. శ్రీలు తలకట్టు—ఆకుండి. వేంకటేశాస్త్రిగారు	344
13. శ్రీస్వాతంత్ర్యము—పురిటి. సూర్యనారాయణమ్మగారు	345

14. క్రొత్తకోడండ్లు-అత్తలమూఢత్వము-రాల్లాభండి. శీతాలక్ష్మమ్మగారు.	347
15. లలిత	349
16. తల్లియనగానేమి?—వావిలికొలను. పద్మావనమ్మగారు	351
17. కులసతీసుఖము—లింగనమఖ. కామేశ్వరకవి ...	352
18. గుహానిముచ్చటలు—కీ. శే. బులుసు. సీతారామశాస్త్రిగారు	353
19. సంగీతము—శర్మసోదరులు ...	354
20. త్రియంపద—బులుసు. లక్ష్మీనరసమ్మగారు ...	358
21. మహాత్మాగాంధీ—వెలువోలు. వసంతాదేవిగారు ..	363
22. శారదశేఖలు—కనువర్తి. వరలక్ష్మమ్మగారు ...	364
23. చందమామ—లలితకుమారి ...	370
24. కొరియూత్తీలు. ...	371
25. బాలభాష—వేటూరి. ప్రభాకరశాస్త్రిగారు. ...	376
26. పుష్పచయము. ...	378
27. వనితాలోకము. ...	385
28. కథలు-కబుర్లు.	388
29. లోకవార్తలు. ...	391
30. ఆలోచన. ...	393
31. గ్రంథవిమర్శనము. ...	398
32. పత్రికాపరిచయము. ...	400

క్రివిర్ణచిత్రము:—

1. విద్యాప్రియలు.

ఛాయాచిత్రములు.

1. పుత్రవతియైన కొరియూత్తీ.

2. విలక్షణమైనటోపీ.

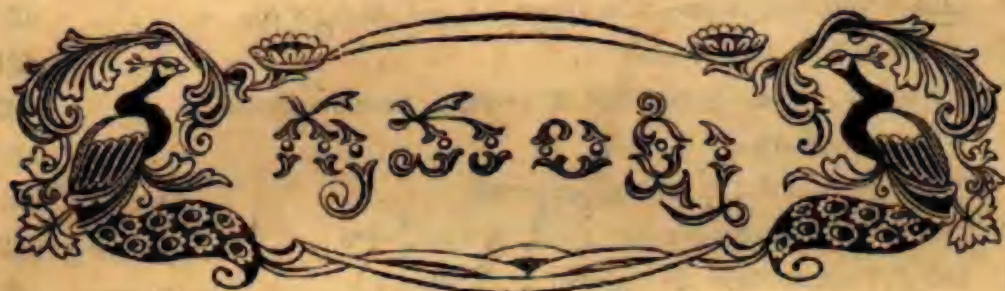
3. వివిధవస్త్రాలంకృతయైన కొరియూత్తీ.

4. బాలిక నూతినుండి స్వేచ్ఛతోడుట.

5. శ్రీమతి రాధాశృంగమ్మగారు.

6. శ్రీమతి అన్నాచాండీనతిగారు.

7. ప్రసవించిన కుబ్జ.

స్త్రీల ఆయురారోగ్య సౌభాగ్యములను పెంపొందించుట

కేర్పడిన సచిత్ర మాసపత్రిక.

సంపుటము 2.

ఆగస్టు నెల 1929.

సంచిక 6.

విషయ సూచిక .

	పుట.
1. ఆంధ్రపురంధి	401
2. తొయ్యలిః బాసి దేశసంచారము-వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు	403
3. గర్భిణీస్త్రీపోషణ-వావిలికొలను పద్మావనమ్మగారు. బి. ఎ.	404
4. నరస్యతి-కీ. శే. బులుసు సీతారామశాస్త్రిగారు	405
5. ఉప్ప-యన్. శేషగిరిరావుగారు. యల్. ఐ. యమ్.	406
6. కవిత-సానాపతి రుక్మిణమ్మగారు	408
7. కృతజ్ఞతాచిహ్నము-పాలెపు వెంకటరత్నముగారు.	409
8. పాడుసంసారం-కూచిభట్ల హనుమంతరావుగారు.	417
9. పుష్పముల నమ్మకొను గ్రుడ్డిబాలిక-పా. శివరామకృష్ణయ్యగారు.	420
10. స్త్రీసమస్య-గరిగిపాటి రామమూర్తిగారు. బి. ఎ.	421
11. తల్లి-శ్రీనాథ మహళవి.	422
12. నలందా విశ్వవిద్యాలయము-పులవర్తి కమలావతీదేవిగారు.	423
13. వాసుదేవుడు-విద్వాన్ సూరిగుచ్చి కృష్ణమూర్తిగారు.	425
14. గౌతమీకూలమున-పెమ్మరాజురాజగోపాలముగారు. బి. ఎ	428

15.	స్త్రీవిద్యావిజయధ్వజము-ద్రోణరాజు లక్ష్మీబాయమ్మగారు.	...	429
16.	శారద-అచంట మంగళాంబగారు.	...	431
17.	పత్రికాధర్మములు-అయ్య దేవర బాలాత్రిపుర నుండరమ్మగారు.	...	437
18.	గానము-లాలిపాట.	...	438
19.	శారదలేఖలు-కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు.	...	439
20.	శ్రీరామగేయావృతము-బులుసు లక్ష్మీనరసమ్మగారు.	...	442
21.	అచ్చనగాయలు-చిల్లా సాంబమూర్తిశాస్త్రిగారు....	...	443
22.	బాలికలు-ఋగ్వేదపతి వెంకటాచలపతికవి.	...	445
23.	ఆంగ్లస్త్రీలు-పార్ల మెంటు-బులుసు లక్ష్మణమూర్తిగారు.	...	446
24.	కర్మము-ఉభయభాషాప్రవీణ బులుసు నరసింహశాస్త్రిగారు.	...	450
25.	లాటివ్వియాస్త్రీలు.	...	451
26.	రామభద్రమ్మ-ఆంధ్ర శేషగిరిరావుగారు. బి. యె.	...	455
27.	బాలికా క్రీడావిశేషములు-పింగళిసూరన.	...	457
28.	పుష్పచయము.	...	458
29.	కథలు-కబుర్లు.	...	465
30.	లోకవార్తలు.	...	467
31.	వనితాలోకము.	...	469
32.	ఆలోచన	...	470
33.	పత్రికాపరిచయము.	...	477
34.	గ్రంథస్వీకారము.	...	478
35.	చూడాదారులకు మనవి.	...	478

త్రివర్ణ చిత్రము.—

కనుదోయివెన్నెలలు.

ఛాయాచిత్రములు.

1. లాటివ్వియాయువతి.
2. లాటివ్వియాగృహిణి.
3. ప్రజ్ఞావతియగు లాటివ్వియాబాలిక.
4. లాటివ్వియాగాయకురాలు.
5. శ్రీమతితుంపూడి ఇందిరాభగవతిగారు.
6. శ్రీమతి బత్తుల కామాక్షమ్మగారు.
7. 8. కస్తూరిదేవి బాలికావిద్యాలయ చిత్రములు.

స్వ విషయము

“గృహలక్ష్మి” కొక వత్సరము గడచినది. ఒకమాసమునకన్న యింకొక మాసము యెక్కుడు కళలతో వెలువడుచువచ్చినది. ఆంధ్రసోదర సోదరీ మణుల యాదరణకెంతయు పాత్రమై యే ఆశయములతో ప్రారంభింపబడినదో ఆ యాశయములను చాలవరకు నెరవేర్చగలిగినది.

ఆంధ్రమున స్త్రీలకై ప్రత్యేకముగ ప్రచురింపబడుచున్న పత్రిక లేని కారణముననే మేమీ “గృహలక్ష్మి” ప్రచురణమునకు గడంగియుంటిమని చదువరులెఱుంగుదురు. స్త్రీలయొక్క ఆరోగ్యము, విద్య, సద్వర్తన, గృహనిర్వహణము—యివి యెప్పుడభివృద్ధినంది సక్రమమార్గమునబడునో అప్పుడే జాతియు దేశమును బాగుపడగలవు. అదిని స్త్రీలయందు విద్య తక్కువగనున్నది. చదువుకొనినవారలలోకూడ చాలమంది ప్రాథమికవిద్యలతోడనే విద్యల ముగించియుండిరి. ఆ కారణమున అట్టి సోదరీమణుల కున్నత సందేశముల నంద జేయవలయుననిన లలితపదభూయిష్టమై సులభగ్రాహ్యమైన ఆంధ్రపత్రిక అవసరము. ఈన్నతాదర్శములను మాసోదరీమణులయెడ నెంతవరకుంచగలిగితిమో, యెంతవరకువారికి సుపథముల జూపగలిగితిమో యెంతవరకు వారిహక్కులకొరకై సంఘనాయకులతోడను ప్రభుత్వముతోడను పోరాడి ఫలముల బడయగలిగితిమో చదువరులే నిర్ణయించవలసియున్నది.

ఆంధ్రరాష్ట్రమందన్న ప్రాంతములనుండియు పత్రికయొక్క ఆవశ్యకతను గురించియు పత్రికయొనరించుచున్న మహత్తరకృషిని గురించియు చాలమంది సోదర సోదరీమణులు మాకార్యలయమున కనేక లేఖలను వ్రాసి వలయునంత ప్రోత్సాహ మొసంగియున్నందుల కెంతయు కృతజ్ఞులమైయున్నారము.

ఆంధ్రసోదరీమణులు తమ పారస్పర సత్తువగు గద్యపద్య వ్యాసరాజముల నొసంగి పత్రికా ప్రచురణకెక్కుడు సహాయ మొనరించినందులకు వారందరికిని నమస్కృతులు.

ఆంధ్రసోదర సోదరీమణులు పెక్కుమంది చందాదారులుగ జేరి వలయునంత ప్రోత్సాహ మొసంగియున్నందులకు వారలు వందనీయులు.

అదిని యెట్టి పవిత్రాశయములతో మేరూపత్రికాప్రచురణమునకు గడంగియుంటి మో అట్టి మార్గాన్వేషణమునకు వలయునందేశముల నందజేయుటకే పత్రిక యింకముందుకూడ పాటుపడగలదు. కనుక ఇదివరకు ప్రోత్సాహ మొసంగిన ఆంధ్రసోదర సోదరీమణులె గాక యింకను వందల కొలదిమంది వలయు నహాయమును చేయుదురుగాక యని కోరు చున్నారము.

“గతవత్సరపు పంట ఘనమైనదైవ

అలరంగవలె నంతకథికి మీయేట”

చెన్నపురి.

నంపాదకుడు.

స్త్రీలు : జాతీయత

రాజకీయ విషయములయందు స్త్రీలు పాల్గొనుటయాయను సమస్యగురించి వాదనల సల్పువారు నేడెందరో భారతదేశమున కలరు. ఆదియందు వారలకు తగిన సమాధాన మొసంగవలసిన బాధ్యత సర్వవిధసంస్కారము నాసించు భారతీయసంస్కారాండోళన చేయు వారలయందున్నది. పాశ్చాత్య దేశములయందు స్త్రీలు వ్యాయామక్రీడలయందేమి, వర్తకమందేమి, ఉద్యోగములందేమి, రాజకీయములయందేమి పురుషులకెంతమాత్రమును వెనుబడమన్నీతిని సంచరించుచుండుటను చదువరులెరుంగుదురు. ఆకారణముచేత పాశ్చాత్య దేశము లభివృద్ధినొందుచున్నవా లేక అభోగతి పాలగుచున్నవా యనువిషయముగురించి యిండుక నాలోచింపవలసియున్నది. నిజముగ నిదియొక సమస్య. ఎట్లు నిర్ణయించి చెప్పటకు యిది సమయముకాదని మామనోగతాభిప్రాయమైనను ప్రస్తుతపు పోకడల గమనించుటనుబట్టి ఫలాఫలముల గురించి కొలది నూచనల గావింప బూనుకొనెదము. పురుషులతో సర్వవిధములగు వృత్తులందును వ్యవహారములందును స్త్రీలు పోటీచేయుట కిదివఱకే పూనుకొని యుండిరి. రాజకీయ పాఠశ్రామికాది విషయములయందు స్త్రీలు పురుషుల పథమున కడ్డురాకుండ నుండవలయునని భారతదేశమందలి పురుషులెట్టి కట్టుదిట్టముల గావించిరో అట్టికట్టుదిట్టములనేగావించి పాశ్చాత్యులుకూడ దాటిరాగూడని నిర్ణయస్థానములని 'చిరులు' గీసి యుండిరి. ఎక్కుడు కట్టడులకులోను గావింపబడియుండిరి. స్త్రీలే స్వయముగ నియమముల నుల్లంఘింప నలసివచ్చినది. ఏనాడు పాశ్చాత్య స్త్రీలిట్లు తమ యభివృద్ధికై పాటుపడ ప్రారంభించిరో నాటినుండి నేటివరకును తమపట్టినపట్టు విడువకుండ నూతన పథమని తలచిన ప్రతివిషయమునను కొంతయభివృద్ధి కనుపఱచియున్నారు.

భారతదేశమందలి స్త్రీలలోకూడ నేడు సంస్కారము తలనూపియున్నది. కాని యీ దేశమందలి స్త్రీలు పాశ్చాత్యస్త్రీలవలె స్వయముగ నాదియందంత కష్టముల పాలు గావలసిన యవసరము లేక పోయినది. స్త్రీలు బానిసలవలె యింటపడియుండవలయునని వాదించువారు నేటికిని కొలదిమందియున్నను సంస్కారహృదయులగు చాలమంది పురు

షులు స్త్రీలయభివృద్ధి కాసింది తీవ్రప్రయత్నముల నొనరించుటయేగాక వలయు సహాయ మంతటిని గావించిరి. నేడు భారత నారీమణులు తమంత తామే తమ సోదరీమణుల యభివృద్ధికై పాడుపడుటకు సన్నద్ధులై యుండు టానందదాయకము.

ఈకారణముచేతనే పదివత్సరములకు యిప్పటికి భారత వ్యవహారములలో యెంతేని మార్పుకానుపించు చున్నది. భారతీయులలో నూతన భావములు, దేశభక్తి మున్నగు సద్గుణ జాలములభివృద్ధి నొందుచున్నవి. విద్యాగంధము గలిగి సద్గుణ వర్తన మున కలవడిన స్త్రీలుగల గృహములు ధనలోప ముండినను కలకలలాడుచు ఉన్నతా శయముల నిడుకొని వర్ధిలుచున్నవి. పురుషులు విద్యావంతులైయుండి స్త్రీలు చదువనిన నెట్టిదో యెరుంగకయున్న గృహములయందేదియో యొకకొరత కానవచ్చుచునేయుండును. గృహనిర్వహణమందో, బంధుసన్మానమందో, ప్రజాహితకార్య నిర్వహణమందో లోప ములుకానుపించుచునే యుండును. విద్యావతులున్న గృహములయందీలోపములంతగా నుండవని నొక్కి వక్కాణింపవచ్చును.

స్త్రీలుగానిండు పురుషులు గానిండు మిడిమిడిజ్ఞానము గలిగియున్నచో వారుచేయు కార్యము మంచిదో చెడ్డదోయను విషయముగురించి సరిగ నాలోచింపజాలరు. అందు వలననే అర్థజ్ఞానముగలవారు యితరదేశీయుల నాగరకతలగానిండు ఆచారములగానిండు గమనించి, వాటినుంచి చెడ్డల గమనింపకుండనే అనుసరించుటకు పూనుకొనియెదరు. అట్లు గాకున్నచో తామనుసరించుచున్న ఆచారములలో చెడ్డవేవైనయున్న వాటినొక మూలకుతోసివేయుటకైన ప్రయత్నింపరు. ఈకారణములవలన జాతీయత నశించుటయు దేశభక్తియడుగంటుటయు తటస్థించుచున్నది.

మొత్తముమీద విషయనిర్ణయమునకు గడంగుటకన్న ఒక్క భారతదేశము గురించియే ముఖ్యముగ ఆలోచింపము, భారతదేశమందు ప్రస్తుతము జాతీయత చాల వరకు నశించినదని చెప్పవచ్చును. దేశీయమహాసభ మున్నగు రాజకీయ సంస్థలందులకే మూడువంతులు ప్రయత్నించుచున్న వనవచ్చును. భారతదేశమున జాతీయత పునరుద్ధరింప బడవలయుననినను అది గృహములనుండియే ప్రారంభింపబడవలయును. అందులకు గృహిణులే ముఖ్యముగ పూనుకొనవలయును. నాగరకతా చిహ్నములు గలిగి, విద్యాపరి జ్ఞానముగల తల్లి ఉగ్గుపాలతో జాతీయత కలిపి బిడ్డలకు పట్టుటకవకాశము గలదని నొక్కి వక్కాణింపవచ్చును. జోలపాలలలో జాతీయత గురిపింపవచ్చును. కట్టుగుడ్డలతో స్వదేశ

వస్తువులపై అభిమానమును బుట్టింపవచ్చును. నిత్యవర్తనమందున్న తాళయముల నావర్ణముగా నిడుకొనులాగున చేయవచ్చును. చిన్నచిన్న పాఠములఁజెప్పి సమయాన స్వదేశాభిమానము గలిగింపవచ్చును. అట్టితిరిబీదునందిన ప్రతిబాలుకును ముందు ముందు భారతదేశమందు వ్యవహరింపవలసిన పురుషుడగుచుండును. ఈకారణమున దేశమందు జాతీయత త్వరలో వ్యాప్తముకాగలదు.

నిజముగ దేశహితమును గోరువారు శ్రీలకువలయు సౌకర్యములను గలిగించి వారలకు జ్ఞాన సముపార్జనకు వలయు సవకాశముల నేర్పరచుటనసరమని మాయభిప్రాయము. అందు వలన దేశమున జాతీయభావములు త్వరలో ప్రజలయందు వ్యాప్తి నందుటయెగాక గాఢముగ నాటుకొని పోవును.

జాతీయవిషయములయందు పురుషు లెంతటి శ్రద్ధ వహింపుచున్నారో శ్రీలుకూడ అంతటి శ్రద్ధనేవహింపగలరు. ఏనాడు శ్రీలు అర్హానముల బడసి తాము నిర్వహింప వలసిన కార్యక్రమము నెరుంగ గలుగుటకు తగినసిద్ధిక రాగలిగెదరో అనాటి నుండియే భారతభూమి జాతీయభావపూరితమై అభివృద్ధినందగలదని ప్రతి భారతజీవియు నెరుంగవలయును.

పతిభక్తి

పతి భక్తి సతులకుఁ బరమ శీలంబు

పతి భక్తి సతులకు భాగ్యమూలంబు

పతి భక్తి సతులకుఁ బరమభూషణము

పతి భక్తి సతులకు భాగ్యప్రోషణము

పతి భక్తి సతులకు భయనివారణము

పతి భక్తి నిఖల శోభనకారణంబు

పతి భక్తి నింతికిఁ బడయంగరాని

యతు లిత పుణ్యంబు లవియెందుఁ గలవు?

కలకంఠకంటికన్నీరు

“అంధ్రసాహిత్య సరస్వతి” కవిరత్న సరసింహాశర్మగారు

వసంతకాలమున మావిగున్ననుజేరి బాలరసాలపల్లవముల మనసారమెనవి
యానందమున హాయిగా గానాలాపనముసేయు కలకంఠబాలికంగాంచి
యానందించుటకు మారు మృగయుండు శరములగాడనేసి కంటదడివెట్టింపసేయచున్నాడు.
ఎంతటి కర్కశహృదయము! లక్కటా! ప్రశాంతమయమగు గానసుధ నానుట మాని
కంటనీరొలికించుటయు నానందమే? వాల్మీకిమానిచంద్రుండు లీలామాధురిం జవిజూచు
చుండిన ‘క్రాంచయుగ్మము’ నకారణముగాఁ బరితపింపజేసిన పులిందునిగాంచి “శాశ్వ
తీస్సమాః నిషాదమాగమాః”—యనికోపోద్దీప్తితుండై శపించెను. ఆ పరితాపకరమైన
దృశ్యముంగాంచినపుడా కరుణాస్వరూపుని నవనీతహృదయము కరగిపోయినది. క్రాంచ
ముతోఁబాటు తానును కంట దడివెట్టుచున్నాడు. కరుణామయులహృదయములు కుసుమ
కోమలములు! కావుననే ‘సూరిదాసు’ గారు “సంతహృదయ నవనీతసమాస”— యని
స్వర్ణాక్షరంబులఁ దమరామాయణంబున లిఖించియున్నారు.

దాంపత్యప్రణయమెంతటి ప్రబలమైనది! భార్యాభర్తల నాజన్మము—జన్మజన్మాం
తరములయందును ప్రేమసాశముచే బంధించి ముగ్ధులఁ గావించినై చుచున్నది. పారావత మిథు
నములు ప్రేమగీతములచేతనే యానందించుచున్నవి. భృంగముభృంగికిని భృంగిభృంగ
మునకును మకరందధారలఁ బంచిపెట్టుచున్నది. ప్రణయమాహాత్మ్య మట్టిది!

కలకంఠులు పువ్వులకన్న మెత్తనివారు. వారిహృదయములు నవనీతముకన్న
మెత్తనైనవి. వారిపల్కులు కలకంఠ కూజితములకన్న మార్దవమును, మధురమును,
మంజులమును, మానసానందకరమునై యున్నవి. వేయేల! వారి ప్రత్యంశము ముగ్ధత్వ
మును ప్రణయమును విరజిమ్ముజాలియున్నది.

వారిప్రేమ మొంతటి విశుద్ధమైనది! పరిణయమైనదాది భర్త చరణకమల ములనే పూజించును, నాతని దివ్యమంగళ విగ్రహమునే హృదయపీకమున స్థాపించు కొని యారాధించుచు, విశ్వమును సైతము మణచియుందురు. అలనాడు 'శకుంతల' భర్తృభ్యానైకపరాయణ యగుటచేతనే 'దూర్వాసుని' శాపానలమునకుఁ బాత్రకావలసి వచ్చెను. అయిననేమి! అప్పటియామె యానందము శాశ్వతమైనది. అనిర్వాచ్యమైనది. నిజనాథుని సేవయందెట్టి విపత్తు ఘటిల్లిననేమి? ఆనందప్రదమే. "నాథా! నీవులేని యయోధ్యానగరము ఘోరారణ్యసీమ, నీతోడి అరణ్యవాసము ఆయోధ్యానగర వాసముకన్న ఆనందప్రదమైనది"—అని సీతామాతవల్లి ఆదర్శప్రాయయ్యెను. 'సుశీల' కుష్టువీడి తుండగు భర్తను పలువిధముల సేవించి ధన్యయ్యె. భర్త సేవయందలి యాశయట్టిది.

అంగరాగముల స్వీకరించుచో 'ననమాయ' తోడ సీతామతల్లి "అవ్వా! శ్రీరామ చంద్రునకు నే నిరంతర యావనవతిని యుంచుట కరంబు ప్రియంబగుట మీవరంబు భక్తి పూర్వకముగా స్వీకరించుచున్నాను" అని పల్కెను. సతియెప్పుడును తన నాథుని సంతోష మునకై పాటుపడుచుండును. తానెన్ని విధములఁ గై సేతలాసరించుకొనినను తనకొఱకు కాదు కాని సౌందర్య పిపాసియైన పురుషుని తృప్తికొఱకే, నాథుఁడారగించువఱకు దా నారగింపదు. భర్తకయనించుచో నాతని సేవ యొనర్చుచు నాతఁడు నిదురించువఱకు దా నిదురింపదు. ప్రభాత కాలమున భర్త కన్న మున్న మేల్కొంచి తాలోచిత కృత్యము లాచరించి కుంకుమ శోభితయై భర్తను భక్తితో మేలుకొలుపును. పనివడిసేయును. సర్వ విధముల నాతని సంతృప్తి బరచుటకు యత్నించును. కథాకథన మేల? ఆతని యానందమే తన యానందము! ఆతని సంతాపమే తన సంతాపము! ఆతఁడే ప్రత్యక్ష దైవము ప్రాపు ఏడుగడ ఆశ్రయము సర్వము! "ఆర్తార్తే ముదితేహృస్తా హ్రోషితే మలినాశ్యశా మృతేమియేతయానారీ సాస్త్రీజ్ఞేయాపత్రివతేతి" అని స్మృత్యుక్తి.

పుట్టినదాది నల్లారుముద్దుగాఁబెంచి పెద్దతేసి విద్యాబుద్ధులు గఱపిన తలిదండ్రుల—తమ్మోతగనో ప్రేమించుచు నేనమయమున నేనివలసినఁ దెచ్చియిచ్చుచుఁ బువ్వులఁజెప్పు సోదరుల—తమకుఁ దోడునీడయైన సెలియండ్ర—సర్వులను సర్వమును విడనాడి భర్తపై ప్రేమచేఁ గలకంఠులు సంతోషముతో భర్తయింటికి వచ్చుచున్నారు. అట్టి సతీమణులఁ

బురుషులేరితిఁ బ్రేమించవలయునో, సంతస పెట్టవలయునో యెఱుంగవలయు. ఇంత మాత్రమేనా? “ఇయంగేహి లక్ష్మి” అని శ్రీరామమూర్తి నుడివియున్నాడు. సతీమతిల్లిక యింటికరుదెంచిన “గృహలక్ష్మి”. మన శుభాశుభములు—సిరిసంపదలు—నామోపై నాధారపడియుండును.

తెలుగు బెళుకులతోఁ జెంతఁజేరిన కురంగశాబకమును—బాహుశాఖనధిరోహించి ‘నాథా నాథా’ యనుచు ముద్దుగా ప్రణయగాన మొనరించు శుకశాబకమును—ప్రేమతోఁ జెంగటజేరి ఫించము విప్పి ప్రణయనర్తన మొనరించు మయూరాంగనను—నొప్పించు టాక యానందమా? శౌర్యమా? నమ్మి చెంతజేరిన సతిగొంతు కోయుటయుఁ బురుష లక్షణమా? అట్టి ప్రేమధనుల వంగిన, లేచిన, తుమ్మిన, దగ్గిన, కూర్చుండిన, నిలుచుండిన, తప్పుబెట్టి నిష్కారణముగా నొప్పించు పాపండుని గృహమున సిరియెట్లుండఁగలదు? ఎన్నటికి నుండనొల్లదు! ఉండనొల్లదు! కలకంఠము నొప్పించిన పుళిందునకుఁ గల్గిన శాపమునకన్న కలకంఠుల నొప్పించు పాపండులకు వేయిరెట్లు తీవ్రముగాఁ గలుగవలసియున్నది.

“కలకంఠకంటి కన్నీరొలికిన సిరియింటనుండ నొల్లదు సుమతీ”

మదనపల్లి

కవిరత్న సరసింహశర్మ.

నాగరికత

శ్రీమతి రాళ్లభండి సీతలక్ష్మమ్మ గారు

హిందూ కుటుంబములలో యిప్పటికాలపు నాగరికతలను జూడ ఆశ్చర్యమును, దుఃఖమును గలుగజేయుననుటకు సందియములేదు. జీవితయాత్రకు ముఖ్యముగా కావలసినవాటిలో భోజనము, వస్త్రాలంకారములు, నడవడిక నిరాడంబర మగునదిగా నుండవలెను.

అప్పుదీసి పప్పులన్నముదినుటలో ప్రయోజనములేదు. ఆహారము ఆరోగ్యకరమై మితమైనదిగా నున్నయెడల రోగములురావు. వెలగల శాకవర్గములును, చాయసాన్నములును అనారోగ్యమేగాని ఆవశ్యకముగాదు. అనావశ్యక భోజనము అప్పుదీసిజేసిన నెంతయో, భాగ్యముండిజేయుటయు నంతయే. సాధారణముగా హిందూ కుటుంబములలో భోజనమునకుగాను జేయు దుర్వినియోగము చెప్పతరముగాదు. మిక్కుటముగాతినీ, తిన్నంతబారవేయుట యొక క్రొత్తసంగతిగాదు. పులినిజూచి నక్కవారెట్టుకొన్నట్లు భాగ్యవంతులని జెప్పబడు కొండరుజేయు దుర్వినియోగమును బీదలుసహా బుణము జేసియైనను దుర్వ్యయము జేయుచున్నారు. ఇట్లుచేయుకున్న తమకగౌరవమని వారిభావము. ఏదోకొంత ప్రితార్జితముగల వారెందరో యీపౌర బాటునకులోనై తమకుగల కించిదాస్థిని ధారబోసికొని భిక్షులన మొనరింపవలసిన వారలగుచున్నారు. ఇట్టి అనవసరవ్యయములలో మొట్టమొదటిది కాఫీపానీయము. శ్రీ బుద్ధికాలియగు పట్ల యిట్టి దుర్వ్యయము నిలుపుదల గావింపదగినదే. దీనికై జేయు వ్యయము దుర్వ్యయమని ఒక్కమాటలో జెప్పినతీరదు. నిత్యకృత్యములోగాని, వివాహాదిసమయములలోగాని కాఫీపానీయము మనదేశములో అనావశ్యకమని చెప్పకతప్పదు. చలిదేశస్థుల కది రుచించునేమోగాని ఉష్ణదేశస్థులగు మనకది యనావశ్యకమే గదా? కాఫీనీళ్లను ద్రావుట బ్రహ్మతేజాలమునకు నాగరికతయైనది. మనతాత ముత్తాతలు కాఫీనీళ్లను ద్రావుచుండిరా? దానిని పానముజేయుటవలన దేశారోగ్యమా? రెండునుగావు. మనబుద్ధిహీన

తయే కారణము. పెద్దవారలకది కొంతకాలమునకు మూత్రవ్యాధిని తెచ్చిబెట్టును. పిల్ల వాండ్రకు కడుపులోగడ్డ మొదలగువ్యాధులను గల్పించును. బీడవారికి దుఃఖమునుగొని తెచ్చును. భాగ్యవంతులు దానివలన దుర్వ్యయాలగుదురు. భాగ్యవంతులమాట యటుండ నిండు. సామాన్యజీవనులకది యొకతలక్రిందిగుండు. వారు సంపాదించు స్వల్పజీతములో కనీసము మూడవవంతు, పాలు, చక్కెర, కాఫీగింజలు వీటికిజాలదు. మిగత రెండుభాగముల వేతనముతో కుటుంబమును బోషించుటెట్లు? భవిష్యత్తున కాధారముగా వీరు ఆర్జించుటేలాగు? తలనొప్పియనిత్రాగువారుకొందరు. మాయింటివారు త్రాగదరని త్రాగువారుకొందరు. సోదరీమణులారా, నాగరికత కాఫీద్రావులలో నెంతమాత్రములేదు. మితాహారమును గృహములందు వాడుకజేయుచు కాఫీని యింట జేరనీక ఆరోగ్య భాగ్యమును పెంపొందజేయ వలయును.

స్త్రీల కలంకారము ముఖ్యమేగాని యోచించిజూడ విలువగల నిగనిగలాడు రంగుల బట్టలు, అమూల్యభరణములు అలంకారమునకు ముఖ్యములుగావు. స్త్రీలకు గుణమే యలంకారము. శుభ్రమగు వస్త్రమెంతయో అలంకారము. గొప్ప అంచులు గలిగి, మురికియై, ఉదుకబడజాలని పెట్టెచీకుడు బట్టలు శ్లాఘ్యనీయములు గాజాలవు. వెలస్వల్పమైనను, శుభ్రమగు వసనము గట్టి ముఖమున కుంకుమ బొట్టు చాల్చు మృదు భాషిణియగు స్త్రీని జూచినంత మాత్రముననే జూపరికాహ్లాద మొదవుటయెగాక ఆలక్షణవతి కెన్ని బ్రణామము లిడినను తనిని తీరదు. ఇట్లుగాక విలువగల మలిన వస్త్రముల ధరించి, పెట్టెడు సొమ్ముల నొడలిపై జార వైచిగొని పాడుముఖముతో వడ్లువేసిన పేలాలుత్రేగు చిటమటలాడు స్త్రీనిజూచిన అసభ్యత తోచకమానదు.

స్త్రీలకు అలంకారము లన్నిటిలో ముఖ్యమగునది మంచి నడవడిక. గృహస్థునకు సుగుణవతియగు భార్యయే యలంకారము. ఇట్టి సుగుణ భూషణియే గృహిణియనియు గృహలక్ష్మీయనియు ననబడదగినది. కులకాంతలు తమ భర్తలనే దైవముగా నమ్మెదరు. భర్తకు సమానమైన వస్తువు వారు గోరదగినదేదియు ప్రపంచములోలేదు. మంచినడవడికలు నేర్పుకొని జీవించు వారరుదు. బాల్యమందు తలిదండ్రులును, యౌవనమందు భర్తయు అర్థ ఆడుబిడ్డలును, స్త్రీలకు గుణముల గరువ

నలసినవారు. తమ యింటికి గొనికెచ్చిన కోడలిని అత్తలు, ఆడుబిడ్డలు, మంచి నడవడి కలను, పనిపాటలను మంచి తనముతో గరసి, సుగుణవతులుగ జేయగల బాధ్యతవారిపై యున్నది. అట్లుజేయలేనివారు రారవాది నరకమున కతిథులుకాగలరు. “పట్కర్మ యుక్తా కులధర్మపత్నిః” యన్నట్లు భర్తకు మంచినడవడికలుగల పత్ని యావశ్యకమైనది. రావణ సంహారానంతరము యేనోకారణమున సీతను గోల్పోయిన కీర్తిరాముడు అశ్వ మేధ యాగమును సీతలేనిదె జేయుటకు యోగ్యత లేనివాడై మాయాసీతను గల్పించి యాగపూర్తిజేసినట్లు ఉత్తర రామాయణములో జెప్పబడిన కథయందరికి తెలిసినదే. పుట్టినయింటికిని మెట్టినయింటికిని కీర్తితెచ్చువారు గుణవంతులగు స్త్రీలే. అట్లుకీర్తి గడించునట్లు బుద్ధిగరుపదగినవారు అత్తలు ఆడుబిడ్డలు. అత్తలు తమ కోడండ్రను తాముగన్న కూతుండ్రవలెను, ఆడుబిడ్డలు తమ మరదండ్రను తమ చెల్లెండ్రవలెను, భావించి బుద్ధులు గరపవలెను. అట్లుజేసిలేని వారు మోక్షమును బడయగలరు. తాముగన్న కూతురత్తవారింట గిప్తపడుచున్న నెల్లార్తి చెందుదురో తమకోడండ్ర విషయమునల్లగదా? ఇతరులు నీకెట్లుజేయవలయునని నీవు కోరుదువో నీవును వారికట్లే జేయుము. గృహిణి తన భర్తకుగల సుఖదుఃఖములను సమానముగా భరించవలెను. శక్తికిమించిన వస్త్రాభరణములను తెచ్చుని తన భర్తను నిర్బంధింప తగదు.

చిత్తూరు

రాళ్లభండి సీతాలక్ష్మమ్మ.

బాలనితంతు విలాపము

మంగిపూడి వేంకటశర్మగారు

తన మనోహరు నిగితమెరింగి వర్తిల్లు

మెలరల కీయింతి మేలుబంతి

తన యత్త మామలందున బత్తిపచరించు

చర్యకీ బోటి వజ్రాలపేటి

తన బావల మరందులను మన్ననలుచేయు

పనులకీ కొమ్మ బల్పట్టుగొమ్మ

తన యాడుబిడ్డలఁ దనిపి వాసికి నెక్కు

ముదితలకీ మించు బోణిరాణి

చుట్టవక్కాల సురభియై పుట్టినిల్లు

మెట్టి నిలువన్నెవెట్టె నీమేటిబొట్టె

యనఁగ మెచ్చుంది కాపురంబాచరింప

నోచనైతిని నిర్భాగ్యనీచనైతి.

చుట్టాల యిండ్లలో శుభశోభనము లంచు

నీడుగా జోడుగా నేగు సిరియు

దాంపత్యతాంబూల తరుణంబు లంచు బల్

హరువుగా మురువుగా నరుగుసిరియు

తిరునాళ్ల దేవుళ్ల దరిసెనంబు లటంచు

నలువుగాఁజెలువుగా నడుచుసిరియు

సరిగంగ స్నానాల సమయాలటంచు మేల్
పొలుపుగా బులుపుగాఁ హోవ్రసిరియు

బారసా లంచు మరి కన్యధారలంచు
మించువేడ్కను బీటల మీఁదఁ జేరి
యింపుగా సొంపుగాను బెంపెనఁగు సిరియు
గగన కుసుమంబె నా మనుగడకు నకట!

భోగినాఁడతి మోదమునఁ దలంటుకొని గో
రంటాకు నిడుకొను నట్టివేడ్క
మవ్వంబుగాఁ జద్దిబువ్వంబు వేగు జా
మునలేచి ప్రీతితోఁ దినెడువేడ్క
చెలువారు పండువెన్నెల బైట జతకత్తె
లను గూడుకొని యాటలాడు వేడ్క
ప్రొద్దుప్రొద్దుననె నోమునునోచి వాయనా
లెలమి నైదువల కందించువేడ్క

బెడఁగు జడవైచి పువ్వులుముడిచి జలుగు
చలువవలువలు దాల్చి సంజలను వెడలి
హఱాయలు మీరంగ నుయ్యాలలూగు వేడ్క
యట్ల తద్దల నిక నెట్లు లనుభవితం!

పెండ్లికి ముందుగాఁ బెద్దలు నాచేతఁ
గావింపఁజేసిన గౌరిపూజ

పెండ్లికాలమునందు వేదమంత్రాలతోఁ
జేసిన ద్విజుల యాశీర్వచనము
మినుకును గుత్తికంటును స్పృశించిన పుణ్య
సాధ్వీమణులచేతి చల్లదనము

పరిపూర్ణ సౌభాగ్యభాగ్యంబు జాతకం

అల వ్రాసినట్టి జ్యోత్యులవచస్సు

మోద మిగురెత్త మాయమ్మ మొక్క-జేయ

మించుచేమను నన్ను దీవించినట్టి

పెద్దలయుఁ బేరటాండయుఁ బెంపులెల్ల

నాయభాగ్యాన వ్యర్థమైపోయె నకట!

సకల విద్యలయందు శారదయన మించి

యెవరి మానసము మెప్పించుదాన

సదనకృత్యముల నై శద్యంబుఁ జూపించి

యెవ్వరి మనసు రంజించుదాన

చాతుర్యచర్యలఁ జాకచక్రముఁజూపి

యెవ్వరి మదిఁ గరఁగించుదాన

సరసశృంగార వైఖరులెల్ల వెలయించి

యెవరి చిత్తంబుఁ జొక్కించుదాన

కైతలరహించి సంగీతకలన మెరసి

యెవరి సొగియించుదాన హా! యెల్లఁజెడియె

నెవరిసలరింప నేర్పులెల్ల నేర్చి

నానొ యాయేలిక జగానఁగానఁ గాన!

మందహాసమ! రాకుమా! యింకనావంక

నాకును నీకు ఋణంబుచెల్లె!

ఉత్సాహమా! క్రొత్తయునికినిఁ జూచుకో!

యణఁగియుండఁగలేవు ఊకికమైన

సంతోసమా! మన సంబంధములు తీరె!
 నీమేనితోడ నిన్నెవయలేను
 ఆనందమా! పోతివమ్మ! హా! ననుబాసి
 రావుగా! జన్మాంతరంబుదాక

సౌఖ్యమా! నీవునేనును శత్రువులము
 పొమ్ము! పో పొమ్ము! మనకింక పొత్తులేదు
 భోగ వైభోగములకెల్ల మూలమైన
 జీవితేశుండె నన్నొంటికేసెగాన!

ఫలమేమి సుజ్ఞానకలికల సృజించి
 సౌభాగ్యమును వ్రాయఁజాలవేని?
 రహియేమి సౌందర్యలహరుల సృజించి
 సౌభాగ్యమును వ్రాయఁజాలవేని?
 పసయేమి సుప్రభాభాసల సృజించి
 సౌభాగ్యమును వ్రాయఁజాలవేని?
 రసమేమి శృంగారరాసుల సృజించి
 సౌభాగ్యమును వ్రాయఁజాలవేని?

ప్రతిభ గలవాడవట! మంచి చతురుడవట!
 భ్యాతికినిదగ్గచేతలే ధార! నీకు
 మొదలె ఛాందసుడవుగదా ముదమిమదియె
 చెడెనా! మాయమ్మ శారద చెప్పలేదా?

అఖలలోకముల కిష్టార్థంబు లిచ్చి నీ
 తల్లి శ్రీలక్ష్మి రంజిల్లుచుండ

అపదోద్ధారకుంజై దయాళుండు నీ

తల్లిడి చక్రధరుండు తనరుచుండ

సరసుండు సుకుమారి స్మరుండు నీతమ్ముండు

మిథునంబులనుగూర్చి మెరయుచుండ

ఆశీతావలికి విద్యాబుద్ధు లిచ్చి నీ

దేవి వాగ్దేవి వర్ణలుచుండ

అల్లుగల నెడఁబాపి సౌఖ్యములజూసి

శోకముల దాపెదవ దయాళూన్య హృదయ!

తెలియవోగాక యీశాల తీరుదాక

నీకపూజ్యతనుమ్మ! నాశీకజన్మ!

తెనుగు

మంగిపూడివేంకటశర్మ

భారతరమణి

అండ్రి కేషిగిరెరావుగారు, బి. యె.

“ఎచ్చట స్త్రీలు పూజింపబడుదురో అచ్చట దేవతలు క్రీడింతురు. ఎచ్చట పూజింపబడరో అచ్చట అన్నిక్రియలు ఫలము లేనివగుచున్నవి” అని మనువు చెప్పినాడు.

మనువుచెప్పినాడు. అవును. నిజమే. భారతీయునికొకటే. కాని భారతీయుడు స్త్రీని దేవిగఁడలఁచి పూజించునంగతి విస్మరించి చాలకాలమైనది. ఆతఁడు స్త్రీస్వభావమును అనుమానించినాడు; అనుమానించి ఆమెను అవమానించినాడు. ఇంటి నాలుగు గోడలసందున స్త్రీని ఆతఁడు పైదుచేసినాడు; అంధకారమునఁ జెరలాడించినాడు. ఆపంజరకీరమునకు వంటయిల్లే వైకుంఠమైనది. కుటుంబమే కైలాసమైనది. శ్రమయెఱుఁగక కుటుంబవ్యక్తులను నేవించుటలో నాస్వార్థత్వాగిని జీవితముగడపినది. అంతియేకాని సంఘజీవిక కేవలచేయుటకును ఆమెకు అవకాశము లేకపోయినది. అట్టిచోనిక దేశము మాటలలఁచుటకే వీలులేదుకదా!

విద్యలేక, వికాసములేక ఇట్లు పరాభవింపఁబడిన స్త్రీ పతనమునొందినది. ఫలమేమి కల్గినది? పతనమునొందిన స్త్రీ తనజన్మప్రదాయిని; పతనమునొందిన స్త్రీ వహ్నిసాక్షికమగు సఖ్యమున జన్మాంతమువఱకు తనపార్శ్వవర్తిని—అయిఉండఁ బురుషునిబుద్ధికి ఉద్గమనశీలమెక్కడ? ఆతని ఆదర్శములకు జన్మత్యమెక్కడ? తనతనయులకు ఉద్గమనశీలమగుబుద్ధి, ఉన్నతఁగు నాదర్శము లేకుండుటవలన శతాబ్దములనుండి భారతమాతదైవ్యము ద్రవ్యేషుకన్నలతో నధోముఖయైయున్నది.

ఈ ప్రబోధ సమయమునందు హిందూ దేశమునకు ముఖ్యపనరము లేవియని సమయ సాంఘకుని ప్రశ్నింపుము. దానికి ఆతఁడు విద్యావతియైన తల్లి, విద్యావతియైన భార్య, అని ఘోషించును. జాతి నాగరకతా బీజములను పెంచి పోషించును. ఆదిశక్తి తల్లి; జాతి మూర్తికి రూపసిద్ధినిచ్చి తన్మహనీయసీతి నిల్పు శిల్పిని భార్య. లాలన యెఱిగిన తల్లి చేతులతోడనే బిడ్డకు అక్షరాభ్యాసము కావలయును. ముగ్ధ మోహనములైన భార్య మాటలతోడనే పురుషునకు ఉత్సాహపైతృస్వములు కలుగవలయును. మాతృదేవి వాక్కులు ప్రేమ పూరితములైనంత మాత్రమునఁజాలదు, ఆమె సంకల్పములు గంభీరములు గావలయును. అర్థాంగి చితునవ్వు చిరుగులు దొడఁగినంత మాత్రమునఁజాలదు; ఆమె దృక్పథాలు తమో భేదకములు గావలయును.

గృహస్థశ్రమమున నూతనముగఁ బ్రవేశింపఁబోవు యువకుఁడు సంఘసేవ, సారస్వతసేవ, దేశసేవ, మానవసేవ, చేయ నుత్సాహముతో నుజకలువేయు చున్నాఁడు. కాని ఆ యుత్సాహము అచిరకాలముననే చల్లారిపోవుచున్నది. ఉత్సాహమే చల్లారి పోయిన అతనికిఁగ కార్యకౌర్య మెక్కడ? ఇట్లగుటకుఁగారణమేమి? తల్లియు, భార్యయు విద్యావతులు కాకపోవుటయే. విద్యావతిగాని తల్లికి లాలించు నేర్పేకాని మనశ్శక్తులఁ జెంచు యోగ్యతలేదు. విద్యావతిగాని భార్యకుఁ జేను చిలికించు తెలివియేగాని చైతన్యము ప్రసాదించు ఉత్సాహములేదు. సంఘ సేవకుఁడు, సారస్వతార్చకుఁడు, దేశోద్ధారకుఁడు, మానవ కల్యాణమూర్తి, కావలసిన యువకుఁడీ కారణమున అత్మ కటుంబమును ఆరాధించు పూజారి యగుచున్నాఁడు; ఉత్పథమునుండి యథఃపతితుఁడగు చున్నాఁడు.

ఏనాఁడు బిడ్డకు అక్షరాభ్యాసము చేయుయోగ్యత తల్లికిఁ గల్గునో, ఏనాఁడు పురుషునకుఁ గార్యకౌర్యము ప్రసాదించు నుత్సాహము భార్యకుఁ గల్గునో ఆనాఁడు భారత యువకులకీ పూజారితనము తొలఁగిపోవును. అప్పుడు భారతసంఘము అభ్రంశవృత్తి నొంది పథమునందును.

కావున స్త్రీకి అట్టియోగ్యత, అట్టి ఉత్సాహము కల్గించుటకు భారతదేశమున నేఁజొక విపుల ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. అందు మన ఆంధ్రభూమియందు అట్టి విపుల ప్రయత్నమునకు కాకినాడయందలి స్త్రీజాతీయ విద్యాలయమును 'హిందూసుందరి' అను స్త్రీల మాసపత్రికయు; రాజమహేంద్ర వరమునందలి సనాతన స్త్రీవిద్యాలయమును; వైశ్యసేవాసదనమును; గుంటూరునందలి శారదానికేతనమును; నెల్లూరునందలి కస్తూరి దేవి బాలికా విద్యాలయమును; మద్రాసునందలి హిందూయువతీ శరణాలయమును, 'గృహలక్ష్మి' అను స్త్రీల సచిత్రమాసపత్రికయు నిదర్శనములై యున్నవి.

ఈ స్త్రీవిద్యాసంస్థలు చేయుకార్యమును భూషించి పోషింపవలసిన భారము ఆంధ్ర గ్రంథకర్తలపై నిలచియున్నది. అనుకరింపఁదగిన రమణీమణుల చరిత్రలను రచించి స్త్రీజనములు పఠించుటకు యోగ్యమైన గ్రంథములు లేనిచోపము నివారించి ఈయద్యమమును వారు ప్రోత్సహింప వలసి యున్నది.

రాజమండ్రి

ఆంధ్ర కేశవగిరిరావు.

అనుభవంతువు

సీ॥ స్తోమః డమృతపాత శూన్యముఁజేసిన
నెలనాటు కమృతంబు నింపకున్న
వలపులు పవనుని వశమైన మిగిలిన
తోడిమను బీజాని పొడమకున్న
అగ్నికీలలఁ గోన యడఁగఁజూ అందున్న
శక్తిచే ననలెత్తఁ జాలకున్న
కాలధైరవు కృపకల్గిన చృటిలోన
నీగూటదీపంబు నిలువకున్న

తే॥ అతను డమ్ములఁ బ్రాతిన నవియు మరల
భూతధాత్రిని మొల్కులఁబొందకున్న
హలికా! హలికా! యీ నిరాశయేల?
పడుట లేచుటకే, తీవపడకుమయ్య!

పితాపురం.

జూలూరి తులశమ్మ

గౌరీస్తవము

సీ॥ పరగ సీత్యరు భర్తగాఁబడసినదియు
వానియందును సర్థంబు వడసినదియు
నిత్యమంగళవతిగాను నెగడినట్టి
గౌరిమమ్ముల సతతంబు గాచుగాత!

సీ॥ మహిమరక్కసుఁజంపియు మహిమవెలసి
తారకాసురుఁడ్రుంచెడి తనయుఁగాంచి
దక్షయజ్ఞంబుదగ్ధంబు దగఁగఁజేయుఁ
గడఁగినట్టి యుమాదేవి గాచుమమ్ము!

సీ॥ రక్తధారలుగారు వ్యాఘ్రంపుఁ జర్చ
ములధరించుచునుండు నమోదగతిని
సనియు నెంతయు నేహ్యమా ననక నీల
కంఠఁబొందిన యుమ మమ్ము గాచుగాత!

అమృతలూరు

కొనరాజు దుర్గమ్మ

చంటిబిడ్డ లెందు కేడ్చేదరు?

శ్రీమతి దేవరాజు సద్గావతి గారు

చంటిబిడ్డలయేడ్పులు పిల్లలంగనిన అనుభవజ్ఞులకుతప్ప యితరులకు తెలియట బహుదుస్థరము. నోరువచ్చినవారి మాటకేమిగాని, నోరురాని వారేడ్చిన యెందుకేడ్చుచుండిరో, ఆయేడ్పునకు గలకారణమేమో, అదియెట్లుపశమింపబడునో, యేడుపుమొదలుపెట్టిన కొంతకాలమువరకు తెలియనే తెలియదు. అది తెలుసుకొనుట అనునది ఊహామాత్రమేగాని నిజముగా తెలుసుకొనుటగాదు. అనేక విధములగు నాలోచనలు తట్టుట సహజము. ఉపశమన కారకములలో యేదిమకార్యమువల్ల యేడుపు కట్టునో అదేకారణము గా బోలునని భావించురు. ఇది మానవనైజమని చెప్పక తప్పదు. నా అనుభవమునుబట్టి యేడుపునకు గలకారణములలో కొన్నిటినిమాత్రము యాదిగువ పేర్కొనుచున్నాను.

1. విరేచనము సకాలమున యధారీతిని గావించుట.
2. చలికాలమైనయెడల తగిన వెచ్చదనమిచ్చు ఉన్నిగుడ్డలు మొదలగు ఉపకరణములు లేకుండుట.
3. కడుపులో నొప్పిగా నుండుట.
4. ఒడలు దురదగాగాని, చికాకుగాగాని, పకాలమున స్నానము చేయించకుండుటచే గలిగిన లోపమైయుండుట.
5. సమయమున పాల నీయకుండుట.
6. దృష్టి దీయకుండుట.
7. కొందరు వెచ్చని పాలనేగాని చల్లనివి త్రాగరు. అది తెలుసుకొనక తీసి తక్కువ గాబోలునని, ఆ చచ్చదనము పోవు నిమిత్తము పంచదార మొదలగునవి కలిపి లేని పోని దురలవాటుల నభ్యాసపఱచి వీలుగానప్పుడు అవి మానుచుండుట.

8. పక్షులుపాగు సమయమగుచరకు బైట బట్టల నారవేసి అవి తిరిగితెచ్చి పక్క వేయుట.

9. పొడిగుడ్డలనుగాని, చీమలు మొదలగునవి లేని మంచి గుడ్డలనుగాని పక్కగా వేయకుండుట.

10. మూత్రముచేదడిసిన గుడ్డలను బద్దకముచేతగాని, పొడిగుడ్డలు లేకగాని బుద్ధితక్కువచేతగాని, తీసి ఆరిన గుడ్డలను పఱువకుండుట.

11. గాఢమైన నిద్రపోవలయునను సంకల్పమున మనలిన నీళ్లుపోసి శరీరమును పాడుచేసి దురదలచేత నేడ్పించుట.

12. కడకు యేడుపునకుగల నిజమైన కారణమును కొందరు తల్లులు గుర్తించక యేడుపు ఆరంభమగుట తడవుగా పాలను కుడువబెట్టి అనవసరపుటలవాటు, గఱివీలు గాగప్పుడు అదిమాని యేడ్పించుట.

ఈపైకారణముల వల్లనేగాక, మఱికొన్నిటివల్లగూడ చంటిపిల్లలు యేడ్చుచుండుట మనము చూచుచునే యున్నాము. ఆయేడుపులకు గల కారణములను తెలుసుకొనవలయునని తెలివితక్కువ గల తల్లులకు తోచదు. అది పిల్లల చెరువునకే కడకు కారణమగును. ఆకారణమున తమ పిల్లలవల్ల తమకు సౌఖ్యములేదు. సరిగదా పొరుగింటివారి సౌఖ్యములకు సహితము భంగమొనర్చిన వారలై యింట భర్త వల్లను బైట యిరుగు పొరుగువారి వల్లను అనేక అపనిందలపాలుగాపలసి వచ్చును. గాన పిల్లల సౌఖ్యము ముఖ్యముగా గమనించుటయందు నేమరుపాటు జెందవీలులేదు. వారు నవ్విన మనము నవ్వుట, వారు పలుకులాడిన మర మానందించుట, వారు యేదైనను చికాకుచేత యేడ్చిన, అది తెలుసుకొనలేక మనము సహితము వారితోపాటు యేడ్చుట జరుగుచున్నది. గాన పిల్లల తల్లులందరు పైకారణముల గమనించి వారల ఆనందమే తమ ఆనందముగాను, వారిసౌఖ్యమే తమ సౌఖ్యముగాను భావించుకొని సంపరించుట శ్రేయస్కరము.

చంటిపిల్లలకు విరోచనము సకాలమున గాకుండుటకుగల కారణములలో ముఖ్యమైనది తల్లియిచ్చుపాలుగాని, లేక డబ్బాలపాలుగాని, అయియున్నది. పోతపాలు అనారోగ్యమని అందరికిని విదితమైనవిషయమే. అయినను పిల్లలకు రోగినంత పాలుండని కారణములచే పోతపాల నభ్యాసముచేతురు. నాగరికతా లక్షణములు ప్రబలికొందరు

సవనాగరికులు అతిసుకుమారములగు తమశరీరమార్దవ తత్వములుచెడునని సవమానములు మోసి కన్న తమపిల్లలకు తమపాలనిచ్చుటమాని దానులచేత పాలుయిప్పించిగాని, డబ్బాపాలు పోసిగాని, ఆవుపాలచేతగాని పెంతురు. స్వతసిద్ధముగా పాలులేనితల్లులు అట్లుచేసిన సవ్యముగాయున్నదిగాని పాలున్నవారు అట్లుచేయుట తమపిల్లలపట్ల గొప్ప నేరముచేయుచుండిరని చెప్పకలేప్పదు. ప్రకృతివిసృద్ధములగు మనుజుల నాగరికతా బుద్ధులననుసరించి భగవంతుడుసహితము నూటికినగముమందికి పైగా పిల్లలకుతగినంత పాలనుగలవారుగా సృజించుటలేదు. పిల్లలకు పాలిచ్చుటయనునది అనాగరికుల లక్షణ మైనచో వారియారోజములు మేకమెడ క్రిందిస్తనముల భాతయేగదా! దానికవియుండి యెంతలాభమో పాలివ్వనితల్లుల కివియుండియు అంతిమే లాభము. డబ్బాపాలు యిప్పు డిప్పుడొచ్చినది గాని పూర్వమునుండి వచ్చినదిగాదు. పశువులుసహితము చేవువచ్చినంతనే తమలేదూడలకై అఱచుచు పరువెత్తిపోయి పాలను వాటికికుడిపిసనేగాని గడ్డినైనను మేయవు. మనప్రస్తుత యీనాగరికతా దుర్మయము పశువులకన్న పరమనీచస్వభావమును నిరూపించుచున్నది. స్త్రీ కుండవలసిన సహజ స్త్రీత్వములేనిచో అది స్త్రీయని యెట్లనిపించు కొనును? గాన పిల్లలతల్లులు తప్పకపాలున్నయెడల తమపాలనే పిల్లలకిచ్చుచుండవలయును. శిశువుల నిమిత్తమేర్పరచినపాలను వారికివ్యక్తపోయినచో అది తల్లులకేబాధ. అట్లుచేయుట యనునది కొన్ని లేనిపోనిజబ్బులకు కారణమగుచున్నది. తల్లిపాలులేనిచోటు ఆవుపాలు క్రేష్టము. మేకపాలు ఆరోగ్యము, ఉత్తమము. ఇవిగెండును లేనిగ్రామమేదియు యుండదు. గానతప్పక తల్లిపాలులేని సమయములపై జంతువులపాలు పట్టవచ్చును. డబ్బాపాలు అనారోగ్యమని పిల్లలతల్లు లందరికిని తెలిసినవిషయమేగాన విశేషించి వ్రాయలేదు. బ్రిటిష్గవర్నమెంటు యిండియా ప్రవేశించినదాదిగా యీపోతపాలు విపరీతము విశేషించినది. ఇంకను విశేషించుచున్నది.

పిల్లలకు ప్రతిమూడేసి గంటల కొకమారు పాలిచ్చుచుండిన చాలును. పిల్లల యొక్క శ్వాస కోశశక్తి ననుసరించి వ్రక్కిరి బిక్కిరిగాకుండునట్లుగా పాలను యివ్వవలెను. ఒక తడవ కెంతసేపు ఎంతపాల నిత్తురో అదేప్రకారము తరువాతను పట్టవలెనుగాని యేడ్చిన ప్రతిదభా విశేషించి పాలను యివ్వరాదు. పిల్లలేడ్చుటకు అనేక కారణము లుండునుగాన పాల నిమిత్తమే యేడ్చుచుండురని తలంచుట పొరబాటు. ప్రతిమూటును పాలనిచ్చుచుండినచో చివరకదే అజీర్ణరోగముగా పరిణమించి బల్లలు మొదలగు రోగములకు మార్గదర్శియగును.

శీతోష్ణసితిగతుల ననుసరించి పిల్లల శరీర పోషణ గావించుచుండవలెను. వేసవి కాలమున సాయంత్ర సమయమప్పుడు గాలివీచుచుండినచో పలుచని బట్టలను బనియనుల మోస్తరుగా కుట్టించి తొడగవచ్చును. దేహమును బిగువుగా పట్టియుండు మే జోళ్లనుగాని, బూట్టులనుగాని, టోపీలనుగాని, చొక్కాలనుగాని తొడగరాదు. విశేషము శరీరమునకు గాలి, ఎండ తగులునట్లుగా దుస్తులుండవలెను. చీకటి స్థలముల పిల్లల నెప్పుడును యుంచరాదు. వర్షాకాలమున ఒక మోస్తరు వెచ్చని బట్టలనే తొడగవలయును. విశేషించి నీళ్లుపోయరాదు. జలుబు చేయునని అనలు మాననురాదు. వారలారోగ్య పరిస్థితుల జాగ్రత్తగా గమనించి నీళ్లుపోయు చుండవలెను. శీతకాలమున వెచ్చనివున్ని, ప్లానలు, బట్టలను, కంబళులను వాడుచుండవలెను. వెచ్చగాయుండుటకే యుపకరణము నైనను వాడవచ్చునుగాని అతి జాగ్రత్తగామట్టుకు మనలుచుండవలెను. కొందరు తల్లులు మంచములక్రింద కుంపట్లను వాడుదురు. వాటివెచ్చదనముచే పిల్లలు యేడ్చుచుందురు. తల్లులు భరించినంతవేడి పిల్లలు భరించలేరుగదా! అది తెలియక పాలకోసమేగాబోలని క్రిందకుంపటిమాట యిసుమంతయు యోచించక పాల నివ్వ నారంభింతురు. అదియెంత తెలివివైనదో వారే తెలుసుకొనవలెను. వారల యేడ్పులకు యేయేకారణములు అనుమానములుగా తోచునో వాటిని వెంటనే నివారణచేసుకొనుట ముఖ్యము. చేయికాలిన వెనుక చేయునదేమున్నది?

కొందరు చంటిబిడ్డలు కడుపునొప్పిచే గుక్కపెట్టి యేడ్చుచుందురు. అది కడుపు నొప్పియని మొదట తెలియక దిష్టి తగిలెను గాబోలునని దిష్టితీయుదురు. అకలి గాబోలునని పాలుపట్టుదురు. పాలకోసమే అయినయెడల అవియిచ్చిన వెంటనే త్రాగి యూర కొందురుగాని అది కారణముగాకున్న నూరుకొను టెట్లు? ఊరకొనక చెప్పగలరా? పాపము యేదియు చేతగాని అజ్ఞానస్థితి. నోరులేనిదిన్న పిల్లల పెంపు అతికష్టము. అట్టి శిశువుల బాధ తెలుసుకొనుటకు అనుభవము, గ్రంథ పరిచయము, విజ్ఞానమేగాని వేరు సాధనములేదు. అతీతమైనరోదన మెప్పుడు గావించురో వెంటనే కడుపు కాచుట మంచిది. కడుపునొప్పీ అయిన గట్టిగానున్న ఆ కడుపు మెత్తినడి బాధనివారణతోబాటు రోదన మంతరించును. కడుపు కాచుటకు నాగరికతకు సంబంధ మేదియులేదు గాన పిల్లలకు కడుపుకాచుట యుచితము.

నీళ్లుపోయుట బద్ధకించిన చికాకుచే యేడ్చుచుండును. గోరు వెచ్చని నీరు ప్రతి దినముగాని, రోజువిడిచి రోజుగాని మితముగా పోయుట మంచిది. సకాలమున స్నానము చేయించకుండుటయు పిల్లల యేడ్పున కొక కారణమే.

దిష్టితీయుట అనునది మనలో అనాదినుండి వచ్చుచుండిన ఆచారమైయున్నది. చిన్న పిల్లలకే గాక పెద్దవారలకు సహితము దృష్టితీసెదరు. చిన్న పెద్దయను విచక్షణయేల? భగవంతునికే పూరేగింపున కవతల దిష్టితీసి పారపోయుట ఆచారమైయుండ కన్నపిల్లలకు తల్లులు దిష్టితీయుటలో తప్పేమియులేదు. కొందరు విద్యావతులు దిష్టితీయుటకు సిగ్గుపడుదురు. కొందరు హేళనచేయుదురు. బయటవారు చూచుటే దిష్టిగాతలంచరాదు. సర్వ కాలమును చూచుచుండిన యింటివారి కన్నలు సహితము దిష్టిస్వభావము గలవే గాన ప్రతినిత్యము సాయంత్రమున దిష్టితీయుట, పొగవేయుట, మొదలగు ఆచారములను విడనాడక పిల్లల ఆరోగ్యమును యెక్కువగా గమనింతురు గాక.

కొందరు పిల్లలు వెచ్చనిపాలనే గాని త్రాగరు. ఆ యభ్యాసము తల్లలనుండి వచ్చును. ఏకారణముననో పాలు త్రాగక యేడ్చుచుండిన చల్లగా యుండుటచే గాబోలు నని భావించి ప్రతిదభా అవి వెచ్చబెట్టి పట్టుచుండురు. అప్పుడును త్రాగకున్నతీసి చాల దని యెంచి పంచదారఁ గలుపుదురు. ఈ దురభ్యాసములు వారలకు పుట్టుకతో వచ్చి నవిగావు ఏమవు కారణమును తెలుసుకొన నేరక అనవసర దురభ్యాసములకు లోను చేయుదురు. వెచ్చబెట్టే యివ్వవలసినచో తల్లిపాలు మాత్రము వెచ్చబెట్టవలదో! అందులో సహితము పంచదార గలుపవలదో! గనుక మొదటినుండి లేని అలవాటులను తెలివి తక్కువచేసి పిల్లలకు మప్పురాదు. ముఖ్యముగా పంచదార మప్పుట గొప్పతప్పు.

చంటిపిల్లల బట్టలను పక్షులుపారు సమయమువరకు బయట ఆర బెట్టియుంచరాదు. “పక్షులుపారుట” యనునది బట్టలమీద రెట్టవేయునను భయమునగాదు. పక్షులు సాయంత్రసమయమున ఆకసమున తిరుగుచు క్రిందనారవేసిన చంటిపిల్లల బట్టలనుచూచి నచో, ఆదృష్టిపోకిన మాత్రమున మరి ఆబట్టలు పిల్లల కనుపయోగములుగాన అవితిరిగి వాడఁగూడదు. వాడినచో అపక్ష్విదోషముతగిలి, అనారోగ్యవంతులై, అనేకరోగములకు గురియగుదురు. అవికదురుట బహుకష్టము. ముఖ్యముగా యాదోషము అనుమాన వంతుల నెక్కుడుగా బాధించుచున్నట్లు చూడనగును.

మూత్రములోనానిన గుడ్డలను పొడిగుడ్డలు లేకగాని, బద్ధకముచేగాని ఆరవేయక పిల్లల నేడ్పించుచుందురు. అట్లువేయనిచో ఆమూత్రోపరిభాగమునుండి ఒకవిధమైన దుర్గంధము బయలువెడలి తల్లి, పిల్లల, నిడ్డరిని అనారోగ్యవంతులనుగా చేయును. మూత్రములోపడుకొనిన శిశువులపిరుదులు చిన్నచిన్నకురువులకు గుఱియై, దురదలచే యేడ్చుచుందురు. వాటికి పసుపునూనె కలిపి తకువాల మందుతయారు చేయుదురు. గాని ముందుగా జాగ్రత్తపడిన యుత్తమముగదా!

పిల్లలు బాగుగ గాఢమైన నిద్రపోవలయునని మనలునీళ్లనుపోసి వారల శరీరమును చెఱుతురు. అది చాలతప్పు. ఒకప్పుడు ఆ వేడికి వారలకు ఊపిరి సహితము ఆడదు. విశేషముగా నిద్రపోవుటయు ఆరోగ్యమునకు భంగకరమే. గాన గాఢ నిద్ర పిల్లలు చెంద వలయునని తలంచుట తల్లులతప్పు. గాఢనిద్రవల్ల సోషవచ్చును. “బాలానారోదనం బలమ్” అని కొందరు మూఢులు ప్రత్యేకము రోజుకు గంట రెండుగంటలు నిర్ణయముగా శిశువులను యేడ్పించుచుందురు. ఆనిర్ణయము, నిర్ణయాతీతమై తమకేగాక పొరుగువారికి సహితము విసుగుజనించును. పిల్లల మూలమున అటువంటి చెడ్డమాటలను యితరులవలన వినకుండునటుల వారల ఆరోగ్యమున కనుగుణముగా తల్లులు మెలంగుచుండిన యుచితము. భయంకరములగు వస్తువులను పిల్లలకు చూపరాదు. పట్లరాని సమయములో గట్టివస్తువులు చేతికియ్యరాదు.

ఖరగ్ పూరు.

దేవరాజు పద్మావతి.

కాంతా-కనకములు

ముద్దా విశ్వనాథము గారు

వీటమ్మకడుపు బంగారమయిన కాస్త్రాలు, ఎంతసుభనమీద సంభ్రుటి చేకాయోగాని, తరిచి తరిచి ఆలోచిస్తున్న కొద్ది మహాచిత్రంగా తోస్తున్నాయి ఈ గెండు ముక్కలున్నా. మానవ జీవితమంతా ఈ రెండు పదార్థాలను యిమిడ్చారు పెద్దలు. వినడానికి చాలా ఆనందంగా వున్నాయి. ఉచ్చరించడముకు యింపుగా ఉన్నాయి.

‘కాంత’—అన్నారు. అంటే అడుది అని అందరికీ తెలుసు. “అబ్బాయి! నీకు పెల్లిట్రోయి” అని చూడండి, అయిదేళ్ల పిల్లాడితోటి. వాడికేం తెసిరిందో, ఏవిటో కాని, మఃమ్మలూ ఒకవిధమైన ఆనందం, సిగ్గుతోచి చుసిచుసినవ్వు నవ్వుకుంటూ తలవంచుకొని “పోదూ” అంటూ జవాబివ్వకుండా గిరుమ్మన పారి పోతున్నాడు. ఆరోమలమైన పయమ్మలూ వాడేమనుకొని ఉంటాడో ఆలోచించండి. తనతోటి అడుగో దానికి నేస్తం మరొకళ్లొస్తారు గదా అని తలచి వుంటాడు.

ఈ కాలంలో తరుణవయస్కుడైన బ్రహ్మచారి విద్యార్థిదశలోనే స్వామధనంగా శ్రీ విషయకమైన సంగతులు అనేకం అవలీలగా తెలుసుకుంటున్నాడు. “Life is blank without a mate” మొదలైన ఇంగ్లీషు వాక్యాలు కృషిచెయ్యగా సహచరురాలిని సంపాదించాలనే గాఢాశ్రితాయం కలుగుతుంది. కాని పాశ్చాత్య పద్ధతి అనుసరించాలనే సహచరేత పెల్లిమాట కదిపినప్పుడల్లా “మా Principal చూడు 45 years ఉన్నాయి. ఇంకా bachelor గానే ఉన్నాడు. ఈ Summer vacation లో పెల్లి చేసుకుంటాట్ట. ఆయన ₹ 2000 లు లండన్లో బ్యాంకులో ఠేకి ఉంచినాడుట. నాకు earning capacity వచ్చేచాక ఈ topic నాదగ్గర move చెయ్యకు” అని పైకి అంటూంటాడు.

భార్య వియోగమై, సంతాన హీనుడై, ఎనిమిదో పదివడుస్తూన్న కాస్త్రాల్నిగారు “ఎల్లాగయ్యా మరి, ‘అత్రుత్రస్యగతిర్నాస్తి’ అన్నారు. ఏయీదుదో కుర్రదాన్ని కట్టుకుని ఒక్కనలుమని కని వాపేరును భూమి మీద పారేస్తే వంకక్షయం కాకుండా ఉంటుంది. ఈ ఇల్లా గట్టాచూసుకుంటాడు. నాకు సంసార పూచీ వదలి పోతుంది” అని విలపిస్తున్నాడు.

కనుక ప్రతివాళ్లూ “కాంత” కావాలనే కోరుతున్నట్టుంది. అందరికీ ఆకస్రవనే తోస్తుంది. జీవితంలో, సాంకినాలుగు రూపాయిలు పంపి అనేక చిత్రములతో “గృహలక్ష్మి” పత్రిక తెప్పించుకోగలం గాని, నాలుగువేల రూపాయిలకిమ్మత్తు కనకం యిచ్చుకున్నా అనుగుణ్యమయిన గృహలక్ష్మి లభ్యపడుతుందా అని సంగతం. ఈ సంగతి అల్లా ఉంచండి మల్లావధం.

మన వాళ్లన్న ముక్క ఏమిటి? ఇంకోది—“కనకం”—అప్పుడు పుట్టిన బిడ్డకు—డా తెలుసు, దీనిఅర్థం, విలువనూ. దీనిని చక్కగా నిరూపించాడు, ఒక ఆధునిక కవి ఈ క్రింది పద్యంలో.

గీ. కలుషభూయిష్టమగు కలికాలమందు
జనవశికరణైకసాధనము ధనము
గాని, బుద్ధియుఁ గలము యోగ్యతయుఁగావు!
ధరను ధనమొండె ప్రత్యక్ష దైవతంబు!

ఈ ధనమొక్క ఆవశ్యకత క్రింది పద్యంలో నేర్పగా పొందు పరుపబడింది.

గీ. పరిణయమును ధ్రువ పటచుటకర్థంబు,
పెండ్లాడుకొనుటకు విత్తగదము
పిదప గర్భాధాన విధికివిత్తము, పురి
టికి నామకరణంబునను దబ్బు,
బిడ్డకుఁ బదువు చెప్పించుట కర్థంబు,
పెంచి పెద్దను జేయ విత్తరాసి,
క్రతువుల వర్థంబు, వ్రతముల విడిముడి,
సన్యాసిభిక్షకు స్వాపతేయ,

గీ. ముపరకర్మంబులను ద్యుమ్ను, మవల మాసి
కావళులను పారణ్యంబుగాదె
నవ్వుటకు నేడ్చుటకు ద్రవిణంబువలయు

*

*

కనక తెల్లవారింది మొదలు పొద్దు గుంతేవాకా ధనం. పుట్టింది మొదలు చచ్చేవరకు ధనం. బలితున్న వాళ్లు దేవులొద్దంబాగానే వుంది. మాదిగ భూషణుడు దప్పు వాయిస్తుంటే దెబ్బదెబ్బకి “ధనం, ధనం” అని మోగుతుంటుంటే ఆ ప్రాణంలేని చర్మంకూడా. ఇటువంటి ధనంకోసం ప్రతివాళ్లూ ఆలోచిస్తున్నారు, ఉపాయాలు. ఈ సాధనాలేవిటో, ఎంతవరకు పుష్కలమవుతున్నాయో ముందెప్పుడో తెలుసుకుందాం.

ఈ సందర్భంలో “కాంతాకనకములు—నుఖ దుఃఖ భాజకములు” అని ఒకమాట విసిరినారు పెద్దలు. “కనకం” అంటే ఎక్కడలేని ఉత్సాహంతో దిద్ది పెట్టుకుని భుజాలెగరేకనాం. “కాంత” అంటే చంకలు కొట్టుకున్నాం. “నుఖం” అనేటప్పటికీ ఆనందంలో మునిగిపోయాం. ఆఖరుముక్క పలకడానికే ఆసక్తిగానూ, భయంగానూ ఉంది. “దుఃఖం” ట. ఈ మాడింటిని గుడిచి పెట్టుకూ ఆఖరున ఈ మాట తగిల్పించాడు దిక్కుమాలిన దేవుడు. లేకపోతే ఎంతో హాయిగా ఉండివుంటుం. ఈ సంగతినిలోకాస్త విమర్శించాం.

వినయముగా "ఎంతసార్లు చెప్పించినా, అనుగుణ్యమైన కారే దొరుకుతుందా" అని. ఇప్పుడు తెలుసుకునే ముఖ్యాంశం యిది. మనదేశంలో ఉన్న యిన్ని కోట్ల ప్రజలలోను "అనుకూలదాంపత్యం" ఎందరిలో ఉంది? అనగా, నిష్కల్మషమైన ప్రేమతో "చిలకా గోరికల్లాగు" వుండే దంపతు లెంతమంది? పెళ్లి అయినంత మాత్రానై భార్యాభర్తలు ఇష్టగోష్ఠిగా ఉన్నారని ఎవరైనా నిర్ధారణగా సాహసించి చెప్పగలరా? "లేదు, లేదు" అని ఆకాశవాణి గంభీరంగా పలుకుతుంది. ఈ సంగతి ప్రతిదంపతులూ తెలుసుకు, మనస్సుల్లో అయినా. Platforms మీద బల్లగుద్ది lectures ఇచ్చే Social Reformers అనే వారికి స్వానుభవమే. దేశోపకారం కోసం సభలలో గజ్జన వాదములు చేసేవారికి గోచరమే. అయితే యేం. అందరూ గణపతి బొడ్డులో చేరెట్టి, తేలుకుట్టినా మర్యాదకోసం ఏమీ యోగనట్టుండక తప్పదు. ఇందుకు కారణాలు ముందు బోధపడతాయి.

ఈ "కాంతానీతిములు" దుఃఖభాజకము లెట్లానో కొంచెం తెలుసుకుందాం. దుఃఖం ఎప్పుడు వస్తుంది మనిషికి? బాధకలిగితేను. 'బాధ' అంటేయేమిటి? తనను హితవుగాని హాంశం. చిన్నబిడ్డ ఆకలిపేస్తే ఏడుస్తాడు. యువకుడు పరీక్ష Fail అయితే ఆత్మహత్య చేసుకుంటామా అన్నంతవరకు మనస్సులో కుదుతాడు, పరీక్ష Pass అయినవాడికి ఉద్యోగం దొరక్కపోలే మనస్థిర. నాభి దొరికినవాడికి పని లభిస్తేవల్ల వ్యాకులత లుబుడుకి ఒకదమ్మిడి ఖర్చుపెట్టాలంటే ప్రాణకంటకం. బ్రహ్మచారికి పెళ్లికోసం దేవుల్లాట. గృహస్థుకి ఎల్లాగురా బాబూ ఈసంసారం యీదడం అనిపెరులూట. కొడుకులుంటే కూసుకులేరిని ఆలాపన. కుమార్తెలుపుట్టితే అల్లుళ్లకోసం చింత. భూస్వాములకి తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటుషిప్పు నెక్కపోలే నిద్రపట్టదు. కోడిపండు ముట్టో ఓడిపోలే అవోచిచారం. ఈవిధంగా ప్రతిస్థితిలో ఉంటున్నప్రాణికి, ఏవోవిధమైన బాధఉండక తప్పడంలేదు.

ఇప్పుడు మనము ప్రస్తావించుకున్న "దాంపత్య" విషయంలో ప్రతిదినము మనసు గోచరించువునున్న సాధక బాధకారేవీటో ఆలోచిద్దాం.

పొద్దున్న రి గంటలకి ఆదరాబాదరా అని ఉడికిఉడ కని పెరుకులు నోట్లో వేసుకుని వెళ్లిన అయ్యగారు ఆఫీసులో దొరగాలిచ్చినట్లు మారుమూలకేసుందా కేబుల్ వేసుకుని, చచ్చివస్తున్నై, మధ్యాన్నం టిఫినులేక కళ్లు లోసుకిపోయి, గుక్కెడు మంచినీళ్ల చుక్కలు భార్య చేతిలో యిస్తే ఆనందంపడి డప్పిరీయ్యకుందామని చప్పుచప్పున యింటికి వెళ్లబోతూంటే, దొడ్డిగుమ్మందరికి వచ్చేటప్పుటికి కొంపలోనినబడుతున్నాయి పెద్దకేకలు. భర్తగారు కుడి కాలు గుమ్మంలో పెట్టేసరికి భార్య అందుకుంది "ఏవండోయ్, మీరు చీళ్లమీద కేసుపెడతానని వొట్టు పెట్టుకుంటే నేకాని నేను నూతులోపడతాన"ని అరుస్తూ

వస్తూంది. భర్తను యిదివరకున్న కావాలి ఏవయిందో! అభీనులూపడిన అయ్యానం ఈనందట్లో కనుపించనేలేదు. ఇన్నింటినిమించిన కొత్తబాధ ప్రవేశించింది. “ఏమిటి? సంగతి” అన్నాడు మణుకుతూ భయంతోటి. “నేను మొదటి చెప్పాను, మీరూడిన గుమ్మడిపాను మాపాకమీదకి పాతుకుందని, అప్పుడూయనని తీరా ఇప్పుడు మానడికుప్పమీదికెక్కి యిల్లుద్దంబంచేస్తే, మేనేనా అంతవరకాని వాళ్లం. పైగా, మదురుమీద కాయలు కనబడ్డంలేదని ఇదొకనాదా? అని ఈరీతిగా పొరుగువారితోటి పేచీవదుతున్నాని యిల్లాలు.

ఒక పంతులుగారు పోలీసు, కారపటకులు పొట్టాలు కట్టించి జేబులో పెట్టుకొస్తున్నాడు, భార్యకోసం, అభీనుమంచి వచ్చేటప్పుడు, తమాషాగా ఊకించి యిద్దా వని ఆయన అభిలాష. అవిడ ప్రతిదినంవచ్చి “ఇవ్వో నాకేం తెచ్చా”రంటూ జేబులు తడవడం మామూలు. నేడదేమో వసారాలూపట్టి కింద పడుకుంది, పంతులు వచ్చేవడి. మెల్లిగా బుజంతట్టి ‘తమ్మని’ బుజగిస్తున్నాడు. కాళ్ళెరు పూయనని తారాజవ్వలూగు లేచిందానిక. “ఇదిగో ఇదే పెప్పడం, మీ అక్కయినా ఉండాలి, నేనైనా వుండాలె, ఈ యింట్లో. ఏదో పకటి సెటిల్చే

య్యం డిప్పుడు. అవిడను వేరుచెయ్యడానికి శక్తిలేకపోతే ఈ పాయంతరం బండిలో దిగబెట్టెయ్యండి నన్ను పుట్టింటికి. ఈ మాత్రం చక్కబెట్టుకో లేనివాళ్లు పెళ్లియొందును చేసుకోవాలె” అని పట్టుపట్టి యేకరువు పెడుతుంది.

ఈభృష్టాంతద్వయం సంపూర్ణ సముద్రములో ఒక్కరేణువు. గృహభిద్రాణ్లో రెక్కవరానిది. Civilised and educated circles లో జరిగే తమాషాలు మహా refined గాను delicate గాను విశోదంగా వుంటాయి. Mrs. గారు acquaintance తో discourse చేస్తుంటే పంతులుగారు surprise visit. కొందరు అన్నీచూస్తూ ఏమీ యెంగనట్టుండి, పైకి మాత్రం chastity ని గురించి lectures కొద్దారు. 80 యేళ్లు గడచిన వానిగో పెళ్లి retired officer కూడా వీర్య స్తంభనముకు యేమయినా ప్రకృష్టమయిన లేపాం దొరుకుకుంటేమో అని పత్రికలలో ప్రకటనలు వెదకుంటూడు. పాపం, చేతులు మణుకుతూ పెరిసిన వెల్లువలు కనబడకుండా వారానికి రెండుసార్లు hair dye నేనుకుంటాడు. కాంతని పంతోష పెట్టాలనే ప్రాంతిచేత. ఈ మాస్తరుచిత్రాలు ఏకదర్శ పెట్టితే ఎన్ని పత్రికలైనా ఎంత కాలమయినా చాలవు!

దీనికంతా కారణమేమిటి?

తరుచుగా పచ్చింపబడుచున్న విషయాలు, శ్రీవిద్య లేకపోవడం, అతిచాలావివాహాలు, కన్యాకుల్లం. వరవిక్రయం, వగైరా అననుకూలదాంపత్యానికి కారణాలతో చెవులు గింగురుమంటున్నాయి.

పురుషులకంటే 'స్త్రీ' యొక్క అమృతమహిమ గోచరమవడంలేదు. స్త్రీపురుషులన్నాడు. భార్య భర్తలంతరిదండ్రులు-చార్యులే పురుషేంద్రులు-లక్ష్మీనారాయణులు-ఇంగ్లీషులోమాదా Lectures ఇచ్చేటప్పుడు 'Ladies and Gentlemen' అని Address చేస్తారు. చూకారా యెవరుముందో? కనిపెట్టండి స్త్రీయొక్క ఘనత. రైలులో Female Compartment ఏర్పరచారు. ప్రవర్తనాలలో "స్త్రీలకు ప్రత్యేకస్థలం" బామ్మలాటకడిలే, సంబంధంలేనివాళ్లు ఇట్టేకలిపించుకుని "ఒరేయి, నీకుబుద్ధిలేదు? చుట్టూగవదుల్లావ్, అదవాళ్లు కనపడ్డంతే" అని స్త్రీలపక్షాన్ని వాదించుతారు. సినిమాకు వెళ్ళేటప్పుడు మొగార్లు తొడతొక్కిట్లో డిపెరాడక దేవుల్లాడుకుంటే, ఎన్నిటికెట్లయినా అయిమూత్రం క్రమశేషండా (తమ అధిక్యతకు చిరునవ్వువేసుంటూ) చిటకలోతెస్తారు కాంతలు.

కాంత అధిక్యత తెలిసికొనగలిగినప్పుడే మగవానికీముక్తి, దేకానికి బాధావిముక్తిన్నీ. "స్త్రీ" మహాస్వరూపమని పెద్దలువాడివదపోతారు. సరే, కాస్తాల్లన్నీ ప్రక్షిప్తాలని prove కాబడుచున్న ఈ గోడల్లో మనకాగొడవొద్దు. స్త్రీయొక్క అధిక్యత ప్రత్యక్షంగా కనిపెడుతున్నప్పున్నాం. ఎంతప్రగల్భాలు కొట్టేవనోదా గల పురుషుడైనా స్త్రీ అరచేతిలో పిచ్చుకే. అధిమలో చెలాయించే Strictness, Discipline కి యొక్కడ exception చెప్పవలసిందే. పాతకులారా! మనకరిరంలోనే ఇరుప్రక్కలు Symmetrical గా లేనే? మడిచేయివస్తంత బలం ఎడమచేతికేడి (పురచేతివాటంపున్న కొద్దిమందికితప్ప). అలాంటిది స్త్రీపురుషులు సమానంగా ఎట్లావుంటారు? అన్ని విధములా, కాంతయే అధిక్యతగలదని నిరారణపుకునేవుంది. ఆమెకు తన అధిష్టంవెరచేర్చుకో గలిగిన సామర్థ్యంవుంది. ఆమెనుగల స్వేచ్ఛ, బాధ్యత మగవానికిలేదు.

జన్మం తరించాలంటే కర్తవ్యమేవిటి మరి, పురుషుడికి? సంసారసాగరానికి 'చుక్కాను'— ఇహపర సౌఖ్యదాయని—మోక్షసాధకం అయిన "గృహలక్ష్మి"ని లోబరుచుకోవలె. అధికార ప్రతుత్త ప్రలాపంచే గాదు. భయపెట్టికాదు, దెబడగొట్టికాదు. ఇప్పుడు కర్తవ్యము—సరియైన జ్ఞానవికాసం కలగ చెయ్యడంవలన—తనమనస్సు కనిపెట్టి కాంత చంచేట్టు పురుషుడు తిగిదు చెయ్యడంచేతను. దీనిపేరే "మనస్తత్వశాస్త్రం (Psychology)". ఇదియే మనోవికాసం అభివృద్ధిచేసి సంసారముఖంచే కూర్చేది. మనుష్యునితీవరం సాధకం చేసేది. ఈమహిమ కొందరికి పుట్టుకలోనే యిమిడివుంటుంది. కొందరికి స్వానుభవంగా తెలుస్తుంది. దీని అధిక్యతనుగురించిన వివరాలు మరొకప్పుడు తెలుసుకుందాం.

భర్తను సుఖపెట్టగలిగిందీ, పెప్పింప గలిగిందే "స్త్రీ విద్య". పురుషుని కిష్టంలేనపుడు భార్య Vakil ఘనచేసి నెలకు రు. 500 లు తెస్తేమాత్రం యేసార్థకం? మనోభేదాలలో సంసారం ముందుకొస్తుందా? మద్రాసులో blocks తయారుచేసే మామిట్రుడున్నాడు. అయిన భార్య విద్యావతికాదు. B.A. degree సంపాదించలేదు. అభ్యాసంచేత భర్త యిచ్చిన pencil sketches ink చెయ్యడం, బ్లాకులు తయారుచేసే process చక్కగా అలవరుచుకుంది. అయిన మామరుమ్మ అదే మోస్తరు. చదువరులారా! అకుటుంబము యొక్క సౌఖ్యంవర్ధించడానికి యెవరితరం? పురుషునికి మడిచెయ్యి

గావున్న అటువంటి నారీమణులు గదా "స్త్రీ రత్నము"లండానికి తగినవారు!

ఈ మన స్తత్వ పరిశోధనాజ్ఞానం సహజంగా కలగవలసిందే. లేదా స్వానుభవంగా తెలుసుకోవలసిందే. School లో ఉపాధ్యాయులు బోధించరు. భారతీయర్థాలు ఒకరిమనస్సు కనిపెట్టి ఒకరు నడిచినప్పుడే సంసారమఖం. “కాంత” అనుగుణ్యంగావుంటేనే కాయకష్టాలుపడి అర్జించిన “కనకం” సార్థకంలాకివస్తుంది. పాశ్చాత్య నాగరికతా ప్రభావంవల్ల తాత్కాలికంగా కలుగుతున్న మాయలు, కాశ్యతం అనుకో కూడదు. మనం “భారతీయులం” అని జ్ఞాపకముంచుకోవాలి. హిందూ దేశపు స్త్రీలంతా నల్ల జిండాలుచ్చు కొని బయలుదేరి “గెమన్—go back” అని గోలుపెట్టినంత మాత్రాన్ని సంసారసౌఖ్యం గలగదు. “ఇంటి గదిచి రచ్చగెలవ మన్నారు.” “Back to our old simple Hindu life ” అనిభావక స్త్రీలంతా పురుషులని గోలుపెట్టవలె. “Oh ! you luxuries ! We do not want you” అనిemphatical గాక్రియాయాపకంగా బహిష్కరించాలి. పురుషుని లోపాలు నిమంచంలో కట్టు పడతాయి, కాంత గట్టి గాతలుచు నుంటే. కాంతకు స్వేచ్ఛ ఎంత ఎక్కువో, అంతకు ఎన్నోదుడుగులు బాధ్యత వున్నది. సంసారం “సుఖ” భాజకంగానీ “దుఃఖ” భాజకంగాని చేసే వ్యక్తి స్త్రీలానే అంతర్భూతమైవుంది. “కనకం” సార్థకంచేసినా వ్యర్థంచేసినా అమెకొరకే. సంసారం చక్కగానడవడం, దేశం తాగుపడడం “స్త్రీ” ఇష్టా నిష్టాలలావుంది. కనుక ఎప్పుడును స్త్రీని రంజింపచేయ్యడానికే అన్ని విధములా పురుషుడు ప్రయత్నించాలి.

గాంధీగారి స్వీయచరిత్ర చదివినంతమాత్రాన ముక్తిలేదు. మనస్వీయచరిత్రం మనంసదువుకోవాలి. ఒక్కొక్కట్లు చిన్నతనంనుంచీ చేసిననుంచిననులు, లోపాలు నెమరుకొల్పేచుకోవాలి. దాన్నిబట్టి ముందుజీవిత కర్తవ్యం నిర్ణయించుకోవాలి. ప్రతివారున్న సత్యాన్వేషణంలో ‘మన స్తత్వ పరిశోధన’ మొదలెడితే ఇతరు జరుగుచున్నన్ని ఘోరాలుండబోవు. ‘అనుమల దాంపత్యాలు’ తప్పక అమరుతాయి. నేడే ఈవిముచమే- మనస్సుకాస్త నిశ్చలంగావుంచుకుని వ్యాయపఃశీలనతో ఆలోచించితే కొద్దికోసాలకే మనలోమార్పుకలిగి తీరుతుందని మమ్మాటికే చెప్పవచ్చు. అప్పుడే ‘కాంతాకనకములు’ సుఖభాజకములవుతాయి. అంతా మన చేతిలోపని, మరెవరినీ ముఖ్యాంశాలు వివరంగా విమర్శిద్దాం ముందు. ఇప్పటికే తెలవు మరి!

మేలుపాక. ముద్దా విశ్వనాథం.

బాల్యవివాహ సమస్య

శ్రీమతి గుంటాల రాజామణిగారు

శ్రీహరవిలాస శారదాగారు సామ్రాజ్య శాసనసభలో బాల్యవివాహ నిషేధ చట్టమునుగురించి వారి యభిప్రాయములను పత్రికలద్వారాచర్చచేసిరి. మన సాంఘిక మతాచారములు చాలదుస్థిలో యున్నవనుమాట యెల్లరకును తెలిసినవిషయమే. పూర్వాచారపారాయణులీ విషయమున, మార్పులను, నిరోధింప ప్రయత్నించుట సహజమే. కాని విద్యాధికులు, రాజకీయవేత్తలు, ప్రజాప్రతినిధులు, ముందంజవేయుచు నీవిషయమును నిరోధించుట మిక్కిలి సంతాపకరము. దేశమున అన్నిపక్షముల వారును శాసనవిషయమున చర్చించి తమ యభిప్రాయము వెల్లడించు చున్నారు. ఈ విషయమున స్త్రీలు ముందంజ వేయుచున్నారు.

ఈ సమస్య హిందూజాతులలో అల్పసంఖ్యాకులగు బ్రాహ్మణవైశ్యజాతులకే సంబంధించియున్నది. వీరు హిందూదేశ జనసంఖ్యలో నూటికి రెండు వంతుగా యున్నారు. మిగిలిన 97 మందికి అంత నిష్పంధముగా కనబడలేదు. శ్రీశారదాగారు బాలికకు 14 సం॥ లోపునను, బాలునకు 18 సం॥ లోపున వివాహము చేయకూడదని శాసనము తెచ్చిరి.

ఇప్పుడు మనదేశములో కొన్ని భారతసంస్థానములు బరోడా, మైసూరు, భరత పూర్, మండ్యీ, కాశ్మీరము, రాజకోట సంస్థానములు యీచట్టము అమలులో బెట్టినవి.

ఈ సమస్య అన్నిపక్షములవారును, అన్నిజాతులవారును ముఖ్యముగా బ్రాహ్మణ వైశ్యజాతులవారును, యిదివరకే కొన్నిమార్పులను చేసియుండిన, యిది శాసన సభయందు రానేరదు. సతి (సహగమనము) కేవలము శాసనమువల్ల అంతరించలేదు. ఆ హీనదుస్థితి, హైన్యదశ, హీనదురాచారము నల్ల అంతరించినది. అట్లనే యీకాలమున యీ బాల్యవివాహముకూడ యీహీన దురాచారమువల్ల పోవచ్చునుగాని యెవ్వరు ప్రధాననాయకుడు లేనందున ముందంజ వేయలేకున్నారు. కాబట్టి శాసనముగా మారిన

అన్ని జాతులవారును నిరాటంకముగా ఒప్పుకొందురు. బాల్యమున వైధవ్యము అనుభవించుటకన్న “సలి”యే మేలని నాయభిప్రాయము. వారికి వ్రుసర్వవివాహము శాసనముగా నుండిన చాలసమంజసముగా యుండెడిది.

ఈ బాల్యవివాహములవలన బాలవితంతువులసంఖ్య మరింత హెచ్చుచున్నదని చెప్పట అతిశయోక్తి కానేరదు.

అయినను బాల్యవివాహ దురాచారము అన్నిమతములవారికి అన్నిజాతులవారికి యుండిన సహగమనమువలె హీనదురాచారముగా నుండును. ఒక్కబ్రాహ్మణ వైశ్య జాతులకే (?) చెందియుండుటవలన, తదితరజాతులకు దురాచారముగా నవకాశములేక పోవుటవల్లను, యీ అల్ప సంఖ్యాకులకేకదా యని యెవరిమట్టుకు వా రూరకొనిరి. అందు నుండి యీదురాచారము యింకను యీజాతులలో యుండుట తటస్థించినది.

ఈ దురాచారము పూర్తిగనశించుటకు యింక ఎన్నియేండ్లు పట్టునో తెలియదు. కాబట్టి యిప్పుడు శాసనముచేసిన యెడల ముందుతరముల వారైనను బాగుపడ వచ్చును.

ఈ సవనాగరిక ప్రపంచములో (మన దేశములప్ప) బాల్యవివాహములు లేనే లేవు. రజస్వలానంతర వివాహములే అనలంబించియున్నారు. గనుకనే దేశములు సర్వ విధముల అభివృద్ధిపొందుచున్నవి. మనము ప్రపంచములో అల్పసంఖ్యాకులమై నప్పటికి మనఆచారము మంచిదనిచెప్పట అవివేకము.

మనజాతులు తదితరదేశములతో అభివృద్ధి పొందవలయునన్న యీదురాచారము పూర్తిగా శాసనమువల్ల నయినను నశింపజేయవలెను. ఎంతత్పరితముగ శాసనముచేసిన అంతశ్రేయస్కరము. 15 సం॥ లోపుగల బాలికలు 2½ లక్షమంది వైధవ్యము ననుభవించు చున్నారు. బాల్యవివాహములవల్ల గలుగువిపత్తు చాలఘోరము. వివాహ మొనర్పవలెనను నిర్భందమువలన తల్లితండ్రులు వరాన్వేషణముకొరకు చాలతొందరపడి అప్పుడు తటస్థమైన యేబాలనికో యొకనికిచ్చెదరు. ఈ యవకాశము కొందరు గుర్రెరిగి కాబోలు వరులు గొప్ప కట్నముల గోరుదురు. విధిలేక తల్లితండ్రులు తమ ఆస్తిని అమ్మియో, అప్పుల గొప్పజేసియో వరకట్నములు యిచ్చుకొనవలసి వచ్చుచున్నది. అందువలన ఎన్నియో

కుటుంబములు శిథిలమైపోయినవి. ఈ ప్రాధ వివాహపద్ధతి భారతజాతికి తరుణోపాయము వంటిది. అందువలన తమ కుచితమైనవరుని సంపాదించుటకు వారికి కావలసినంత ఆదా కాశము లభించును.

52 సం॥ వృద్ధబ్రాహ్మణుడు 10 సం॥ పసిపాపను పరిణయమాడి ఆమె శ్రీఘ్రముగ ఋతుమతి కావలయునని తీవ్ర ప్రయత్నములు గావించెనని యిటీవలనే “సమదర్శిని” పత్రిక యందు గాంచినాము. ఆతని కృత్యములు హిందూ ఛాండస సంఘమునకు తప్పుగా కనబడ లేదు కాబోలు! ఆపసికూనకు ఎంత శ్రీఘ్రముగా వైధవ్యమబ్బునో చదువరు లూహించెదరు గాక! ఒక వేళ కొమరులను కన్నను వారు ఎంత దుర్బలులో కూడ తెలియనగును.

వైద్యుల అభిప్రాయము కూడ బాల్య వివాహములవల్ల చాలకీడు దేశమునకు వాటిల్లుననియే.

బాల్య వివాహ నిషేధమువల్ల కొంతవరకు వితంతువుల సంఖ్య తగ్గును.

ఇక శాస్త్రములు రజస్వలానంతర వివాహముల నొప్పకొనియేయున్నవి. ఇది నిర్వివాదాంశము. అయినను యీదురాచారము ఎట్లువచ్చెను? మహమ్మదీయ కాలములో జీవితాశయములు చాలమెండుగ నుండెను. అప్పటి ప్రభుత్వమున, ధనము, జీవితములకు నిలుకడలేక ఎన్నడు ఏ విపత్తువచ్చునో అని భీతిచే తల్లి తండ్రులు తమ బిడ్డలకు శ్రీఘ్రముగ, వివాహముచేయ నిశ్చయించిరి. బ్రిటిషుప్రభుత్వమున యీ క్రూరాచారము యింకను నుండుట అసమంజసముగా యున్నది.

మనువు ప్రాధవివాహముల నాటంకపరుపలేదు. రజస్వలానంతర వివాహము శాస్త్ర సమ్మత మనికూడ నుడివెను. ఆయాకాలపు ఋతులు ఆయాకాలమునకు అనుకూలముగ శాస్త్రములు రచించిరి. పరాశరుడవి యొప్పకొనలేదు. మనువు పూర్తిగ నొప్పకొనెను. మనదేశమునకు, మనజాతికి, మనమతిమునకు, మననాగరికతకు, సంతయు కళంకమును ప్రసాదించు భారతశక్తిసంతయు పీల్చిపిప్పి చేయుచున్న బాల్యవివాహములు అమూల్యగ్రముగ ఛేదించుటకు ప్రయత్నింపవలయుగదా!

ఇక శాస్త్ర వాదములకు అంతములేదు. ఒకస్మృతిలోయున్న విషయము మరియొక చానిలో నుండదు. స్మృతులకు అనేక వ్యాఖ్యానములు గగలవు. ఒక పండితుని వ్యాఖ్యానము యింకొక పండితునికి సరిపడదు. శాస్త్ర విషయములు అన్ని కాలము వారికి నిర్బంధపరచి

యుండలేదు. ఆయాకాల పరిస్థితుల కనుగుణ్యముగా ఆయాకాలపు ఋషులు వ్యాఖ్యానములు వ్రాసియున్నారు. ఆకాలమువేరు, యీకాలమువేరు, ఆకాలములోలేని సాంఘిక పరిస్థితులు ఎన్నియో నేడుగలవు. అప్పటి ఆచారములు సాంప్రదాయములు వేరు; నేటి మన ఆచార సాంప్రదాయములు వేరు. మానవుడు వృద్ధిగాంచుచున్నాడు. అతనితో సాంఘిక పరిస్థితులన్నియు పరిణామము నొందుచున్నవి. స్త్రీతులు, శ్రమీతులు, శాస్త్రములన్నియు తాముచెప్పినట్లులే నడుచుకొనవలయునని యెన్నటికిని నిర్బంధింపజాలవు.

ఇప్పుడు బ్రాహ్మణ సంఘములలో అక్కడక్కడ చాటుచాటున రజస్వలానంతర వివాహములు చేయుచున్నారు. పూర్వకాలమందు కూడ రజస్వలానంతర వివాహములుండెడివి.

భారతదేశము ప్రేమాధారమైన అనుకూల దాంపత్యమున కెంతేని భ్యాతినార్జించి యున్నది. భారత నారీమణులు తమ హృదయాధినాదు లెంతటి కష్టములయందొంది యున్నను, ఎట్టి హైన్యదశయందున్నప్పటికి తాము మనసార వాంఛించిన వారలనే పరిణయమాడిరి. రాణి సంయుక్త పృథ్వీరాజును వరించి తండ్రివలదనినను ఆయననే పెండ్లియాడి పుట్టినొంటికిని మెట్టినొంటికిని భ్యాతిచెచ్చుచు శాపురముచేసి తుదకు భర్తకై రణరంగమున ప్రాణములు వీడెను.

1850 సం॥ బానుగూరు రజస్వలానంతర వివాహములు సామాజ్య శాసనసభలో పెట్టి శాసనముగా చేయలేదా? శ్రీ పునర్వివాహచట్టపు బిల్లుపెట్టినప్పుడు శాసనముగా యుండలేదా? అట్టి సాంఘికచట్టములందు ప్రభుత్వమువారిని మనమే యిదివరకు జోక్యము కలుగు చేసికొనినప్పుడు యిపుడేల యీశారదాగారి వివాహచట్టమునకు మనము ఆటంకపడచవలెను. శ్రీశారదాగారి బిల్లునకు నిర్బంధ శాసనముకూడ కలదు. అట్టివి నిర్బంధించకూడదని మరి కొందరు చెప్పుచున్నారు. గాని మన సాంఘికాచారములు అట్టి నిర్బంధ దశలోనేయున్నవి. నిర్బంధముచేసినగాని యీదురాచారము నశించదు.

నీ టి వై ద్యము

జ్వలమువలన ననేకరోగములు నయమగును. సమస్తరోగములు జలమువలననే

నయమగునను జర్మను పండితుని సిద్ధాంతానుసారము మనదేశమందనేకులు

నీటివైద్యమును చేయుచున్నారు. దానినే తొట్టిస్నానములని నుడువుదురు. ప్రాతః

స్నానము సర్వరోగనివారణమనియు, సర్వపాపపరిహారమనియును ఆరోగ్యసాధనమనియు

పెద్దలు చెప్పియున్నారు. ఆంధ్రదేశమున ప్రాతఃస్నానమొనర్చు యాచారము బ్రాహ్మ

ణులయందు మాత్రముండెను. కాని యిటీవల యదితగ్గినది. మద్రాసు కలకత్తా

మొదలగు ప్రదేశములయందు చమవుకొనివచ్చిన విద్యార్థులు ఉష్ణకాలమున గాకున్నను

స్నానానంతరమే కార్యరంగమున బ్రవేశింపుచున్నారు. ఇది శుభసూచకమేగాని స్త్రీల

యందుమాత్రమియభ్యాసముతప్పిపోయినది. ప్రాతఃస్నానమును మఱచినారనుట యతి

శయోక్తిగాదు. ప్రాతఃస్నానము వలన నారోగ్యము సృద్ధియగునని వేరుగనుడువుట యనా

వశ్యకము. శరీరమునకు మెరుగుగ కొబ్బరినూనెను పూసి సూర్యోదయమునకు పూర్వము

తలనిండ చన్నీటస్నానము చేయవలయును. చలివేయదు. పిల్లలకుగూడ నటుల

చేయించిన యెడల తలయందు పేలు, పుండ్లు, గజ్జ, దురద మొదలగునవి క్రమక్రమముగ

నశించును. శరీరమునకు బలముగలుగును. మనస్సు వికసించును. కావున నాంధ్రదేశ

మందలి స్త్రీలయభివృద్ధికై పాటుబడ్డస్త్రీలీ విషయము బోధించి, తల్లులు పిల్లల యారోగ్య

సాధనకు గడంగవలయును.

(1) తలనోటు, తలనొప్పివలన బాధపడుచుండువారు శీరమున జలముధారగను పోయవలయును. అందువలన బాధతగ్గును.

(2) ముక్కునుండి నెత్తురుకారుచుండిన శీతలజలమును నాసికతోడ పీల్చవలయును. అందువలన నిది సాధారణముగ నయమగును.

(3) ప్రతిదిన ముదయమున శీతల జలమును నాసికతోడ పీల్చిన యెడల 'పీనస' 'స్వరళంగము' దగ్గు మొదలగునవి దొలంగును.

(4) వాతరోగులు, అజీర్ణగ్రస్తులు మలద్వారమున శీతల జలమును విచికారి చేసిన మిక్కిలి మేలుగలుగును.

(5) ఉదరమునందు బాధయేర్పడినయెడల వేడినీటి కాపుబెట్టవలయును. అందువలన శీఘ్రముగ నా బాధ తొలగును.

(6) విరోచనబద్ధముగలవారు శయనించునప్పుడు శీతలజలమును, నిద్దుర లేవగనే వేడినీటిని ద్రావుచుండిన యెడల మలబద్ధము నశించును.

(7) పొంగు, ఆటలమ్మ, స్ఫోటకము మొదలగు చర్మరోగములవల్ల బాధపడు వారికి శీతల జలమున తడిపిన వస్త్రమును గప్పవలయును. అందువలన వారికా బాధ చాలవరకు లాఘవమగును.

(8) వేడినీటిని ద్రావినయెడల వాంతియగును.

(9) శిశువులకు యీడ్పులు వచ్చినప్పుడు తలకు మంచుగడ్డను లేక శీతల జలమును ప్రయోగించిన యెడల మిక్కిలి మేలుగలుగును.

(10) స్పృహతప్పి పడిపోయినవారి మోముపైన చన్నీటిని గొట్టిన వానికి వెంటనే స్పృహవచ్చును. దెబ్బతగిలినచోట తడిగుడ్డచుట్టుట మంచిమార్గము.

(11) చేతులుకాళ్లు కొంగర బోవుచుండినయెడల శీతలజలమును ధారగబోయ వలెను. లేకకల్లును పట్టివేయవలయును. అందువలన బాధచాలవరకు తగ్గును. మిక్కిలి దెబ్బతగిలి పడిపోయిన రోగిని పడుండ బెట్టి తలయొకింత క్రిందుగ నుండునట్లుచేసి వేడి నీటితో కాచినయెడల మిక్కిలి మేలుకలుగగలదు.

భూపతనమైన శిశువులకు శ్వాసనిరోధమందు సమయమున నీటివైద్యముపకరించును. ఒక భాండమందుష్ణజలమును, మఱియొక భాండమందు శీతల జలమునుంచి ఆశిశువును ప్రథమమున యుష్ణజలమున కంతమువరకును ముంచి యొకనిముసముంచి పిమ్మట శీతలజల ముందు కంతమువరకుముంచి యొకనిముసము వరకునుంచి దీసినయెడల శ్వాసవిడచును.

వాతరోగిని ప్రథమమున మంచి వేడినీటియందును, తర్వాత శీతలజలమందును ముంచినయెడల మిక్కిలి మేలుగలుగును. పడితము బాధనందువారికి వేడినీటిస్నానము మిక్కిలి యుపకారి.

పాశ్చాత్య స్త్రీల స్థితిగతులు

“నే నెల్ల వేళలను పత్రికలను చదువుచుండుదానను. నేనీ మారుమూలగ్రామ

మందుండి డెబ్బదియైదువత్సరములు గడపియున్నను యేదేశమందే ప్రాంతమునందేయే మార్పులు జరుగుచున్నవియో నేను నిత్యము గమనించుచుండెడిదానను. అందునను నాసోదరీమణులయొక్క యభివృద్ధి యెటులున్నదో ప్రత్యేకశ్రద్ధతో తిలకించుచుండెడిదానను. ఇదివరలో యేకొలదిమందిస్త్రీలో ప్రాముఖ్యతకు వచ్చుచుండుటయు వారలగురించి పత్రికలును పురుషులును యెక్కువగ పొగడుచుండుటయు నేనెరుగుదును. అందువలన నాయాకాలములయందు పేరుగడించియుండిన స్త్రీలనామములను నేను జ్ఞప్తియందుంచుకొనుదానను. నేడన్ననో పరిస్థితులు పూర్తిగమారిపోయినవి. నేడెక్కువమంది స్త్రీలు ప్రాముఖ్యతలోనికి వచ్చుచున్నారు. అందువలన నేడు చదివినస్త్రీల ధన్యనామములు గాక రేపటిదినమున ప్రఖ్యాతనామము లెన్నియో కానబడనున్నవి. ఆకారణమున వారివందరిని జ్ఞప్తియందుంచుకొనుట నాకుశక్యముకాకున్నది. ఆకారణమున నాకంఠయు కంగారుగానున్నది.” అని ఒక వృద్ధపాశ్చాత్య నారీమణి ఒకసంభాషణ సమయమున మాతోననియున్నది. ఈయమ చెప్పినచొప్పున పాశ్చాత్య దేశములయందలి మహిళా మణులలో నెంతేని సంస్కారము జరుగుచుండుటయు చాలమంది అభివృద్ధికివచ్చి గౌరవజీవనముల గడపుచుండుటయు మనమెరుగుదుము. ఇట్టిమార్పు ప్రాచ్య దేశములయందు కూడ యేలకలుగరాదని కొందరు ప్రశ్నింపవచ్చును. అందులకిదివర కొసంగిన సమాధానమునే మరల నొసంగవలసియుండును. పాశ్చాత్య దేశములయందలి స్త్రీలందరును విద్యనభ్యసించియుండి దేశీయ వ్యవహారములయందు పురుషులకు సహాయపడుచుండుటకు వారలవాటుపడియున్నారు. ఆకారణమున స్త్రీలదేశమున ప్రాముఖ్యతకు వచ్చుచున్నారు.

స్త్రీల స్థానము నొక ఉన్నత స్థితికి గొనిరా గతవత్సరము పొడవునను ప్రయత్నములు జరిగియున్నవి. 1918-వ సంవత్సరములో స్త్రీలకు రాజకీయ వ్యవహారములయందొ సంగబడిన సమహక్కులరెక్కు విజయోత్సవము ప్రతి వత్సరమును గావింపబడుచుండుటను చదువరులెరుంగుదురు. గతవత్సరమీ యుత్సవ మతివై భవముగా గావింపబడినది. స్త్రీల కనారోగ్య కరముగనుండునను తలంపుతోనేనియు యేవృత్తికిగాని స్త్రీలు పనికిరారు శాసనమును మాత్రమును గావింపరాదనియు అది స్త్రీలకు గౌరవలోపమనియు న్యాయార్కునందలి జాతీయసంఘము తీర్మానించి ఆమెరికా ప్రభుత్వమును చాలవరకు ఒప్పించినది. లండను నగరమందలి కొన్ని వైద్యాలయములు ఆవిద్యయందు విద్యార్థినులకు తరిబీదు నియ్యమని ఆటంకముల నిడియుండగ, లండను మహిళా సంఘ మొవిషయమై తీవ్రప్రయత్నముల గావించి ఆయాటంకమును తొలగింప గలిగినది. ఇంగ్లాండు దేశములో కొలదిగ పోలీసు ఉద్యోగులు నియమింపబడి యుండుటచేతనే కొంత ఆందోళనబడులుదేరుటయు అటుతరువాత నదిచల్లబడుటయు జరిగినది. ప్రస్తుతము యెక్కుడు స్త్రీలీశాఖయందు జేర్చుకొన బడవలయునని ఆందోళనను స్త్రీలు పొగించు చున్నారు. మహిళాసంఘములు చేయుచున్న ఆందోళననంత యెక్కువగా గమనింపవలసిన యగత్యములేదని ఉన్న పోలీసుద్యోగులు పట్టుబట్టియున్నను మహిళాసంఘములు మాత్రము తమయాందోళనను మానలేదు.

గతవత్సరములో జరిగిన రెండు బై యెలక్షనులలో యిరువురుస్త్రీలు పార్లమెంటు సభ్యత్వముల బడసిరి. పార్లమెంటునందీ వత్సరమున గల స్త్రీలసంఖ్య 8 యైనను ఇంగ్లాండునందుగల నూరురాజకీయ పక్షములును ఏమి మంది స్త్రీలను ఎన్నికలకు నిలువ బెట్టి యున్నవి.

వీరిలో కార్మికపక్షమందెక్కుడు స్త్రీలున్నారు. స్థానిక సంస్థలయందు యెక్కుడు స్త్రీలు అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్ష స్థానముల నాక్రమించి ఆయాసంస్థలవ్యవహారములను చక్కగ నిర్వహించుచున్నారు.

సాధారణముగ ప్రపవ స్త్రీల మరణసంఖ్య యూరపుఖండమందంతటను యెక్కువగ నున్న కారణమున మహిళాసంఘము లీవిషయమై యెక్కువప్రచారమును గావించి యున్నది. వైద్యాలయములయందు స్త్రీల కెక్కువ సమసాయములు గలుగులాగున గావింపబడెను.

కళాభివృద్ధికిగాను స్త్రీలుచాల కృషి సల్పియున్నారు. ఎలిజబెత్ స్కాట్ కన్య ప్రఖ్యాతివహించిన విగ్రహములను చిత్రించి శిల్పకళా నైపుణ్యతకు ప్రత్యేక బహుమతుల బడసియున్నది. నూతనముగ నిర్మింపబడనున్న పేక్ స్పియరు నాట్యమందిరాలంకార మంతయు మహిళామణుల హస్త గతమైనది. అట్లాంటిక్ వైమానిక ప్రయాణమును గౌరవ ప్రదముగ ఇయర్ హార్టు కన్యసాగించియున్నది. ఈమెయేగాక యింకను ఇరువురు సతీతిలకములు వైమానిక గమన నైపుణిని ప్రదర్శించి యుండిరి.

గతవత్సరములో మువ్వరు ప్రఖ్యాతనారీమణులు స్వర్గస్థులైరి. రాజకీయరంగమున తీవ్రముగ పాటువడిన పాంక్ హరట్టు సతీమణి మరణించినది. ఆమెజీవితము త్యాగసమ నిర్వృతము. ఆమెజీవితమంతయు మహిళోద్యమమునకే ధారవోసియున్నది. సంఘసేవ యొనరించుటలో ప్రఖ్యాతివహించిన జెబ్ కన్య స్త్రీలకై పాటువడుచునే ప్రాణముల వీడినది. ఈయమయొనరించిన మహిళాస్మృత కృషి ఫలితముననేడు యూరసియను దేశములలో ననేక శిశుసంరక్షణాలయములు నెలకొల్పబడి సాగింపబడుచున్నది.

లోకమున నున్నదిదని కొందఱెడల జీవక కార్యసిద్ధులను బొందగోగుడెడఁ బోషాటము పెట్టఁజూచు
 మొదలగు పూర్వ రహస్యములు తెలియగోరునెడల—లోకోపకారముకొనకు
 చ్చాని ప్రేమానంద గారు వ్రాసిన ‘వశీకరణతంత్రము’

అను నత్యద్భుతగ్రంథ
 మున లక్షణమే వెలుతీసి
 చదివి లాభము పొందుడు.
 ఇందు, కోంచపిల్లను పెండ్లి
 యాడుట, భార్యప్రేమను
 ధరించుట, ప్రేమాభి
 వృద్ధి, స్త్రీసమ-జమున గౌర
 వముపొందుట, స్త్రీపురు
 షుని లోపములను దిద్దుట,
 పొగొట్టుకొనికమిత్రున్నేనా
 మును మరల చేపట్టుట,
 పోరుపిల్లలకు చురుకు పు
 టుచేయుట, పెండ్లికిముం
 దుగ పెండ్లికూతుర్ని ప్రేమను
 సంపాదించుట, ప్రియుము
 లేనిపెండ్లిని ప్రియకరముగ
 చేయుట, పురుషుని వశీక
 రించుట, స్త్రీని వశ్యము
 చేయుట, విశ భులైన బం
 భువులపీఠిని సంపాదించు
 ట, అధికారి యుగ్రమా
 మును సంపాదించుట, దేశ
 నాయకుడగుట, మానవ
 వశ్యము, జీవజంతువుల
 వశ్యము, ఉచ్చాటన, లక
 ష్మణ, మోహన, స్తంభన,

విద్యేవణ, మారణ, కాంక్షిపయోగములు మొదలగు 100 విషయములు చిల్లరకైలలో విభింపబడినవి. అం
 దరిగి నుపయోగమైన యీ యమాల్వగ్రంథము నింతవర కెవరును తెలుగుభాషయందు వ్రాయలేదని దృఢ
 ముతో చెప్పుచున్నాము. ఎన్నియో మర్మములు! అన్నియు రహస్యములు! మర్మములు-రహస్యములు-వశీకర
 ణములు-చదువచదువ చూడచూడ అత్యద్భుతములు!!! ఈగ్రంథము యెక్కువ కొత్తవిలువ కలదియనుటయం దతి
 శయోక్తి లేదు.

పైన వివరింపబడిన విషయము లిందు లేవని నిరూపింతురేని ఈపుస్తకమునకు మీరిచ్చిన వెల మీకు
 త్రిప్పికేయబడును. అంతిన్న వెక్కిడుగ నీగ్రంథముయొక్క మహత్వముమగుర్చి వేరేమి చెప్పుచున్నా
 ఈ యమాల్వగ్రంథరాజమును పక్షలజనులు చదువుటకుగాను దేవస్వరచి వెల రూ 3-0-0.

ఎం. ఎన్. రాములు అందు కంపెని, పుస్తకవ్యాపారులు, వాయపురము, మదరాసు.

తులసి .

—:—

తులసి :- గ్రంథకర్త డాక్టరు కే.యన్. కేశరిగారు. క్రాను సైజున మంచి ఫెదరు వైటు కాగితము మీద ముద్రింపబడినది. 72 పుటలు. రేపరు పాండు.

ఇది తులసి యను జాతీయ మూలికను గూర్చి వ్రాసిన యమూల్య గ్రంథము. తులసి యందలి భేదములు, తులసిని గూర్చి వైద్య శాస్త్రములు చెప్పుచున్న వాక్యములు, తులసి దళములు దినుటవలన త్రాచు పాము గరచిన వారు బ్రతుకుట, తులసి వలన నయ మగు వ్యాధులు మొదలగు విషయములే గాక తులసి పురాణమును, తులసి గోవింద నామములును, తులసి ఖోడశోపచార పూజయు నిందుదహరింప బడియున్నవి. గృహస్తు లెల్లరును నీ గ్రంథమును చదివి తులసి వలన బొందదగిన సర్వ లాభములను బొందుదును గాత. వెల 0 8 0 పోస్టేజి కొనువారే భరింపవలయును.

మేనేజరు,

పోస్టుబాక్సు నెం. 752

గృహలక్ష్మి కార్యాలయము,

33, పోలీసు కమిషనర్సు ఆఫీసు రోడ్డు, ఎగ్మూరు, మద్రాసు.

స్త్రీలు కావలెను .

గృహలక్ష్మి పత్రికా నిర్వహణమునకై స్త్రీలు కావలెను. స్త్రీల యభి వృద్ధికై స్థాపింపబడిన యీ పత్రికను నడిపించుటకు స్త్రీలకే ముద్రణకు సంబంధించిన పనులయందు తరిబీదు నొసంగ సంకల్పించినాము. పనుల నేర్చుకొన గోరు స్త్రీలు క్రింది అడ్రసుకు ధరఖాస్తు పంపుకొనవలయును.

మేనేజరు,

గృహలక్ష్మి కార్యాలయము,

తపాల పెట్టె, 752, ఎగ్మూరు, మద్రాసు.

స్వర్ణ ల త

డాక్టర్ గంగూలీగారి సాంఘిక నవలానువాదము

పదునొకొండవ ప్రకరణము

పాతకులకు నూతనముగ పరిచయ మొనరింపబడిన విప్రదాస బెనర్జీ కుటుంబము నటించి, యిల్లు, భార్య విశ్వలకు విడచి ధనార్జనానక్తుడై కలకత్తా నగరమును తేరియుండిన విదుభూషణు నొక్కమారు తిరికింతము. గ్రామజీవనమున కలవడి యుండిన విదుభూషణునకు కలకత్తాయంతయు నూతనముగ కన్పట్టుచుండెను. విశాలమగు వీధులు, మోటారుబండ్లు, ట్రాముకారులు, తమతమ పనుల కేగుచుండిన జనప్రవాహములు యివియన్నియు ఆతనిని కొంతవరకు ముగ్ధుని గావించెను గాని దారిని బోవుచుండిన ఒక చిన్నిబాలుని గాంచివంతనే విదుభూషణునకు తన ముద్దు గోపాలుడును మృదుల వర్తనయుగు సరళయు జ్ఞప్తికివచ్చిరి. అంతటితో ఆతడు భావికర్తవ్యమును గురించి యాలోచించుటకు గడంగెను. “ఈమహా నగరమున నేనెవ్వరిని గాని యెరుంగను. ఎవ్వరి కడకేగి యెటులనుగుట?” అని తనలో తాననుకొన దొడంగెను.

విదుభూషణుడు కలకత్తా నగరమున యేమి చేయగలడు? ఆతడు చిన్ననాట నుండియు కష్టపడుట కలవడియుండలేదు. ఇంక ఆతడభ్యసించిన సంగీత మొక్కటియే యున్నది గాని ఆతని మనస్సు దుఃఖపూరితమైయున్న నీసమయమున సంగీతమువలన జీవించుట కాలదియ్య కొనదు. ఉత్సాహములేని సమయమున సంగీతము నైపునకు దృష్టిపోదు.

ఆలోచనలతో మూడునెలలు గడచిపోయెను. సత్రమునందు పరుగులు కింక యెడముండదు. ఎట్టులైనను ఒక యుద్యోగము చూచుకొనవలయును. దాన రేలదాచు కొనుట కెడముకూడ లభింపగలదు. మనస్సు గట్టిచరచుకొని కుటుంబ పోషణమున కని యెంతటిపని నేనియు చేయవలయునని విదుభూషణుడు నిశ్చయించుకొనెను. వెంటనే ఒక రాజ వీధిని బడిపోవుచు వీణాది సంగీత పరికరముల నమ్ము అంగడినిగాంచి అటకేగి కడుంగడు వినయముతో యెవరేని సంగీతము చెప్పించుకొన నిష్ఠమున్నవారున్నారా యని యడిగి తెలిసికొని అక్కడివారు చెప్పిన గృహమున కేగి మాసమున కైదురూపాయల వంతున రెండు గృహములయందు సంగీతము చెప్పటకు విదుభూషణుడు పూనుకొనియెను.

రెండు గృహముల విద్య గరభుటవలన వచ్చిన పదిరూపాయలలో నొక్క కాసే నియు నాలెడు ముట్టవీలులేదు; ఆమొత్తమును గృహమున కంపవలయును, ఆతడందులకే యింత నూరము రావలసివచ్చెను. అట్టి యదమున అందుండి ధనము తనకై వెచ్చించుట కాతని మనమెట్టు లంగీకరించును? తనకగు ఖర్చులకు వలయు ధనము నార్జించుకొనుట కిక ప్రయత్నింపవలయును. గోపాలుని, సరళుడు దృష్టియందుంచుకొని ఆతడు తన ప్రయత్నములను సాగించుచుండెను.

పందెండవ స్తరణము

కాల మెల్లవేళల నొక్క రీతిగా నుండుదు. ఒకనాడు కలకలలాడు మోములతో ముద్దుపట్టులతో యింటినిండ జనులతో శోభాయమానముగ నుండుచుండిన శశిభూషణ విదుభూషణుల గృహము నేడు కళావిహీనమైయున్నది. విదుభూషణుడుదరపోషకార్థమై కలకత్తాకేగెను. శశిభూషణుని మరదలు సరళయు, ఆమె కొమరుడును నిత్యోత్సాహినియై యుండెడి శ్యామలయు వేరుగనొక చిన్నగృహమున దుఃఖజీవితమును గడపుచున్నారు. ఇంక శశిభూషణుడు దుద్యోగ మొనరించి గృహమున కలసి వివర్ణవదనముతోవచ్చి యొక మూలకూరుచుండును. ఆతని బిడ్డలు కామినీవిషినులుకూడ మునుపటివలె ఆడుకొనుట లేదు. ప్రమద తనమందిరమందే యెక్కువకాలము గడపుచుండెను. ప్రమదతల్లి వంట యింటపనుల చక్కబెట్టుచు తన కొమరునకు వలయు తినుబండములనన్నింటిని తయారు చేసి యిచ్చుచుండెను. ఇంక ప్రమదమేనమామ యేదియో అంతరంగికోదేశముతో వచ్చియున్నట్లుగ ముప్పొద్దులును కడుపురిండ భోజనముచేయుచు కుటిలభూయగ మధ్యంబుతో అరుగుపైని కూరుచుండును. ఈవిధమున శశిభూషణుని గృహము కళ దప్పిపోయినది.

శశిభూషణున కెక్కడలేని విచారమును గలిగినది. ఏమిచేయుటకును ఆతనికి తోచదాయెను. తుంటరియగు ప్రమదసోదరుడు కామినీవిషినుల వెంటనిడుకొని యిరుగు పోరుగులందుగల గృహములు చొరబడి పండ్లుమున్నగువాటిని దొంగలించుట మొదలిడెను. ఈతనివలన పాపమా చిన్న బిడ్డలిరువురునుకూడ పాడగుచుండుటను గాంచి శశిభూషణుడు హృదయమందెంతగనో గుండుచుండెడివాడు. కాని యేమిలాభము? ఆతడేమియనుటకును యిష్టపడకుండెను.

ఒక్క మాసముదినములకే ప్రమద తానొనరించిన కార్యమువలన తనకుటుంబమున కొనగూడుచుండిన నష్టమును గుర్తింపగలిగినది. ఒకవంక తనయిరువురు బిడ్డలును చెడుమార్గముల బడుచుండిరి. ఇంటయెంతయుండిన నంతయు నాకరగుచుండెను. అంతియె

గాక వంటయింటియందలి మూడుపంతులుపనిని తానేస్వయముగ చేయవలసి వచ్చుచుండెను. పైగ తానుకోరిన నగలకు వలయుధనము మిగలనికారణమున భర్తనేమియు అనలేకయుండెను.

మరియొక మాసముదినములు గడచినవి. పుట్టింటివారిమీద ప్రమదకు విరక్తి బుట్టెను. కాని ఆమె వారినింటినుండి వెళ్లిపోవలసినదిగ యనలేదు. అనకున్నచోవారు కడలువారుకారు. సోదరుడు గదాధరుని దుండగములు దినదినమునకును యెక్కువయగుచుండెను.

ప్రమద లేనలోతాను లేర్పించుకొనుచు ఒకనాటిరాత్రి చల్లగాలికని వసారాలో పరుండెను. పగలంతయు కార్యాలయమందే పనిజేసియుండుటచే కడుడస్పియుండిన శశి భూషణుడు పడకకుర్చీయందే నిద్దరవోయెను.

ప్రమద మేనమామ కదియేసమయము. ఆతడుమెల్లగలేచి గదాధరుని సహాయమున పడకటిల్లుసొచ్చి ప్రమద నగలుండిన కర్రపెట్టెను చంకనిడుకొని బయలుదేరెను. ఆకసమంతయు అంధకార బంధురమైయుండెను. బాటయెటనున్నదో యెటుబోయిన యెక్కడకేగునో యనికూడ తెలియకుండెను. దొంగలుమాత్రమూ యంధకారమును లెక్కనేయలేదు. సాధ్యమైనంత త్వరితగతిని ముందున కడుగులిడుచుండిరి.

అట్టిసమయమున ప్రక్కనీధినుండి కుక్కమొరుగసాగెను. అంతటితో ప్రమదకు మెలకువజనించెను. ప్రమద వడివడిగ పడకటింటిలోనికేగి గోడనువెలుగుచుండిన దివ్యెనించుక హెచ్చించెను. ఆమెకుఁగినది తెలిసినది. ఒక్కగంతున ప్రమద పెద్దకేకతో బయటికివచ్చి భర్తనుతట్టిలేపుచు “అయ్యో, యింకను మొద్దునిద్దురేనా! మనలక్ష్మిని యెవరో యెత్తుకపోయిరి! లెండు! వెతకుడు! దొంగలు!! దొంగలు!!!” అనికేకలు వీయుచు ‘మామా, గదాధరా! యెక్కడ?’ అనుచు వారు మామూలుగా శయనించుస్థలమున కేగిచూడ అటవారు కానరారైరి. “అయ్యో నాకొంపతీసిరి!” అని గుండెబాదుకొనుచు తనవెంట యితరులు వచ్చుచున్నదియు లేనిదియు గమనింపకుండ ప్రమద యొకదివ్యెబట్టుకొని ఒకబాటబట్టి పరుగిడజొచ్చెను.

నగలకై ప్రమద నిత్యమును భర్తతో తగవులాడుచుండెడిది. ఇంకను యెక్కువ నగలు చేయించుకొనుట కవకాశముండునుగదాయను ఆసతోడనే మరదినంసారము నీయమ యింటినుండి వెడలగొట్టించినది. అట్టినగలు దొంగలపహరించుటను సహింప గలదా?

ప్రమద అరగంటకాలము పరుగిడినది. ఎవరో యిరువురు పరుగిడుచున్నట్లు ఆచీకటిలో గనవయ్యెను. ఆమె దొంగలు పట్టువడనున్నా రనుకొనుచుండెను. దారికడ్డముగ ప్రవహించుచుండిన కాలువవద్దకువచ్చుసరికి దొంగలు కాలువనీటిలోనికి దిగియుండిరి. ఒక్కనిముస మూలసించిన ఆమెయాభరణముల నొంగిలిన తనయూత్త బాంధవులు పారిపోయెదరు. ఇంక ఆలసించుటవలన లాభములేదు. ప్రమద ప్రవాహమున నుమికినది. ఈతరాకున్నను ముందునకు ధైర్యముగ అడుగులిడినది. మేనమామపట్టియున్న సగల పెట్టెను చేతబట్టినది. కాని యేమిలాభము? ఒక అడుగుముందునకు గాని వెనుకకుగాని వేయబాలనిస్థితియందు ప్రమదయుండెను. ఆమెకుత్తుకవరకును జలముండెను. ఈతరాదు. యేమిచేయగలదు? నీరుమింగి ప్రాణాంతకస్థితికి వచ్చియుండెను.

దూరమునుండి వలదు వలదని వారించు చుండిన భర్త పరుగు పరుగునవచ్చి ప్రమదను పైకిదీసి ప్రథమ చికిత్సల గావించెను.

ప్రమద కొనగూడిన కష్టములను శ్యామల మూలమున నొంగిన సరళ అయ్యో! ఆమెకెంత కష్టము పాటిల్లినదని పశ్చాత్తాపపడుచు వెంటనే ఆమెనుచూడ నేగెను. 'ప్రమద జ్వరముచే బాధపడుచుండెను. ఆమెకువలయు సపర్యలచేయు వారొక్కరును కానబడ లేదు. సరళహృదయయగు సరళగుండె కరగి నీరైనదనవచ్చును. ప్రమద దుస్థితి కెంతయు సరళ చింతిల్లుచు ఆమెకు వలయు సపర్యల గావించి కామినీవిషినుల బుజ్జగించి వారలకా హారమునిడెను. సరళ ఉదయమేవచ్చి వలయు సహాయముతయు గావించి స్వగృహమున కేగి అట గోపాలునకు అన్నమిడి బడికంపి తిరిగివచ్చి రాత్రి తొమ్మిదిగంటల వర కటనే యుండి అసంతరము గృహమున కేగుచుండెడిది.

ఇట్లు మూడుదినములు గడచినవి. ఆమెకు దాహమువేయ 'అమ్మా'యని పిలచెను. సరళ "అక్కయ్యా యేమి కావలయును? దాహమా?" యనుచు ముందునకు వచ్చెను. ప్రమద ఒకమారు కనులుతెరిచి సరళను చూచినది. ప్రమద హృదయములో గలుగుచుండిన మార్పంతయు సరళ గ్రహించినది. కొలదిగ కాచిననీళ్లతో ప్రమద కెదవుల తడవుచు, 'అన్ను యెక్కడికో వెళ్లిపోయినది. తిరిగివచ్చునను కొందును' అని నమ్ము దిగ బలికెను.

[అనువాదకుడు:-వసువిహారి]

రజస్వల

బౌలికయొక్క జీవితమందు రజస్వలయగుటతోడనే చాల మార్పు ఒనగూడును.

రజస్వలయగుటతోడనే యావన దశప్రారంభమైన దనవచ్చును.

రజోసంబంధమైన దానికి రజస్వలయను నామకరణము గావింపబడియున్నది. ప్రతిమాసమున శుక్లపక్ష దినములందు స్త్రీలు రజస్వలయగుదురు. ఈరజస్వలకును శుక్లపక్షదినములకును సంబంధమేలకలిగినదో యనువిషయమింకను పరిశోధింపబడి యుండ లేదు. స్త్రీలు రజస్వల మామూలుగ ప్రతి యిరువది యెనిమిది దినములకు ఒకసారి యగు చుందురు.

రజస్వలయగుట యన నాయువతి గార్హస్థ్య జీవనమున కవసరమగు మార్పు నొందినదని యర్థము—ఈరజస్వలయగుటకు తరుచు శీతోష్ణస్థితి గతులే చాలవరకు కారణము. ఉష్ణ దేశములయందు బాలికలు త్వరితముగ రజస్వల యయ్యెదరు. ఈశ్వీటరు నానియున్న దేశముల యందలి బాలికలు 11 మొదలు 14 సంవత్సరముల లోపుననే ఋతుమతులయ్యెదరు. అంతయెక్కు దుష్ణతయు అంతయెక్కుడు శీతలమునుగాక సమాన మగు వీడి చలువగల దేశములయందలి బాలికలు 13 మొదలు 16 వత్సరములలోపున ఋతుమతులయ్యెదరు. కేవలము శీతలదేశములయందును బాలికలు 15 మొదలు 20 వత్సరములలోన ఋతుమతులయ్యెదరు. ఈపైన బేర్కొనిన యంశము ననుసరించి ఉష్ణమెంత యెక్కువయైయుండిన బాలికలంత త్వరలో ఋతుమతులయ్యెదరని తెలియు చున్నది. అంతియెగాక సముద్రపు పల్లమునుండి భూప్రదేశముయొక్క యెత్తుననుసరించి కూడ ఋతుకాలము దగ్గరయగుచుండును.

ప్రపంచమందలి ఆయాప్రధాన నగరములలోని బాలికలు యేయేసయసునందు ఋతుమతులయ్యెదరో “ప్లాన్” అనునతడు “మెడికల్ సైన్సు” లో నీ క్రింది విధమున వ్రాసియున్నాడు.

పట్టణము

పగటున రజస్వల ప్రారంభమగువయసు

	ఏండ్లు	మాసములు
స్వీడనులోని లాపలాండ్	18	0
క్రిస్టియానా	16	8
కోపెన్ హాగన్	16	9
మ్యూనిచ్	16	5
గొట్టిన్ జన్	16	2
వియన్నా	15	8
బెర్లిన్	15	7
ప్రాగ్ హోమ్	15	6
మాన్ చిప్టర్	15	6
వార్సా	15	1
లండను	15	1
	14	9
పారిస్	14	7
	14	5
మెడిరా	14	0
మాంట్ పిల్లర్	14	2
కార్ ప్యూ	14	0
మార్సేయి	13	11
కలకత్తా	12	0
ఈజిప్టు	10	0

శీతోష్ణస్థితియైన యనంతరము వేరువేరుతెగలయందలి బాలికలు వేరువేరు వయసులయందు ఋతుమతులగుచుందురు. అమెరికాయందలి జ్యూ జాతిబాలికలు సాధారణముగా పన్నెండువత్సరముల ఆరుమాసములకు ఋతుమతులగుచుందురు. అమెరికాయందలి మరియే యితరజాతివారును యంతత్వరగా రజస్వలకారు. ప్రపంచమునగల పురాతనపు తెగలకు కెందినసంఖ్యముయందలి స్త్రీల రజస్వలల మధ్య వ్యవధియెక్కువగ నుండును. ఈసందర్భమున హేవలక్ ఎల్లిన్ వ్రాసిన యాక్రిందివిషయము గమనార్హమై యున్నది.

“ఎస్కీమోల వానస్థలము, దానియొక్క సీతోష్ణస్థితిగతులు మున్నగు విషయములు మన కెంత వింతగ కానుపించుచుండునో వారి ఋతుసంబంధముగు వివరములు కూడ అంత వింతగ కన్పట్టుచుండును. ఉత్తరార్ధవ నూత్ర సలిపియుండిన కుక్ అను నాయన ఎస్కీమోల జీవితాంశముల బాగుగ తెలిసికొనియెను. ఈ జాతి వారు 19 యేండ్లకు గాని ఋతుమతులు కారు. సూర్యరస్మి కొంచమేనియు లేని మాసములందును, శీత కాలమందును ఎస్కీమో స్త్రీలు బహిష్టుకారు. గ్రీన్ లెండు దేశమందలి స్త్రీలు ప్రతి మూడుమాసములకు ఒక్కొక్కమారు కొందరు సంవత్సర మంతటికిని యేగెందుమూడుమారులో బహిష్టు అయ్యెదరని వెల్ ప్యూగారు చెప్పియున్నారు. ఫారోదీపుల యందలి స్త్రీలలో బహిష్టు లేరును నిలిచి పోవుచుండునని తెలియుచున్నది. సెమోయిక్ తెగవారిలో నీ బహిష్టు అనునదియున్నను రక్తస్రావము గమనింపదగినంత యుండని కారణాన యీ తెగ స్త్రీలు బహిష్టు అగుటయే లేదని వైద్యులు నిర్ణయించియున్నారు. ఉత్తర అమెరికా దేశమందు గల రెడ్ ఇండియన్ తెగకు చెందిన స్త్రీలలోని బహిష్టు చిహ్నము చాల స్వల్పముగ నుండును. టెక్సాడోల్ ఫ్యూగోయందలి డిగంబర స్త్రీలలో చాలమంది ప్రతి ఆరుమాసములకును ఒక్కమారు బహిష్టు అగుచుండురు.”

జీవన మార్గమును సాంఘిక నియమములును ఆధారపడి కూడ నీ రజస్వలయగు వయసు నిర్ణయింపబడగలదు. ఈ యంశమునకు కొంద రాశ్చర్యపడవచ్చును కాని యిండుక దీర్ఘముగ యాలోచించు నెడ యిందలి యదార్థత బోధకాగలదు. తరువాత ఆయావ్యక్తులయొక్క చిత్తవృత్తులమీద కూడ నాధారపడియున్నది. నగర జీవనము, వారువారు తినుచుండు ఆహార పదార్థములు, మున్నగువాటిమీద కూడ నీ రజస్వలా సమయ మాధారపడియుండును. స్వేద దేహములు, తెల్లని వెంట్రుకలు, నీలికనులు గల బాలికలకన్న నల్లని శిరోజములు, కాటుకకనులు, చామసచాయ దేహములు గల బాలికలు ముందుగ రజస్వల యయ్యెదరని డాక్టర్ కిచ్చిగారు చెప్పుచున్నారు. వారే యీక్రింది యంశములకూడ నిట్లు గ్రంథస్థము గావించియున్నారు.

“రజస్వలా సమయము సాంఘిక జీవన విధానముమీద కూడ నాధారపడియుండును. జీవనోపాధిక్తి దినచుంతయు కష్టపడు కుటుంబముల యందునకన్న సంపన్న గృహముల యందలి బాలికలు త్వరగా ఋతుమతులయ్యెదరు.

“చిన్న పట్టణములలోనకన్న పెద్ద నగరముల యందుండు బాలికలు త్వరలో ఋతు మతులయ్యెదరు. ఫారిన్ నగరమును బాలికలు 14 వత్సరముల ఆరుమాసములకు పుష్ప

వత్సలై నచో ఆపరిసరములయందున్న గ్రామములలోని బాలికలు 14 వత్సరముల
9 మాసములకు ఋతువుతులగుచున్నారు.

“ఈ ఋతువుతులగుటలో తల్లికిని పిల్లకును కొంతసంబంధముకూడ మున్నది. . రజ
స్వలాసమయమున తరుచు బాలికలయందు చిహ్నములగుపడును.

తాత్కాలికముగ ముఖమించుక వివిర్ణమగును. పిల్గు నునుచెక్కుల కెగ్రబాకును.
కనుబుట్టును యించుక సల్లనిచక్రము లుదయించును.

“వెన్నెముక యందించుక బాధ, నడుమునొప్పి, పొత్తికడుపు మృదువగుట, మూత్రాశయ
ప్రాంతమున ఒకవిధమగు ఉద్రేకము, వక్షస్థలమించుక ఉబియుట, నీరసము, ఆయాస
మునకు యెడమొనగుట, యెట్టిపనిచేయుటకుగాని యిష్టములేకయుండుట, మూత్రద్వారము
నుండి ద్రవస్రావము, మున్నగునవి రజస్వలా సమయమున తరుచు బాలికలయందు
కన్పట్టును.

“ఆసమయముననే మామూలునకువోలె పదార్థములు జీర్ణముకావు. మలబద్ధము,
శీతభేది, గుండెపడలోనమార్పు, దేహమందలి ఉష్ణమందొక విధమగుమార్పు మున్నగునవి
కూడ కలుగును. సంఘమునుండి దూరముగ నుండవలయునను తలంపు, యించుక
అకౌంతి, తలనొప్పి మున్నగునవికూడ ప్రాప్తించును.

“రజస్వలానంతరము కొంతకాలమువరకు ప్రతిమాసమును బహిష్టు సక్రమకాలముల
యందగుచుండుట యనునది యుండదు. ఈయంత మెరుగని తలిదండ్రులు కొంత కంగారు
పడియెదరుకాని అట్టిదేరియు అవసరములేదు. కొంతకాలమునకు బహిష్టు సక్రమ
కాలములయందే యగుచుండును.

“రజస్వలానంతరము బాలికయొక్క దేహమందనేక మార్పులువచ్చుచుండును. బాలిక
దేహమించుక బరువగును. శరీరము చక్కని ఆకృతికాల్పును. ఒకవిధమగు నూతన
కళ ఆమెయందు కానుపించును. ఇంతవరకును ఒకయాకృతికి వచ్చియుండని యూరు
పులు స్త్రీలకుండవలసిన యాకృతినందును. అంతటితో బాలిక యువతీకా నారంభిం
చిన దనవచ్చును.

నాటినుండియు బుద్ధి ఆలోచనలయందుకూడ మార్పువనించును. ఇదివరకుగల
'చంటిబిడ్డ చేష్టలు' అంతర్ధానమగును. ఇంతవరకు గంతులువేయుచుండిన యామె కొంత
శాంతపథమునబడును. అనంతరము క్రమము ననుసరించి గార్హస్థ్య జీవనపథమునందు
గల మంచి చెడ్డల నెరుంగుటయెగాక బాధ్యతలకూడ గమనించి వర్తించుచుండును.

సు క న్య

శ్రీరాయ కొంగర అన్నపూర్ణమ్మ గారు

శ్రీరాయతియను రాజాకండుగలడు. అతనికి సుకన్యయును కుమారిగలడు.

సర్వదానదీ తీరంబునకు తననాల్గువేల కాంతాజనంబులతో విహరించిపో వచ్చి యుండెను. భృగువుత్రుడగు చ్యవనమహాముని పెక్కువేలేండ్లు తపమొనర్చుటచే తను వంశయు వల్మీకంబుచే గప్పబడి, మనుష్యుడని బోల్చుట కశక్యముగానుండెను.

అట్లరటి సుకన్య నెచ్చెల్లిబృందముతో దిరుగాడుచు చ్యవనవల్మీకాంతిక్షోణి కచ్చెగువంచుచుండ దివ్యభూషణభూషితయగు తనూవైభవముచే దిశలవెలిగించు నారాజ కుమారినిగాంచి చలితమానసుడై ముని యీరెలుంగున తపోబలకలితుడై బిల్చెను.

సుకన్యయు నాస్వరంబెద్దియో తెలియంజాలక వల్మీకంబుపై మెఱయుచున్న చ్యవనచక్షువులంగాంచి యవి నేత్రములని తెలియక కంటకాగ్రంబున వానిపైబొడిచెను.

దాన నాముని విగతనయనుండై కోపించి శ్రీరాయతిసైన్యంబునకు మూత్రపురీష నిరోధంబుగా శపించెను. అదియంతయు శ్రీరాయతివిని యేమహామహాన కెవగట్టి కీడు గావించిరోయని వారిపడిగి కారణంబరయజాలక విచారమనస్కుడైయున్న తండ్రి కడకు సుకన్యయరుదెంచి వినయవిధేయతలంజూపి యిట్లనియె.

“తండ్రి! మిడుగులుబురువులవలె నొకపుట్టమీద మెఱయుచుండు మెఱుగులమీద బొడిచితిని. ఇదియ నేజేసిన యపచార” మని విన్నవించెను.

శ్రీరాయ తక్షణముననే పుట్టకడకేగి భార్గవునింజూచి “మునిశ్రేష్ఠుడా! నాతనయ తెలిసియు తెలియక మీకవకృతియొనర్చె గాన సైచి రక్షింపు”మని ప్రార్థించిన యామునీం ద్రుడు, “శ్రీరాయతీ! భవత్పత్రి యావనగర్వంబుచే కన్నుగానకిటుచేసి నాకీర్తి దొలగించె.

గాన దీనిని సతిగాగైకొన్నపుడే నాకోపము మీశాపముదీరును. అట్లుచేయగలవేని చేయుము. లేదేని పొమ్ము” అని చెప్పిన, వయోవృద్ధుడనియైన దలంపక శర్యాతితన కూతును తపస్వివరేణ్యునకిచ్చి తన సేనానిరోధంబు బాపికొని తనపురంబునకుం జనియె.

రాజకుమారి చ్యవనుని జీవితేశ్వరునిగా భావించి భక్తితత్పరయై నిత్యము నుపాసింపుచు, పంచాగ్నులంగొల్పుచు, వేదవిదులగు బ్రాహ్మణులను దేవతాశ్రేష్ఠులను స్తోత్రములనుజేయుచు యేప్రోద్ధను ప్రకాశించుచుండెను. అట్లుకొంతకాలము జరిగిన తదు పరి అశ్వినీదేవత లరుదెంచి, స్నానమాచరించిపోవు నాజలజాక్షిని వీక్షించి “ఓకాంతామణీ! తనుప్రకాశముచే సర్వదిశలను ప్రకాశింపజేయు నీవెవ్వరిదానవు? ఎవరిపంపుననిట్లు చరించుచుంటివి? మాకోరిక లీరికలెత్తునట్లు నీచరితము సంశయింపక దెల్పుము” అనిన నాసత్యులకు సుకన్యయిట్లనియె.

“ఓదివ్యులారా! నేను శర్యాతియనురాజు పుత్రిని. భృగుకుమారుడగు చ్యవనునకు పత్నిని. పేరు సుకన్య” అని తన చరితము దెలుపగా నాద్రులు తెగనవ్వి తమ్మరింగించి యావనితా శిరోమణిదిక్కు మొగమై విచారము దోస నిట్లని బల్కిరి. “కాటికికాళ్లు చాచుకొనియున్న యీముదునలికి భార్యవుగానేల? నిజముగా విచారించిన నినుగన్న తండ్రికి లేకమైన బ్రేవులయందు దయయున్నచో యీతపస్వికి యిచ్చియుండడు. బోటిరో! నీచరితము విన్న ఎటువంటి వారికైన విచారము గల్లును.

దేవకోకములలోగూడ నిన్ను బోలిన దానిని కని విని యెరుంగము. బంగార మును నిరసించు నీతనుచ్ఛాయకు భూషణములు నీకుండగవని దూరము బోయినట్లయ్యె! అడవిగాచినవెన్నెలంబోలి యీవృద్ధుని—శరీరమంతయు శుష్కించిన వానిని—భోగము లన్నిటిని త్యజించిన వానిని—బట్టియుండుట మేలుగాదు. గాన వేటొక్కని పరింపుము.” అనిన కవలకు నాతన్ని యిట్లనియె.

“అయ్యలారా! నాకు చ్యవనునియందే మహాప్రీతి. వేటొక్కని పరింపనొల్ల. మీరిట్లు తలంచుట ధర్మముగాదు.” అనిన సుకన్యకు అసత్యులిట్లనిరి.

“ఓవనితా! మేము దేవభిషగ్వరులము. నీభర్తను నవరూపయాత్రావనుడగునట్లు చేసెదము”యని చెప్ప నామె తనపతికడకుజని జరిగిన యుదంతము విన్నవించ నాతండు వలెయన తిరిగివచ్చి “మీగుజెప్పినట్లు నాభర్తను నవరూపసంపన్నుని జేయు”మన వారలు చ్యవనుని “యీసరోవరమునందు గ్రుంకు లిడు”మని దెల్పిరి. ఆముని యట్లుజేసెను. ఆదేవ భిషగ్వరులుగూడ సందే మునిగిరి. ముగ్గురు నొకేరూపమునొందిరి. అశ్వినీదేవతలు “మూలో నొక్కొక్కరినే దడబడక వరింపు”మన నామె మనోవాక్కాయ కర్మంబులచే చ్యవనునే వరించెను. రూపయాత్రసేత్రసంపన్నుండైన చ్యవనుండు మిక్కిలి సంతోష స్వాంతుడయ్యెను. సుకన్య కృతజ్ఞతాపూర్వక సమస్కృతయై “అశ్వులారా! మీదయచే నాజీవితేశ్వరుడు నవయాత్ర సేత్ర సంపన్నుడయ్యెను.” చ్యవనుడు రూపవంతుడౌట విని శర్యాతిరాజువచ్చి కూతును జామాతనుగాంచి ఆనంద భరితుడయ్యెను. శర్యాతిచే నొక యజ్ఞముజేయించి అశ్వినీదేవతలను చ్యవనుడు సోమనిధులం జేసెను!

మనసోదరి సుకన్య తన సౌఖ్యమును పరిత్యజించి, తనతండ్రియొక్క సౌఖ్యమునకై తన్ను అర్పించుకొని, సేనాసమూహమునకు సుఖమునుగూర్చి, యాతపోధనుసే మనో వాక్కాయ కర్మలచే జీవితేశ్వరునిగా సేవించి, తన పతిభక్తిచే భర్తను కన్నులుగల్గిన రూపవంతునిజేయ సామర్థ్యముగల్గినదాయెను. పతివ్రతల కసాధ్యమేదిగలదు?

జగోస్థావాకియా స్త్రీలు

జగోస్థావాకియా దేశము—

జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా, హంగరీ, రుమేనియా, పోలాండు దేశముల నానియున్నది.

పైనబేర్కొనబడిన కొన్ని రాజ్యములయందలి భాగములకాటిగా జేర్చబడుటచే నీరాజ్యమేర్పడినది. ఈరాజ్యము యిరువదిరెండు జిల్లాలుగ విభజింపబడినది. ఈదేశమున చతురపుష్పాలు ఒకటికి 248 మందివంతున దేశమందు 1921-వ సంవత్సరపు జనాభాబట్టి 13,595,816 మంది జనులున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఈజనసంఖ్యలో జర్మనులు, రుథేనియనులు, మార్బర్గు, జగోస్థావాకులు మున్నగు తెగలవారున్నారు. అందరికన్న జగోస్థావాకుల సంఖ్యయే యెక్కువయుండుటచేతను ఆతెగవారిచే ఆక్రమింపబడిన ప్రదేశమెక్కువ యుంటుందేనని ఈదేశమునకు జగోస్థావాకియా నామమువచ్చినది.

ప్రభుత్వము—

ప్రజాస్వామ్యపై నాధారపడియున్న రిపబ్లిక్ గవర్నమెంటు దేశమును పాలించుచున్నది. పరిపాలనాది విషయములగురించి వలయు నిర్ణయములను గావించుటకు చేంబర్ ఆఫ్ డిప్యూటీస్ (300 ల సభ్యులు), సెనేట్ (150 మంది సభ్యులు) అను రెండుసభలు గలవు. ఈరెండుసభలకును వోటింగువద్దతినే ప్రతినిధులెన్నుకొనబడుచున్నారు. వోటింగు విషయమున సమానమగు హక్కులుగలవు. దేశమందలి ప్రతిస్త్రీపురుషుడును వోటుచేసి తీరవలయును.

దేశసంరక్షణార్థమై 150,000 ల సంఖ్యగల సైనికదళమున్నది. ఇదియుగాక ప్రతియువకుడును రెండుసత్వరములకాలము సైన్యోత్పాదకము నందవలయును.

ఈ దేశమున బంగారము, రాగి, వెండి, ఇనుము, సీసము, ఉప్పు, రేడియము గనులు విరివిగానున్నవి. కిరసనాయిలు నూతులుకూడ చాలకలవు. దేశమందు

శ్రీలు తమయందచందముల ననుసరించి రంగులగు దుస్తులను ధరింతురు. ఈయవతి తన శరీరచ్ఛాయ ననుసరించి రంగులనేర దుస్తులగావించు కొన్నది.

నాగరికత—

జగోష్టావాకియా యందనేక తెగలుండినను ప్రభావమైనది జగోష్టావాకియను లును బోహోరుయనులునై యున్నారు. ఈరెండుతెగల వారును యూరపుఖండమున కంతటికిని విపరీతముగ కానుపించు విజ్ఞానమును గలిగియున్నారు. వీరియందు ప్రాచ్య దేశమందలి పద్ధతులును ఆచారములును కొంతవరకు కానుపించుచుండును. అదిని చుట్టు ప్రక్కలనున్న దేశములయందలి నాగరికత యన జగోష్టావాకియా ప్రజలకుకిట్టెడిదికాదు. ఆకారణమున ప్రజలస్థితి గతులందెట్టి మార్పుగాని కన్పట్టెడిదిగాదు. దీనిని గమనించిన కొందరు మేధావంతులు లోపమును సవరించుటకుగాను ప్రేగ్ నగరమున 14వ శతాబ్దాంత మున నొక బ్రహ్మాండమగు విశ్వకళా పరిషత్తును నెలకొల్పిరి. నాటినుండియు ప్రజలలో

ప్రజలు వ్యవసాయమునకు యెక్కువ ప్రాముఖ్యత నొసంగుచున్నారు. ఈ దేశము, ఆటవస్తువులు, గాజ సామానులు, వ్యవసాయ పరికరములు, కాగితము, తోలువస్తువులు మున్నగు పరిశ్రమల కెక్కువ శ్రద్ధను జూపుచు వాటియందు ఫలయు ఖ్యాతి నార్జించుచున్నది.

దేశమున తొమ్మిదివేల మైళ్ల అయో మార్గముకలదు. తెలిఫోను, తంతివార్త నిర్మాణ ములు విరివిగానున్నవి.

ఈదేశమునకు ప్రేగ్ (ప్రహ్) నగరము ముఖ్యపట్టణము. బెగ్, జన్, బ్రిటిన్ లావియా, ఒలోమాన్, కొయిన్, మొగోకా, స్థీ, లిబ్రిన్ నగరములు విరివిగా వ్యాపారమును సాగించు చున్నవి.

కొంత సంస్కారముదయించెను. స్వతస్సిద్ధముగ తమకుగల యాచారములకు వలయు మార్పుల గావించుకొని జీవన పథములనించుక సుఖవంతులు గావించుకొనిరి.

నేడే జగోష్ఠీవాకియా దేశము చుట్టునున్న దేశముల కేయంశమునగాని తీసిపోక సకల సంపదలతో తులనదూగుచున్నారు. జగోష్ఠీ వాకియాయుండలి భూములుమిగుల సారవంతమై యుండినను పరిశోధనాప్రయత్నములు మాన కుండ ఆ దేశీయులు నూతన మార్గముల ననుసరించి వ్యవసాయమును సాగించి మామూలునకన్న యెక్కువ ఫలితమును బడయుచున్నారు. వ్యవసాయ మెటు లభివృద్ధిపంది యున్నదో అట్టులే పెద్దపరిశ్రమలును యీ దేశమున అభివృద్ధి నందియున్నవి వ్యాయామ విధానములు—

ఈ దేశీయులగురించి మాటలాడు నపుడు ముఖ్యముగ సోలోక్ తెగకు చెందిన వారలే యెక్కువగనున్న కారణమున వారినిగురించియే ముఖ్యముగ తీసికొనెదము. సోలోక్ దీయులకు రోమ్, గ్రీక్ వ్యాయామ పద్ధతుల యెడ నెక్కువ

జగోష్ఠీవాకియా యువతకి శేనులయెడగల వ్యామోహమింతింత గాదు. ఈయువతి గుప్తులందు శేనులని భాగములేదనియే చెప్పవలయును.

అభిలాష గలిగియున్న కారణమున ఆపద్ధతులనే ప్రధాన క్రిడలుగ నిన్న మొన్నటివరకును అనుసరించు చుండిరి. గ్రీకు దేశములోనుండు విశాలవ్యాయామ మందిరములు (అంఫీ థియేటర్సు) యీ దేశమందు నేటికిని గలవు.

నేడు దేశమందలి బాలబాలిక లందరికిని వ్యాయామము కవాత్ మున్నగు దేశ రోగ్య కరమగు విధానములు నేర్పబడుచున్నవి. విద్యల నభ్యసించు చుండిన బాలికలు ఒక్కొక్క మాను బారులుదీరి ప్రధాన నగరముయందలి రాజబాటలగుండా పోవుచుండగ చూచుట కెంతయో యుండముగనుండును. దేశమందలి కార్ప జేనియూ పర్యతప్రాంతముల నివసించు బాలురకు యుద్ధ విధానమంతయు ఆటలక్రీంద గావింపబడి నేర్పబడుచున్నది.

ప్రతివత్సరమున కొక్కమారు కేలకొలదియు యునకులు ప్రధాన నగరముగు జగోస్థానవాకి యాయందు వ్యాయామ ప్రదర్శనమును సాగింతురు. ఇందులకు ప్రభుత్వమెంతయు సహాయ బడుటయెగాక పలయు ప్రోత్సాహముంతటిని గావింతురు.

మతము—

ఈ దేశమందన్ని ప్రాంతములను క్రైస్తవమతము వ్యాప్తిపండియున్నది. కొండ చరియలయందున్న అనాగరిక తెగలును క్రైస్తవప్రార్థనాలయ ప్రాంతమునకువచ్చు నెడ కడుంగడు భక్తిశ్రద్ధలతో వర్తించును. దారిపొడవున నెన్ని దేవళములున్నను విసు గనకుండ తమిళ దేశీయు లెట్లు మోకరించుట నభినయించెదరో అట్లులే యీపర్వతప్రాంత వాసులు భక్తితో ఆలయముల ప్రాంతములకు వచ్చిన సమయాన తమ శిరములనుండి టోపీలనుదీసి వినయముగ నడచిపోవుదురు.

దుస్తులు, ఆభరణములు—

జగోస్థానవాకియా దేశమందలి పురుషులు ధరించు దుస్తులయందల మార్పుగాని పర్థ తులుగాని కానరావు. ఈ దేశమందలి పురుషులు మరాయిలు, చొక్కాలు, పైన చిన్న వేస్తుకోటు, కాళ్లకు చాదరక్షులు, తల కున్నిటోపీ ధరింతురు.

స్త్రీలుమాత్రమట్లుగాక పలువిధములగు దుస్తుల ధరింతురు. నగలయెడ నీ దేశీయుల కెట్టివ్యామోహముగాని లేదనియే చెప్పవచ్చును. స్త్రీలు లేసును విరివిగా నుపయోగింతురు.

జగోస్థానవాకియా స్త్రీ విడదనింటివిడచి పొలమునందు భర్తకుడహ యము చేయకేగజాలదు. అటులని పొలమునకుపోకుండకూడనా మెయిండ లేదు. తల్లులు పొలములకేగు సమయమున పసిబిడ్డలపెంటినిదుకొని పోయి వాలుగుకర్రముక్కులతో తాత్కాలికముగ నుయ్యెలను తయారుచేసి బిడ్డనందు పరుండ బెట్టెదరు.

గ్రామములయందలి సంపన్న గృహములలోని స్త్రీలు మోకాలుదిగని పొట్టిగాను లను ధరింతురు. చేతులు నీలమండవరకును కప్పబడి యుండును. శిరోజములు వెనుక ముచ్చటగ ముడివేయ బడియుండును.

జగోస్థానవాకియా దేశపు యువలికి వివిధవర్ణములయెడ యెక్కువమక్కువ, ఆకార గాన నామసాధారణముగ

ఒకటికెక్కువయగు వర్ణములనుపయోగించి సింగారించుకొనును. నగరములయందలి యువతులు మోచేతనుండి అధమము ఆరంగుళముల వెడల్పుగలలేసు నుపయోగింతురు. వీరిమస్తులు ప్రాచ్యదేశమందలి ప్రాచ్యవతీచీ సమ్మిలితమగు నవిన వస్త్రాలంకారములకు కొంత పోల్చనచ్చును. ఈదేశీయులు వివాహసమయములయందును సాధారణ సమయములయందును ధరించు దుస్తులయందు చాలవ్యత్యాసముండుటచే పెండ్లి దుస్తులు ధరించు వారు నూతనముగ కానుపించెదగు. ఈవద్దలి యివుడిప్పడే ప్రాతెబడుచున్నది.

ఇటీవల యువతులు జర్మనీ ప్రాంసుదేశములయందలి గృహుల ననుసరించి తమ రంగులను, లేసును విరివిగ నుపయోగించి చక్కగ నలంకరించుకొనున్నారు.

గృహుజీవనము—

స్త్రీపురుషులకు సమానమగు ఓటిగు అధికారమున్న కారణమున పల్లె, పట్టణముల యందలి స్త్రీలకు విద్య యొక్కవిధముగనే యున్నదనవచ్చును. అదమను విద్యల నభ్యసించును. గ్రామములయందలి స్త్రీలు గృహస్థజీవనమును సుఖవంతముగ నొనరించుచున్నారు.

స్త్రీలు వ్యవసాయ మందు పురుషులకు సహాయ మొనరించుచున్నారు. రెల్లులు తమ బిడ్డలను పొలములకు గొనిపోయి వృక్షచ్ఛాయలందు తాత్కాలికముగ నొక యుయ్యలను తయారుజేసి అందునుండ బెట్టి ఆ పసినినుంగుల గాంచుచునే పనులనుత్పాదముతో చేయుచుందురు.

విద్యుక్తధర్మము

కొ. కామేశ్వరరావుగారు

స్త్రీలు విద్యనభ్యసించుట పురుషుల తోడ్పాటునకేగాక తమజీవితమందలి కంటక సదృశములగు ప్రవర్తనాపరిణామములను చక్కఁబఱచుకొనుటకు గూడవని తెలియనగును. పురుషుఁడొక్కఁడు ప్రాకృత ధర్మమునునరించి తన సంసారమును తానే స్వయముగ సంరక్షింపవలసి యున్నను అట్టి విధానము శాశ్వతఫలప్రదానమైనదికాదు. ఒకకుటుంబమున నల్లురైదుగురాడు బిడ్డలుగల పురుషుఁడున్నచో, పూరుషుడైన వారితో సమవయస్కుఁడైనచో నాసంసారమేరితని కాలముఁ బుచ్చవలెను? పురుషుఁడెదిగి పెద్దవాఁడై స్వకాయకష్టమున ధనమార్జించి సంసారభారము భరించుదనుక స్త్రీలు స్వగృహాంతస్థిమను ట్టుదాగ్నిచే జావవలసినదేనా? లేక విద్యాదిలలితకళానిస్సారులగుటచే పరగృహములకేగి పొట్టఁబోసికొను నుపాయ మెఱుంగవలసినదా?

పవిత్రతమంబగు భారతీ గర్భంబున సమాదృశులైబుట్టినతోడి కాంతా సమాజమును, విద్యాగంధమెఱిగి తత్ఫలప్రదాయకసద్విధాన మెఱుంగకపోవుటచే, ధనవంతులగు మానినీ మఱుల విస్సారదృక్కులఁ జూడవలసిన ధర్మమా భారతావని యందు పూర్వధర్మశాస్త్రకర్తల యభిమతము! కాదు.

శక్తిమంతులగు సంపన్నులు పేదసంసారముల కుపాధిగల్గింప సమర్థులు. విద్యాధనమూర్తులగు వేత్తలు ధనరాజులచే బాంపింపఁబడి దారిద్ర్య విమోచకంబగు నట్టియు, శుభప్రదంబగునట్టియు, ననేక ప్రాణసంరక్షణాధారమైనట్టియు సద్విద్యను యిరువురు పురుషుల కుపదేశించుటకంటె బహుళసంసారభారనిర్వహణారాలైన ఒక్కస్త్రీ కుచ్చోధించుట దేశదారిద్ర్య ముడంచుటయే!

పురుషుఁడొక్క యధికారిచెంత నుద్యోగమునరించి గృహమున కరుదెంచునరికి నాతనిశ్రమ నివారించుపట్ల సహజపాతివ్రత్యప్రభావయగు స్త్రీయొనరించు పరిచర్యచే నాతఁడు పరితృప్తిఁజెందునపుడైన నాతఁడాయథాంగి విలువనెఱుంగఁగల్గెనా? లేదు!

తనభార్య విద్యావిహీనయేయాఁగాక! తాను తనసంసారసాగర మీదట స్వశక్తికర్తృధారణచేగాడు; లోపాలోపములను నిజప్రేమావాహినిచే త్కృత్రియమునరించి దుర్భరదారిద్య సమాన్వితగృహము నానందసీమగా మార్చునది స్త్రీస్వక్తియే!

విద్యావిహీనయై స్త్రీ నిజగృహమునకు సోమరివలె గూర్చుండిమే పురుషుని కన్నివిధముల నానందమొనగూర్చునపుడు విద్యావతియగుచో నామె గృహమును మఱితే సంతోషనిలయముగఁ జేయునుగాని యిప్పుడు తమవత్సర ప్రవర్తన సంకుచితదృష్టితోఁ జూచు పురుషుల యభిప్రాయానుసారము భర్తృసహారవిండనేన నుఱచి యాతనిఁ దృణీకరించునా? అది యసంభవము.

ఆమె విద్య నభ్యసించి పతిసేవయు, పతి సంరక్షణయు, స్వశరీరమానసికసంపద్వినియోగమును బాగుగ గమనించును. దాన నింట గృహలక్ష్మి నా పలక్షణముగను.

విద్య నేర్చిన స్త్రీలు సద్గ్రంథరచనకు గడంగి స్వదేశ-స్వజనవిగూఢపవిత్రోదంతముల బహిర్గత మొనరించి తాదృశపనితాలోకమునకుఁ దోడ్పడుట ప్రథమ సుకృతము; లలితకళల నభ్యసించి స్వకుటుంబ పోషణ మొనర్చుకొనుచు తమనంటి స్త్రీలకు నావిద్య నేర్పుచు తద్విధమున వారి కుపాధిగల్పించి భర్తృహృదయనివాసులగుట రెండవ విధానము; శౌర్యధనులై యథారీతిని వ్యాయామసంస్కారులై సమయము నీక్షించి శత్రురాజుని బరిమార్చుటచికి తోడ్పాటు మూడవంశము! గావున స్త్రీలు సాధ్యమైనంత వరకు విద్య నభ్యసించుట కనుమతివడసి భర్త నొక దైవమూర్తిగ భావించి పవిత్రభారతావని యందు తమ శాశ్వతకీర్తి చంద్రికల నాచంద్రతారార్క మలంకరింతురుగాక!

కొందరు బాలవితంతువుల పథము—

బౌల్బవివాహము లొనరించు ఆచారముగల భారతదేశములో బాలవితంతువుల సంఖ్య యెక్కువగానుండుటలో ఆశ్చర్యపడవలసిన యగత్యనంతగాలేదు. ఇటు లన్యాయముగ తమసౌఖ్యములను గోలుపోయిన అనాథబాలికలు కడకుయెట్లు రహస్యవర్తనలకు గడంగుచున్నారో తెలుపుచు పునర్వివాహములయొక్క యావశ్యకతను నొక్కివక్కాణించుటకు “విడోర్ కాన్” యొక్రింది నిజాంశములకు ప్రచార మొసంగు చున్నది.

వెడర్ గంజ్ జిల్లాలో ఒక హిందూ ధర్మాయొక్క కోడలు వితంతు యొను. పునర్వివాహముయొడ నామె తనయ్యవద్దను వెలిబుచ్చినను తనవారలు వివశించుటకు గాంచి ఆమె యిష్టానుకూలమున ప్రవేశించి మానెవర్తకమును చేయువాకిమరుని వివాహమాడెను. ప్రస్తుత వియిద్దరును ఆయువతియొక్క మొదటిమామగారియింటికి యెదురుగ వివశించుచున్నారు. అందువలన గలుగుచున్న అవమాన మింతింత యని పేరుగచెప్ప వనసరము లేదు.

ఒక వితంతువు రహస్యవర్తనవలన లాహూరు నగరమున ప్రసవించెను. ఆబిన్ని నిమిగులు తుదముట్టించుట కామెను మనస్సు రాకుండెను. అందువలన అబిడ్డను అనార్కాభేద నొక పదిహేపాయల నోటుతో వదలి వెడలిపోయెను. ఎవ్వరైనను దయవలచి బిడ్డను పెంచెదరేమో యని యామె యుద్దేశపడెను.

కార్నల్ నగరమున ఒక వితంతువు ప్రసవించెను. తన బిడ్డను చంపుట కిష్టములేని యామె యుమ్మీ కేశమునందలి స్వర్గ యాశ్రమమందు విడచిపెట్టెను. పోలీసు లీషంగలి యొంగి వాకిబుపై ఆవిరంగువును పట్టుకొని వ్యాయస్థానమున కిచ్చిరి. ఆమె చెప్పిన మాటలబట్టి ఆమె వర్తన మంత మాత్రమును

తిప్పకాడవియు ఆమె హృదయమందు జనించిన మాతృప్రేమయే ఆమెనట్లు చేయించినదనియు తెలిసినది. పడునారు పత్నిరముల ప్రాయమున విశంకువైన యొక బాలిక తనను పుణ్యవాహమము గావించవలసిన డగ తల్లిదండ్రుల సన్నియో మారులు బ్రతిమాలినది. తల్లిదండ్రు లామె నాకృత్యములను లెక్క సేయ లేదు. కద కామె వ్యభిచారిణియై పాపపు జీవనమునకు గడంగినది.

మహారాష్ట్రనాటక కళ—

బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయస్థాపనము తోడను ఎల్నియాకస్యరాకతోడను మహారాష్ట్ర నాటకరంగ మభివృద్ధి నందగలిగియున్నదనియు విద్యావంతులు చాలమంది రంగస్థలముల గౌరవింప మొదలిడిరనియు ఆర్. ఎల్. రావుగారు 'త్రివేణి'లో నీక్షించి విధమున వ్రాసియున్నారు.

బొంబాయి విశ్వ విద్యాలయస్థాపనమతోడనే రాష్ట్రమందలి విద్యాసంస్థలు ఈనాటక కళాభివృద్ధికి పూనుకొన్నవి. అంతటితో మహారాష్ట్రమున నాటకసంఘమన్ని ప్రాంతములలోను బయలుదేరినది. బొంబాయియందలి ఎల్ ఫిన్ స్టన్ కళాశాలయందు కాలిదాస ఎల్ ఫిన్ స్టన్ సంఘమునుకేర నొకనాటక సంఘ ముదని స్థాపింపబడినది. ఈసంఘమువారు మొట్ట మొదట కాసుంతల నాటకమును ప్రదర్శించిరి. ఈప్రదర్శనమునకని చాల ధనము వ్యయపరుపబడినది. నాలుగువందల రూప్యముల విలువగల సాల వృక్షముయొక్క చెరడు మదరాసు నగరమునుండి రప్పింపబడెను. అంతియేగాక పూనా నగరము నుండి మూడు సామాను గైలు పెట్టెలతో పూలచెట్లు రప్పింపబడెను.

తరువాత ఎల్నియాకస్యవచ్చి దిగినది. ఈమె తన సహచరలతోకలసి పూనానగరమందలి డక్కా కళాశాలయందు దాదిసోక నాటకమును ప్రదర్శించినది. ఆమె ప్రదర్శించిన నాటకములందు పాదరు పూతలు వింతమస్తులు మున్నగు పరికరముల యవసరములేకపోయెను. దీనింగాంచిన వారు యిట్టి నాటకము నాడుటవలన యెంతేని లాభముకలదను కలంపుతో అందులకై వలయుప్రయత్నములను గావింప దొడంగిరి. అప్పటినుండియు విద్యాధికులు సంస్కృత నాటకములను (మృచ్ఛకతిక ముద్రారాక్షసము మొదలైనవి) ప్రదర్శింప మొదలిడిరి.

తరువాత తరుమానాటకములు బయలుదేరినవి. షేక్స్పీయరు, షెడన్, వోల్రీమున్నగు సామ్రాజ్య గ్రంథకర్తల నాటకములు మహారాష్ట్రములలోని కనువడింపబడినవి. నాటక రంగస్థలములయందనేక మారులు గావించబడినవి. అసమయమున కొల్హాపురమందలి రాజారామ్ కళాశాలయందుదోగ్గియైన రాజారాముగారు గావించిన కృషియంతయు సంతృప్తియమై యుప్పుచున్నది.

స్త్రీలు-గ్రామపునర్నిర్మాణము—

ఎఫ్. ఎల్. బ్రేనుగా రాంగ్లమున రచించిన “భారతదేశములోని గ్రామపునరుద్ధారణము” అను పుస్తకముపైన “బొంబే కోఆపరేటివ్ జర్నల్” యీక్షించి విమర్శను గావించియున్నది.

గ్రామపునరుద్ధారణ మొనరించుటకుని ప్రారంభింపబడిన సుస్థులు శ్రీవ్రదుగు పరిశోధనల గావించుట లోననే యెక్కువ కాలమును వినియోగించుచున్నది. సాంఘిక, నైతిక, ఆర్థికాది విషయములయందు పూర్తిపరిశోధనల నొనరించుటకీ సంఘము పూనుకొనును. ఈ పరిశోధనలు పూర్తియగుటలోననే ప్రచారమును ప్రజలును అలసి విడుగునొందెదరు. ఈగ్రంథమును వ్రాయుటకు పూర్వము బ్రేన్ గారు గ్రామపరిశీకులను పూర్తిగా తెలిసికొనిరి. చాలగ్రామములయందలి ప్రజాజీవనము సంఘభావ విరహితమైయున్నది. కాంత ఆధికారముతో కూడుకొనిన సంఘము లేర్పరుపబడిననేగాని కొన్నికొన్ని గ్రామములు బాగుపడకాలవు. బ్రేన్ గారుయొక్క పట్టుదలమీదనే గ్రామాలోచనాసంఘములు స్థాపింపబడినవి. ఈయన కష్టఫలాలముగనే కొన్నిజిల్లాలోర్డులు వ్యవసాయము, పునఃసంఘములు విద్యా సంస్థలు మున్నగువి గ్రామములయందు నెలకొల్పబడుటకు తగిన క్రద్ధతీసికొన్నది.

ముందు ఆధికఫలవంతమగు వ్యవసాయమును సాగించవలసిన యుపాయములన్నవ మగుటకు కారణమగు గ్రామముల యందలి స్త్రీలలో నూతనోత్తేజముదయంపవలసియున్నదని బ్రేన్ గారుపేర్కొనియున్నారు. గ్రామములయందలి సాంఘిక జీవన పథము సుస్కండింపబడవలసిన యవసరమొలేని గలదు. ఆంగ్ల మాగ్గములనుసరించి స్త్రీ పురుషులు జీవింపవలయును. వీరల మధ్య కొంత చలన ముదయంప జేయవలయునన్నచో విద్యావశులై గ్రామజీవన సౌఖ్యముల పట్ల యుత్సాహమును జాపగల స్త్రీ లెంతో యవసరము. ఈ విషయమున గ్రామ పునర్నిర్మాణమునకు పూనుకొని వారు కొంత యాలోచనను సాగించవలయును.

వివాహితలు; ధనమునకై యుద్యోగములు—

బ్రిటిషు పత్రికలొక్కొక్క సమయమున ఒక్కొక్క సమస్యపై తీవ్రముగ చర్చల సాగించుచుండుట నెల్ల రెఱుంగుదురు. వివాహితలగు స్త్రీలు ధనమునకై యుద్యోగముల నొనరించుటయూ యను విషయమై నేడా పత్రికలు చర్చించుచున్నది. ఆచర్చనంతటిని 'లిబరరీడైజస్ట్' యిట్లుక్లుప్త పరచుచున్నది.—

లండను నగరముం దుద్యోగ మొనరించుచు కొంత కేతనమును సంపాదించుచుండిన నొక యువతిని గాంచి “పురుషుడు నీయొక్క బోధకును నీకువలయు సహాయమునును పొటుపడవలయును” అని ఒక ముద్రాపలి యనెను. ఆసమయమున ఆమెదుసరి యొక్కయు ఆయువతియొక్కయు వృద్ధయముల యందు గల యభిప్రాయము లెట్టివై యుండునో మనము కొంచెము బాగుగ ఆలోచించిన గ్రహించ గలము. “వాధర్త రాను గడించి తెచ్చిన ధనములూ నేనింటపరి చేసినందులకుగాను కొంత ధనమిచ్చు నందువా?” యని ఆయువతి ముదుసరిని ప్రశ్నించెను. ఈ సంభాషణాంశమును మే యెడింగ్ టన్ యొక స్పెషిల్ లో వ్రాసియుండెను. ఈ విషయమై పూవురు పలువిధములగు నభిప్రాయములను గలిగియుండిరి. ఈ విషయమై ఎగ్జెక్ షన్ మేన్ అనుకవయిత్రి ఈమే యెడింగ్ టన్ అభిప్రాయముల కంట

మాత్రమును అంగీకరించుటలేదు. వివాహమాడిన స్త్రీ అధవమువలె యువోగ మొనరించుట యన సంసార జీవమును విచ్ఛేద మొనరించుట యనియు యిది సంఘ విర్యాణమున కంతయు ముందు మాంద ముత్తు లేకలదనియు తెలిపియున్నది. దేశమున యీ యిరువురి యభిప్రాయములను అనాకూలేన చూపువారలు సమభాగములుగ నుండురని మాయభిప్రాయము.

విద్య, వివిధప్రాంత సందర్శనము—

పూర్వకాలమున గురుకులాశ్రమ పద్ధతి భారతదేశమందుండెడిది. ఆదినములలో విద్యలబడసిన ప్రతి యువకుడును వివాహమాచుటకు ముందుగ దేశమందలి ముఖ్యమగు పుణ్యాశ్రమములను సందర్శింప వలయుననడి నియమ ముండెడిది. అందువలన ఆకాలము లోని యువకులు తమ దేశమందేయే ప్రాంతము లెటులున్నవో గ్రంథముల ద్వారా తెలిసికొనుటయే గాక స్వయముగ చూచుచుండెడివారు. ప్రస్తుతము విశ్వ విద్యాలయపు కార్యక్రమములో నీవిధ ప్రాంత సందర్శనము కూడ చేర్చబడవలయుననడి యాందోళన యిటీవలనే ప్రారంభింపబడినది.

విద్యార్థులు దేశమందలి ముఖ్య ప్రాంతములను తిలకింపవలయుననియేడి నియమము విశ్వవిద్యాలయ కార్యక్రమమందొందవలయును. ప్రయాణీకుల మెక్కువగ వాళ్లించుటలోగాను గ్రేట్ ఇండియన్ పెనిన్సులర్ రైల్వేవారు ప్రయత్నములను గావించియున్నారు. కశ్మీరమును, విపరముల దెబ్బ పడిత్ర గ్రంథములు, ప్రకటనలు, ఫిలిములు మున్నగు వాటిని గురించి విశేషిగా ప్రకటించుటయు, ప్రదర్శించుటయు ముఖ్యముగ తలంచి ఆట్లు గావించుచున్నారు. ఈరైలు కంపెనీవారు విద్యార్థులకని ఒక ప్రత్యేకపు రైలుబండిని నిర్మించిరి. ప్రథమ వర్సనము నూటయేబదిమంది బాలురును 40 బాలికలును యీరైలునందు ప్రయాణముచేసియుండిరి. ఈరైలునందు కొంతమంది యుపాధ్యాయులునూడ గలరు. విద్యార్థినుల సౌకర్యముల దిలకించుటకని యిరువురు వారు లందుగలరు. అన్ని విధములగు భోజన సదుపాయములును గావించబడియున్నది. ఈ విషయమై ప్రభుత్వ విద్యాకాళివారు వలయు సహాయము గావింపవలసియున్నది.

సుందరనయనములు—

సర్వేంద్రియములలోనను నయనములు ప్రధానమైనవి. కనులు తమ కళలను గోలుపోయిన యెడల యెంతటి సుందరవదన మైనను అనాకర్షణీయమగును. కనులకు

దృష్టికూంద్యము గలిగిన దానివలన యెంతేని కష్టముకలుగును. నయనములు లేమ కళను గోలుపోకుండ నుంచుకొన వలయుననిన అనుసరింప దగిన విధాన మొకటికలదని యొక బైద్యుడెరిగించుచున్నాడు.

కనుల నెంతేని జాగరూకతతో కాపాడుచుండవలయును. కనులెప్పుడు అలసివడిన తోచిన ఆవృద్ధి వలయు విశ్రాంతి నొసంగవలయును. చల్లనినీటిలో ఆసమయమున కడుగుటవలన చాలవరకు మేలైన గూడును.

పరిశీలన సమసరించి కనులయొక్క శక్తి కూడ తరుచునిర్ణయింప బడుచుండును. అపసరచుకొని కృత్రిమసహాయముతో వాటిని సంగ్రహింపవలయును. మందరనయనములగుల చాలమంది స్త్రీలు నీసీమాయి, నాటకములు మున్నగుప్రదర్శనముల కేగునయమున నులోచనములను ధరించుచుండుటయు యితరసమయములయందు వాటినుపయోగింపకుండ నుండుటయు మన మెరుంగుదుము. స్త్రీపురుషులు సాధ్యమగునంతవరకు నులోచనముల కలవడకుండనుండుటయే యుత్తమము. అటులనుటవలన చత్వార మెక్కువగ నున్నవారు కూడ అద్దముల నుపయోగింపరాదనుట కాజాలదు. కనులకు యేమాత్రమైన బలహీనతయైన యేర్పడుచున్నట్లు తోచినచో పెంటనే ఆబలహీనతను తగ్గించగల చికిత్స నొసర్ప వలయును. నయనములు కాంతివంతమై యుండవలయుననికూడ ప్రతిస్త్రీయును పీర్వాభ్యాసముల గావించుచుండవలయును. ఉదయమైదునిముసములును, సాయంత్ర మైదునిముసములును యీ పీర్వాభ్యాస వ్యాయామము నలవరచుకొన్నచో ఒక్కమాసము దినములలో కనులకుగలుగు బలహీనత మొదటియవస్థయందు పోగలదు. ఈ వ్యాయామము నలవరచుకొను సమయమున స్త్రీలు విశాలముగ తెరువబడియున్న గవాక్షమున కెదుటనిలువబడి, చేతుల వదుముపైనుంచి, వానికద్వారా మంచిగాలిని లోనికి నీల్చవలయును. అనంతరము అరచేతులు కిరమునకుపైగ కలయునట్లుగ యుత్తరవలయును. తరువాత నెమ్మదిగ గాలిని బయటికి విడువవలయును.

కునుకును, మూతలువడుచు, చల్లించుచుండు నయనములందముగ నుండవు. మాపులు నిశ్చలములై యుండవలయును. ఇందుల కలవాటుకాని వారేదియో యొకవస్తువు యెడదృష్టిని కేంద్రీకరించి చూచుచుండట కలవాటు గావించుకొన వలయును. ఇందుల కద్దముపై చిన్న కాగితపు కునకనంటించి దానినే చూచుచుండవచ్చును. పద్ధతి ననుసరించి చూచుటలో ఆకుగత యంతమాత్రమునుమాపరాదు.

రైలు ప్రయాణీకుల సంఘము—

ప్రయాణీకు లెల్లరకు అసౌకర్యములన్ని స్థలముల జరుగుచున్నవి. పురుషులు స్వేచ్ఛగ తిరుగువారు కాబట్టి వారు లేమకు కావలసిన సౌకర్యములను గలుగజేసికొను

చున్నారు. శ్రీలక్ష్మి వసతులు లేనందున, వారు ఇబ్బందులకు లోను గావలసిన వారగుదురు. ఇట్టి యదనున, తుమ్మపూడియందు ఆంధ్రదేశ రైలు ప్రయాణీకుల సంఘముకంటే యేర్పడుట శుభసూచకము. ఈసంఘముయొక్క ఆశయములగుర్చి కార్యదర్శి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

రైలు, మోటారు, మరితరబండ్లలో ప్రయాణముచేయు ప్రయాణీకులకు తటస్థించుచున్న ఇబ్బందులను, ఆసౌకర్యములను కనుగొని, వాటిని నివారణచేయు ప్రయత్నములు చేయుటకై ఈసంఘము స్థాపింపబడినది. శ్రీలక్ష్మి, వలయుస్థలమునందు గాని, ప్రత్యేకస్థల నిర్ణయములోగాని, టిక్కెట్లు అమ్మిస్థలములుగాని మరితర సౌకర్యములు ఏవియు చక్కగానుండుటలేదు. సౌకర్యములన్నిటికిని కలుగజేసుకొన వలయు ననిన మిక్కిలి కృషిచేయువలయును. ఇందుకుగాను శ్రీరైలుల తోడ్పడి వారివారికిగలుగుచున్న ఇబ్బందులనుగుర్చియు వాటినిర్మూలనమునకు వలయు సౌకర్యములెవ్వయో తెలుపుచుండవలయునని కోరెదను. సంఘమునజేరినను జేరికపోయినను వారివారికి గలుగుచున్న ఆసౌకర్యములను మాకు తెలిపి వలయు సౌఖ్యములను కలుగజేసుకొనుదురు గాత!

వనితాలోకము

ఇ. సాముయేలుకన్య—

ఈ మె తిరువాన్మూరు వైద్యశాఖాసంఘ సభ్యురాలు. శత్రుచికిత్స, ఓషధీపరిజ్ఞానశాస్త్రములయందున్నత విద్య బడయుటకై ఇంగ్లాండునకు వెళ్లియుండి యిటీవలనే భారతభూమికి తిరిగివచ్చెను. విక్టోరియా ఆనుపత్రి కథివతిగ కొన్నాళ్లును, తిరువాన్మూరు వైద్యశాలయందు డెప్యూటి సర్జనుగ కొన్నాళ్లునుయుండిరి. లండను శ్రీ శిశువైద్యశాలయందు ప్రత్యేక శిక్షణను బొందెను.

శ్రీమతి వై. వి. రంగనాయకి అమ్మగారు—

ఈయమ పశ్చిమ గోదావరి విద్యాసంఘమునకు సభ్యురాలుగ నెన్నుకొనబడెను.

శ్రీమతి శ్రీరామ భగీరథి అమ్మగారు—

చెంగల్పట్టు జిల్లా విద్యాసంఘమున కీమె సభ్యురాలుగ నెన్నుకొనబడినది.

శ్రీమతి పి. గౌరమ్మగారు—

బళ్లారి వాస్తవ్యులగు పి. శివరావు, బి. ఏ, బి. ఎల్., ఎం. ఎల్. పి. గారి సతీమణియగు శ్రీమతి పి. గౌరమ్మగారిని మాధ్యమిక బాలికాపాఠశాల ఆలోచన సంఘమునకు సభ్యురాలుగ ప్రభుత్వము వారెన్ను కొనిరి.

శ్రీమతి శివజానకి అమ్మగారు—

గవర్నమెంటు వారీమెను, శ్రీరంగమునకు గౌరవన్యాయాధిపతిగ నియమించిరి.

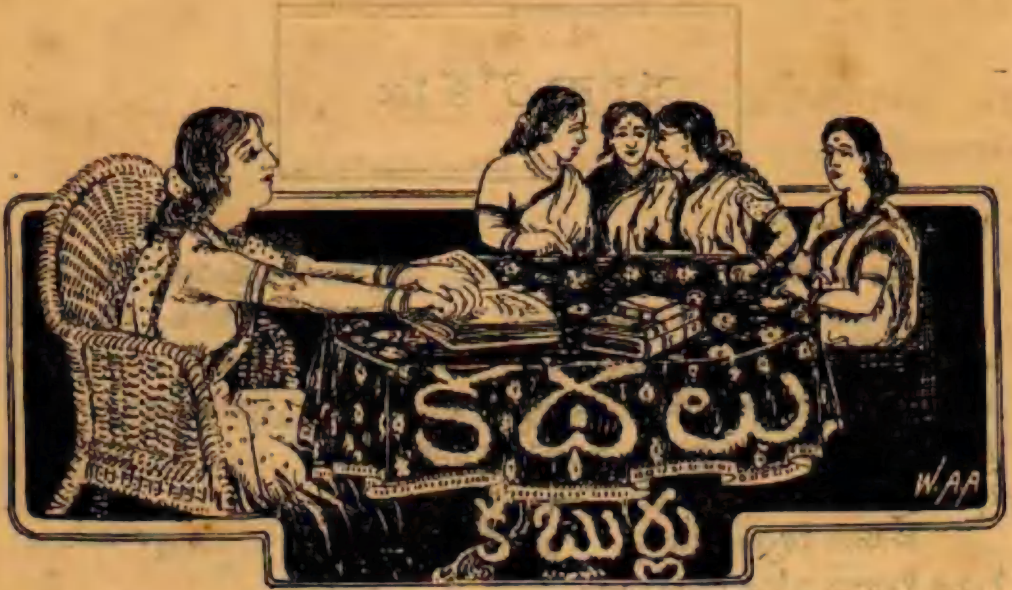
కీ. శ్రీ. శ్రీమతి రతీబాయి జిన్నాగారు—

శ్రీమతి జిన్నాసతీమణిగారి మరణవార్త వినుటకెంతయు చింతిలుచున్నారము. ఈమెతండ్రి సర్ డిన్నాపెటిటగారు. వయసు 30 సం॥ లు. 1917 సం॥ న మహమ్మదాలీ జిన్నా, ఎం. ఎల్. ఏ. గారిని వివాహమాడిరి. కొలది దినములుగ వ్యాధిగ్రస్తయై యుండిరి. మరణించునప్పటికి భర్త ఢిల్లీలోనుండెను. ఈమె దేశసేవాతత్పరతయు, త్యాగము నెఱుంగని వారుండరు.

గులాబాయ్. హెచ్. ముకుందరావుకన్య—

కీ. శ్రీ. రాయబహదూరు ముకుంద రామచంద్రరావుగారి మనుమరాలు. ఇందూరు జూనియరు మహారాణియగు ఇందిరాబాయిగారి సమీప బంధువు. గత సంవత్సరము బొంబాయి విశ్వకళాశాలయందు ఆంగ్లభాషయందు ప్రథమతరగతిలో బి. ఏ. పరీక్షనిచ్చెను. విశ్వ విద్యాలయ సంఘమునకు సభ్యురాలగు నట్టిగౌరవమును పొందిన ప్రథమ హిందూ యువతి యీమెయే. బొంబాయి విల్సన్ కాలేజీలో ఆంగ్లభాషకురాలుగ నున్నది.

అమెరికాలో బాల్యవివాహములు—

బాల్యవివాహపిశాచము మన హిందూదేశమందేగాక, పాశ్చాత్యదేశములకు కూడ కానగుచున్నది. అమెరికాలో 16 సం॥లకు లోబడిన వయసుగల బాలభార్యలు 350,000 కలరు. ఇంకను బాల్యవివాహములు పెరుగుచునేయున్నవి. వీటి ఆపుదలకుగాను ప్రబలప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. పెన్సిల్వేనియా 16 సం॥ లోబడిన బాలికల వివాహము నిషేధించుచున్నది.

* * * *

అమడసోదరులు—

లండనులో యిటీవల యిరువురు అమడసోదరులు ప్రాణత్యాగము చేసికొనిరి. ఇందలి విశేషమేమన, దేహములు వేరుగాని వారి భావము లొక్కటే. వారొకే విధమున ఆలోచింతురు. ఒక డారంభించిన వాక్యమును రెండవవాడు ముగించును. ఇరువురును ఒక్కశయ్యయందే మరణించి యుండిరి.

* * *

విద్యుచ్ఛక్తి కత్తి—

నెత్తుటిని స్రవించనీయక, నొప్పిని కలుగజేయక, కంఠరముల తెగకోయు యంత్రముకటి కనిపెట్టబడినదని 'లాంసెట్' పత్రికవలన తెలియుచున్నది. ఈ యంత్రమున గల

విద్యుచ్ఛక్తి తీక్షణతవలన కండరములకు ఉష్ణమెక్కును. రక్తనాళములు గట్టిపడి నెత్తురు ప్రవించదు.

* * * *

శిశువులకు స్వర్గము—

అన్ని దేశములందును పసి పిల్లలను కొట్టుట వాడుక మైయున్నది. కాని సయాము నందు మాత్రము పిల్లలు చెబ్బలు తినుటయన నేదియో యెఱుగరు. ఒక కఠినపుమాట ఎవరైన పలికిన చాలును, తోడనే వారుకంట తడిపెట్టుదురు. అంతటి మెత్తనిహృదయులు. చిన్నప్పటినుండి సయాము బాలురు పెద్దల నడవడిక గమనించి ఆదేరీతి ప్రవర్తించుదురు. ముఖ్యముగ వారు పాటించునది మాతాపితృపూజ, గురుసన్మానము, గురుభక్తి మొదలగునవి. అన్ని దేశము లిట్లుండిన కొంత యెద్దియుండును?

* * * *

ముద్దుల ప్రభావము—

ముద్దులిడికొనుట సర్వ సాధారణమగు విషయము కాని కొన్ని దేశములందు కోట్లకొలది జనులకు, ముద్దుల విషయము తెలియదు. వారు దానిని ఆచరణకు గొనిరారు. ఎస్కిమోలు, మడగాస్కరు, టైరాజెల్, ప్యూజీదేశీయులు, కొన్ని ఆఫ్రికా తెగలవారు ముద్దులిడరు. భార్యాభర్తలు సరసమాడునపుడు తమ నాసికలు, చెక్కిళ్లు, కుడిచెవులు, మొదలగు వాటిని ఒండొంటితో నొరసికొందురు. లేక చేతులతో ఒకరి నొకరు గుద్దుకొందురు.

యుద్ధము నిలవినగాని ముద్దులియ్యమని తమ భర్తల ధిక్కరించి ఆతెన్ను యువతు లొక యుద్ధమునే నిలుపగల్గిరి. క్లియోపాట్రాయను స్త్రీయొక్క ఆలింగనాసౌఖ్యము కొరకై ఆన్టోనీయను నాతడు రాజ్యాంగస్థితినే మార్చెను. ఈ కాలమున ముద్దులిడుట అనారోగ్య కరమని కొందరు వాదించెదరు. రష్యాలో సోవియటు కమిషను ముద్దులిడు కొనరాదని ప్రచారము సలుపుచున్నది.

* * * *

నిదుర లేమిచే మరణము—

మనుజుని ఆరోగ్యమునకు వలసిన ఆహారము, శుభ్రమగు వాయువు, జలము, నిదుర మొదలగునవి. వీటిలో ఆహారము లేకున్నను నిదుర ముఖ్యమని సర్ జాన్

ఆర్స్థ్రాంగు అను వైద్యుడనెను. నిదుర ఒకవారమువరకు పోకూడదని నిశ్చయించిన ముగ్గురు బాలురలో ఒకడు నాల్గవనాడును యింకొకడు ఐదవనాడును మూడవవాడు ఏడవనాడును మరణించిరి. కాబట్టి ఆరోగ్యమునకు, జీవించుటకు, నిదుర ముఖ్యమైనది.

* * * *

గోబి అడవి జంతువు—

గోబీయెడారి మంగోలియానుండుకలదు. ఈయెడారియుండు 25 అడుగులపొడవును, భుజములవఱకు 14 అడుగుల ఎత్తును, 10 టన్నులు బరువు, అనగా రెండేనుగుల బరువును గల యొక అడవి జంతువు అస్తి పంజరము భూమిని త్రవ్వగా లభించినది. ఇంతకంటె అవయవ పరిమితి హెచ్చైనప్పుగ ముండదని యనెదరు.

ఇట్టి జంతువు సుమారు 9 కోట్ల సంవత్సరములకు పూర్వము జీవించి యుండునని తలచెదరు.

అఖిలభారత మహిళా సభ

శ్రీమతి ఆ. భాస్కరమ్మ గారు

అఖిల భారత మహిళా సాంఘిక విద్యావిషయిక సంస్కరణ మహాసభ జనవరి

నెల 3-వ తేది మొదలు 8 వ తేది సాయంతాలము వరకు పాట్నా నగరమున జరుపబడినది. సభ 31 వ తేదినుండే ప్రారంభింపబడినను, ఒకటి రెండు తేదలలో స్థాయిసంఘ సభలుండుటవలన మన యాంధ్రదేశ పక్షమున స్థాయిసంఘ సభికురాలనగు నేను డిసెంబరు 31 వ తేది రాత్రి 8 గంటలకు కలకత్తాలో బయలుదేరితిని. జనవరి 1 వ తేది తెల్లవారుజామున పాట్నా చేరితిని. అక్కడ చలివిస్తారముగా నున్నది. వాతావరణ మంతయు పొగక్రమ్మినట్లున్నది. నేలయంతయు వర్షముకురిసినట్లు తడిసియున్నది. తెల్లవారుజామున 5 గంటలకు, ఆచలిలో ఆమంచులో కొంచెమైనను జంకక, బద్ధకించక యాహ్వాన సంఘమువారు ప్రతినిధుల నాదరించి తీసికొని వెళ్లుటకు వచ్చిరి. అప్పుడు దిగిన వారము ముగ్గురము మాత్రమే మమ్ములను బస్సునందెక్కించుకొని ప్రతినిధుల కొఱకు నియమింపబడిన బసకు చేర్చిరి. మా కొఱకు ప్రేమను నకు వచ్చినవారు స్త్రీలు, యావ్వనవతులు, ఉన్నత విద్యావతులు, గొప్పయింటి బిడ్డలుకూడా పురుష సహాయమేమీలేదు. వారేకూలీలను మాట్లాడి సామానులను బండిలోవేయించిరి. ప్రప్రథమపు ఈదృశ్యమే నాకు కొంతవలకానందమును, నాశ్చర్యమును గలుగజేసినది. మాకొక కేర్పరిచిన యిల్లాక దివ్యభవనము. అడియోక మహమ్మదీయ బారిష్టరు గృహము. ఆయన వృద్ధుడయినను నవివాహితుడును ఉదార స్వభావుడునగు నాతడు స్వార్థమును పరిత్యజించి యత్యంత విలువగల సోఫాలు, కుర్చీలు, నిలువుబద్దములు మొదలగు సామానులతో సహా తనగృహమును ప్రతినిధులకొఱకిచ్చి వేసి తాను మరియొక యద్దెయింటికివెళ్లి పోయెను. గృహముట్లుండ అంత పరిశుభ్రమైన సొగసైన, విలువయైన సామానుల నెవరైన పాడుచేయుదురేమో యను సందేహ మించుకైన లేకుండ నావిధముగా నొసగినవారి యాదార్యము కొనియాడదగినది. అక్కడకు వచ్చిన ప్రతినిధులుకూడా నున్నతకుటుంబీకులు, విశేష విద్యావతులు, పిల్ల

జెల్లలు లేకుండా వచ్చిన వారగుటచే బాగ్రత్తగానే వాడుకొనిరి గాని యేమియు పాడు చేయలేదు. నడుపాయములన్నియు చాలాబాగుగనుండెను. ఏవిధమైనలోటును కనబడలేదు. స్వగృహముల యందుకంటే గూడ యెక్కువ స్వాభ్యమునే పొందితి మనుటలో కాంచెమైన సతిశయోక్తిలేదు.

1-వ తేది యుదయము 9 గంటలకు స్థాయీసంఘసభ (Standing Committee Meeting) అనిరి. 9 గంటలలోపున అందరు సిద్ధపడి సరిగా 9 అయేసరికి సమావేశమయి కార్యమునకు ప్రారంభించిరి. ఈ స్థాయీసంఘమున అధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శిని కోశాధ్యక్షురాలు గాక భారతదేశమందు సభాసాకార్యార్థ మేర్పఱచుకొనిన 29 రాష్ట్రములలో రాష్ట్రమున కొక్కరు చొప్పున నెన్నుకొనబడిన 29 గురు సభికురాండ్రుకలరు. వారిలో 4 గురు కారణాంతరములచే సభకురాలేక పోయిరి. కొందఱానాటి సభకురాలేదు. 17 గురు మాత్రము వచ్చిరి. సభ ప్రారంభమగు సమయమున అనేక విషయములను గుఱించి చర్చలు జరిగినవి. వానిలో మిక్కిలి ముఖ్యమయినది 'నిబంధనము' (Constitution). దీని కిదివరలో 'అఖిలభారత మహిళా విద్యా విషయక సంస్కరణ మహాసభ' (The All India Women's Conference on Educational Reform) అని పేరుండెడిది. దానికి సాంఘికము కూడా చేర్చుట త్యావశ్యకమని మాకుతోచి దానిని కూడా చేర్చవలయునని కొందఱు మంటిమి. దానిని చేర్చినచో నది రాజకీయమునకు చెందును, ప్రభుత్వపు టుద్యోగములు వచ్చుటకు వీలుండదు, ఈ సభ పూర్వమునలేనే కేవల విద్యా విషయకము గానే యుండవలయునని కొందఱు వాదించిరి. ఒకదినమంతయు యీ వాదనతో సరి పోయినది. చివరకు సాంఘికము కూడా చేర్చుట కంగీకరించి 'అఖిలభారత మహిళా సాంఘిక విద్యా విషయక సంస్కరణ మహాసభ' (The All India Women's Conference on Educational and Social Reform) అని మార్చిరి. రెండవది ఈ సభకు మూలధనము 50,000 రూపాయలున్నవి. దానిని రెజిస్టరు చేయించుటా మానుటా అనుట గురించి కూడా తీవ్ర వాదనలు జరిగినవి. చివరకు రెజిస్టరు చేయుటకే నిశ్చయించిరి. ఈ విధముగా రెండుదినములు పగలు 9 మొదలు 12 గంటలు, మరల 1 మొదలు 5 గంటలవరకుగల కాలము చాలక రెండవనాటి రాత్రి 9 గంటలవరకుగూడ సభ జరుపవలసివచ్చినది.

3 వ తేదీ కన్నీ ప్రాంతములనుండి ప్రతినిధులు వచ్చిరి. మనభారత దేశము నందలి ఉత్తరమున కాశ్మీరమునుండి దక్షిణమున తిరునల్వేలి, తిరువాన్కూరు వరకును, తూర్పున కలకత్తానుండి పశ్చిమగ సింధుదేశముయొక్క చివరవరకును గల స్త్రీలు చాలామంది వచ్చిరి. ఒక్కొక్క రాష్ట్రముయొక్క ప్రతినిధులను వేరు వేరుగా పేర్లు పిలిచి వారివారి కొఱకేర్పఱచిన స్థలములలో కూర్చుండజేసిరి. మొత్తము ప్రతినిధుల సంఖ్య 150. వీరుగాక 50 మంది వరకు ప్రేక్షకులు వచ్చిరి. ఆదినము ఉదయము 9 మొదలు 12 గంటలవరకు ప్రతినిధుల సభ జరిగినది. సాయంకాలము 5 గంటలకు సభా ప్రారంభోత్సవము. దీనికి పురుషులను గూడా నాహ్వానించిరి. ఈసభ క్రొత్తగా కట్టఁబడిన సెనేటుహాలులో జరిగినది. హాల్లంతయు స్త్రీపురుషులతో నిండిపోయినది. గవర్నరుగారి భార్య ప్రారంభోపన్యాస మొనఁగినపిదప అధ్యక్షురాలగుమండిరాణిగారు హిందీభాషలో చక్కని యుపన్యాసమును చదివిరి. మిసెస్ అహమ్మదాల్, మరికొందఱు స్త్రీలు ఉపన్యసించిన పిదప కార్యదర్శిని కమలాదేవి సంవత్సర కార్యనివేదికను చదివి వినిపించెను. మొదటి రెండు సంవత్సరములకంటె యీపంపత్సరము కార్యనివేదికలో అభివృద్ధియొక్కవగా కనఁబడినది. జాతీయ కీర్తనతో సభముగింపఁబడినది. రాత్రి 6-30 నుండి మరల ప్రతినిధుల సభ జరిగినది. 4, 5 తేదీలు ఉదయము 9 మొదలు 12 గంటలవరకును, మధ్యాహ్నము 2 మొదలు 4 గంటలవరకును సభలు జరిగినవి. ఒకదిన మొకధనికు రాలును, రెండవదినము పాట్నాక్షబ్బువారును, మూడవ దినము మండి రాణిగారును సభికుల కందఱకు టీపాట్రిల నొసంగిరి. 6 వ తేదీ యుదయము 8 గంటలకు బయలుదేరి 150 మంది ప్రతినిధులము పాట్నాకు 60 మైళ్లదూరములో నున్న నాలంద యందలి ప్రాచీన విశ్వ విద్యాలయ శిథిలములను చూచుటకువెళ్లితిమి. మేముక్కడ చేరునరికి 12 గంటలయినది. అక్కడ మాకు ఫలహారాదుల నొసగుటకు మండిరాణిగారేర్పాటు చేసిరి. చంద్రగుప్తుడు, అశోకుఁడు నాటియా శిథిలములనుచూచి సాయంకాలమునకు మరల యిల్లుజేరితిమి. 7 వ తేదీ యుదయముతో సభలు ముగించి మధ్యాహ్నమందఱమూ కలసి పాట్నాయందలికాలేజి ఇండస్ట్రిసు, ఖదాబత్తు లైబ్రరీ చూచుటకు వెళ్లవలయునని కార్యక్రమపట్టికలో ప్రచుర పఱచిరిగాని తీర్మానములు సగ మైననూ ముగియుటకుచే ఆమధ్యాహ్నమునందు కూడ సభలు జరుపవలసి వచ్చినది. మాయాంధ్ర ప్రతినిధులమందఱము ఆదినము సాయంకాలమే మామా యూల్లకురా బయలుదేరవలసి వచ్చుటచే మధ్యాహ్నము సభకు వెళ్లుట మాని వానిని

చూచుటకు వెళ్లితిమి. ఇంచు మించుగా ప్రతి తీర్మానము మీదను వాదోపవాదములు జరుగుచునే వచ్చినవి. ఆవాదనలు కొన్ని సమయముల యందు విసుగు తెప్పించినను మొత్తంమీద తమాషాగానే యున్నవి.

అక్కడ వారు చేసిన యేర్పాట్లు మొదలగునవి మిగుల స్తుతిపాత్రములు. సభలు, విహారములు, టీపార్టీలు మొదలగునవన్నియు నేర్పబడిన వేళకు కొన్ని నిమిషములైనను యించుమించు లేక అతిఖచితముగా జరుపఁబడినవి. మనవాళ్లలో పురుషుల సభలే అనుకొన్న వేళకు ఒకటిరెండు గంటలైనను వ్యత్యాసములేకుండ జరుగుట బహులరుదు. అట్టియెడ స్త్రీలింగ సకాలములో జరుపుట నిజముగ వింతయైన సంగతి. ప్రతివిషయము యంత్రపు పనివలె జరిగినది కాని యేమిథమైన తారుమారుగాని, కంగాడుగాని, వ్యత్యాసము గాని యేమియులేవు. ప్రతివారును వారివారి పనుల సీతినపుణతతోడను, శ్రద్ధతోడను నడపిరి. ఈ విషయములన్నిటిలో సుత్తర హిందూస్థాన స్త్రీలు దక్షిణదేశీయుల కంటె చాలా ముందున్నట్లు గన్పట్టినది. సభలో ఉపన్యాసములన్ని చాలావరకు ఆంగ్లభాషలో జరిగినవి. కొంతమంది మాత్రము హిందీలో వ్రాసుకొనివచ్చి చదివిరి. ఈ రెండు భాషలుతప్ప మరియొకభాష వాడలేదు. ఎక్కువ కొద్దిపాటిలోపములున్నను మొత్తము మీద సభ చాల జయప్రదముగ జరిగినది.

శ్రీవిద్య

శ్రీమతి వెలువోలు వసంతి కుసుమావతి గారు

శ్రీ॥ వేదముక్కలు రచించు వెలదులుండ
సరసకావ్యాలు నిర్మించు బాణులుండ
ధార్యవిత్రము వెదజల్లు తరుణులుండ
శ్రీకి విద్య నిషేధింప సిగ్గుగావె!

శ్రీ॥ భరతయుద్ధము ప్రేరేచ భామయొకతె
శ్రీశివాజినఁ బ్రభువుగాఁ జేసె నొకతె
వీరపల్నాటి యుద్ధము విప్పె నొకతె
విద్యలేకున్న వీరిట్లు వెలయుఁ గలరె!

శ్రీ॥ విద్య నేర్చిన తల్లులు బిడ్డలకును
మొదటి నుండియుఁ జాలసద్బోధ కఱవి
వీరబుధులుగ వారిఁగావింపఁ గలరు
కాన శ్రీవిద్య దూరంగఁ గాదుమీకు!

శ్రీ॥ సచివ్రుఁడుగ నుండవలయు యోజనల వేళ
జననిగా నుండవలయు భోజనము వేళ
భార్యయని; ధర్మ వేత్తలు పల్కుచుండ్రు
చదువులేకున్న నీరీతి సలుపఁ గలరె!

శ్రీ॥ విద్య నేర్చిన వారలు విరివి జ్ఞాన
వార్తలన్ వ్రాయు నేర్పును బడయఁగల్గి
జగతి మాహాత్మ్యముల నెన్నొ సలుపుకతన
బాలికావిద్య దూరంగఁ బాడియానె!!

దేవదాసీ బిల్లు—

మదరాసు నగరమునను రాష్ట్రముందునను స్వార్థపరులగు కొంతమంది తీవ్రఖండన మునకును వ్యతిరేక ప్రచారమునకును కారణమైన దేవదాసీబిల్లు కడకు రాష్ట్రము శాసనసభ యందామోదించబడు అంతయు సంతోషకరము. ఈ బిల్లు ఆమోదించబడుటకు శాసనసభయొక్క ఉపాధ్యక్షురాలగు శ్రీమతి డాక్టర్ ముత్తులక్ష్మిరెడ్డిగారి నెంతయు కొని యాడవలసియున్నది. ఎంతటి ప్రతిఘటనలు వచ్చినను, కొందరు దుర్మార్గులు యెంతటి పరుసవాక్కులాడినను లెక్కనేయకుండ పట్టినపట్టు విడువకుండ నాయమ స్వయముగ శాసనసభయందు ప్రవేశపెట్టియుండిన బిల్లును సక్రమముగ నడపించి కడకు జయ పతాక నెగురవేయ గలిగెను. శాసన సభయందీ బిల్లు విషయముగు చర్చవచ్చినప్పుడు యే సత్యమూర్తిగారో తప్ప మిగిలిన వారందఱును అనుకూలముగనే యభిప్రాయము నొసంగియుండిరి. ఇట్టి సహాయ మొనరించి సంస్కారమునకు సహాయపడియుండిన శాసన సభ్యులెల్లరు వందసీయులు.

బిల్లు ఆమోదించబడినది గదా! ఇంక దేవుని మాన్యములు మనపాల బడినవి! ఇంక మన మెట్లు వర్తించినను వర్తింపవచ్చునని యీ సంఘపు స్త్రీలు తలంపరాదు. ఇందులకువలయు కట్టుదిట్టములను గావించుటకు దేవదాసీ సంఘ నాయకులు శ్రద్ధవహించ వలసి యున్నది. ఈ విషయమున పై సంఘమును ఆ సంఘ మందలి నాయకులును తగిన రీతిని చరింతురుగాక!

మైసూరు ప్రభుత్వము—

దేశమునకు కళింక మాపాదించ జేయుచుండిన దేవదాసీ సంఘముయొక్క దుర్వర్తనమును పోగొట్టవలయునను తలంపుతో మైసూరు ప్రభుత్వమువారుకూడ నొక శాసనమును గావించియుండు అంతయు సంతృప్తినీయుము.

ఆ సంస్థానమందలి దేవదాసీలుకొంతమంది, దేవస్థానములందు సేవయొనరించెద మనియు అందుల కనుమతి యొసంగవలసినదనియు కోరియున్నప్పటికిని ఆ ప్రభుత్వము అంగీకరింపలేదు. దేవదాసీసంఘమువా రనుభవించుచుండిన భూములు వారికే యొసంగ బడినవి. ఇంకముందు దేవళములందు వారెట్టి నాట్యమును గాని యాడరాదని ప్రభుత్వము వారు శాసించిరి.

బీహారు స్త్రీలు ఓటింగు అధికారము—

సుమారు ఐదువత్సరములనుండి బీహారు రాష్ట్రమందు మహిళోద్యమము తీవ్ర ముగ సాగింపబడుచున్న దనవచ్చును. ఆ కారణముచేత ఆ రాష్ట్రపు సోదరీమణులలో కొంత చలన ముదయించినది. విద్య వ్యాప్తి నందినది. మహిళాసంఘములు నెలకొల్ప బడినవి.

ఈ యభివృద్ధిని దిలకించిన శ్రీగోదావరేశ మిసగారు స్త్రీలకు ప్రాంతైజ్ఞ ఒసంగబడ వలయునని తెలుపు నొక తీర్మానమును ఆరాష్ట్రము శాసనసభయందు ప్రవేశ పెట్టిరి. ఆ తీర్మానము మీద కొంత వఱకు చర్చ జరిగిన యనంతరము ఓటింగుజరిగినది. తీర్మాన మునకు 47 మంది అనుకూలముగను 14 మంది వ్యతిరేకముగను వోటుచేసిరి. శ్రీమిస గారి తీర్మానము గెలుపొందినది.

భారత దేశోన్నతికి కారణము కాగల విషయముల గురించి చర్చ జరుగు సమయ మున ఉత్తర హిందూస్థానపు మహమ్మదీయులు వింత వాదనలు గావించుట కలవడి యుండుట మాకాశ్చర్య కారణమగుచున్నది. స్త్రీలకు వోటింగు అధికార మెంతమాత్ర మును పనికి రాదని ఓటుచేసియుండినది 14 మంది మహమ్మదీయులే యని విని చదువరు లాశ్చర్య మందెదరు.

స్త్రీలు-వారసత్వము—

హిందూన్యాయచట్టమందు స్త్రీలకే మాత్రపు వారసత్వపుహక్కులుగాని గావించబడి యుండలేదు. ఆ స్త్రీ విషయమగు విభజనలు గావించబడు సమయమున పురు షుల యొక్క హక్కు గమనింపబడుచున్నది గాని స్త్రీలకెట్టి యవకాశమును యొసంగు చుండుటలేదు. న్యాయమను పేర స్త్రీలకు గావించబడుచుండిన యన్యాయమును గురించి యెనిమిది దీర్ఘవత్సరముల కాలము తీవ్రచర్చలు జరిగియుండుటను చదువరు లెరింగియె యుందురు. కడకీ యన్యాయమును తొలగించుటకని యొక సవరణ తీర్మానము భారత

శాసనసభయందునను, స్టేట్ కాన్సిలు నందును ప్రవేశపెట్టబడి ఆరెండు సంస్థలచేతను ఆమోదించబడుటయు జరిగియున్నది. ఇంక వైస్రాయి తన యనుమతి నెరిగించవలసి యున్నది. ఇటీవల యీ బిల్లు విషయమున అసెంబ్లీయందు జరిగియుండిన చర్చ వినువారికి చాల నవ్వురాక మానదు. నేటికిని ప్రపంచ మెట్లెగుచున్నదో గమనించకుండు ప్రతి నియమములనే సాగించవలయునని పట్టుబట్టివాదించు వారు కలరని అసెంబ్లీయందలి కొలది మంది సభ్యులవాదన ఋజువు చేయుచున్నది. కాని యీ బిల్లు విషయమై అనకూలాభిప్రాయ మెక్కువయున్న కారణముననే అంతెల్లరి లేకపోయినది. ప్రభుత్వమీ విషయమున త్వరలో వలయు అనుచుతి నొసంగి శ్రీలకుకూడ కొంత వారసత్వపుహక్కును నొసంగు టుత్తమము.

బాలికాపాఠశాలలు—

ఆంధ్ర దేశములో జాతీయవిద్య నొసంగు బాలికాపాఠశాలలు లేవనియే చెప్పవచ్చును. భారత దేశమందలి గుజరాత్, బంగాళము మున్నగు రాష్ట్రములందు జాతీయ బాలికాపాఠశాల లేన్నేని నెలకొల్పబడి సక్రమముగ నడుపబడు చుండుటను మన మెరుంగుదుము. మన రాష్ట్రములో యిట్టి సత్కార్యమునకు పూనుకొనువారి సంఖ్య కడుంగడు స్వల్పము. నేడు తెలుగుజిల్లా లన్నింటికిని కలిపి యే యొకటి రెండు పాఠశాలలో తప్ప యెక్కువలేవు. ఉన్న సంస్థలును స్వార్థశముల కెక్కువ ప్రాముఖ్యతనిచ్చు కార్యనిర్వాహకులు యెక్కువగనున్న స్థలములయందరాచకములు జరుగుచుండుటను బట్టి ఆ సంస్థలు తీవ్ర విమర్శకు గురియై ప్రజానురాగమును కూడ గోలుపోవుచుండుట శోచనీయము.

జాతీయ విధానముల ననుసరించి విద్యల నభ్యసించిన బాలికలు దేశమందెంత యెక్కువగనున్న దేశభక్తులు కూడ అంత యెక్కువగ నుందురు. సంస్కార విషయమున ముందంజవేయు ఆంధ్రరాష్ట్ర మీ విషయమున యెక్కువ శ్రద్ధ వహించి పాటుపడవలసి యున్నదిగ ఆంధ్ర సోదర సోదరీమణులను హెచ్చరించుచున్నారము.

సైమను సంఘము—

భారతీయుల యభిప్రాయములకు విరుద్ధముగ బలవంతముగ పంపబడియుండిన స్టాటుట్టరీ రాయల్ కమిషను గతనెల 18 వ తేదిన మదరాసు నగరమునకు వచ్చి సప్తమడు మదరాసు వింతదృశ్యమును ప్రదర్శించినది. హోర్టలు చాల చక్కగ జరిగినది.

ఒక్కయంగడియేనీయు ఆదినమున తెరువబడియుండలేదన్న అతిశయోక్తి కాబాలము. పోలీసు బందోబస్తు అపరిమితమై యున్న కారణమున ఒకప్రాంతమువారు యింకొక ప్రాంతమున కేగుటకవకాశము లేకపోయినది. సైమను బహిష్కారవాదులు “సైమనుగారు పొందు” అనుచు కేకలిడుచు ప్రథాన వీధులందు గావించియుండిన యుత్సవ మొత్తము ఆకర్షణీయమై ప్రజోద్దేశమును వెల్లడిగావించి యున్నది. కొంతమంది రాజధానియందలి యితర ప్రాంతములనుండి వచ్చి సైమనుగారికి స్వాగత మొసంగిరికాని కొంతవలుకుబడియు ప్రఖ్యాతియు గలిగియుండిన మదరాసులోని రాజకీయ సంస్థలెవ్వియు సైమను సహకారమును వాంఛించియుండలేదు.

ఆఫ్ఘనిస్థానము—

ఆఫ్ఘనిస్థానపు రాజకీయములు యింకను ఒకస్థిర రూపమునకువచ్చి యుండలేదు. కాబూలుగద్దైక కేలుసాదినవారిప్పుడు వలువురున్నారు. ఈవలువురిలోనను ఆదిని అమీర్ సక్రమ ప్రభుత్వమును సాగించుచుండిన అమానుల్లాగారును, కాబూలు నాక్రమించి తన యిష్టమువచ్చినట్లు నిరంకుశ ప్రభుత్వమును సాగించుచుండిన బచ్చాసాక్మొయును చాల ముఖ్యము. తాత్కాలికముగ కాండహారునగరమున దర్బారును సాగించుచుండిన అమీర్ అమానుల్లాఖాన్ గారు మాతృదేశముమొక్క గౌరవము పోవుటయన యెంత మాత్రమును సహింపరు. ఆ కారణముచేతనే కాబూలు నగరమందలి విదేశీయకార్యాలయములు ఆఫ్ఘని స్థానమును విడచి పెట్టుచుండగ దాన దేశమునకు జరుగుచుండిన వప్తమును అగౌరవమును గ్రహించి ఆ విదేశీకార్యాలయములను అమనుల్లాగారు కాండహారునగరమున కాహ్వనించియున్నారు. ఈయభిప్రాయమును బ్రిటిషువారుతప్ప మిగత విదేశీయులందఱును అంగీకరించి అందులకు వలయు ప్రయత్నములను గావించుచున్నారని తెలియుచున్నది.

ఇంకత్వరలోననే ఆఫ్ఘను రాజకీయములు సక్రమముగ పరిణమింప గలవనిపించుచున్నది. నిన్న మొన్నవరకును అమానుల్లాగారియొక్క వలుకుబడి సమూహించుచుండిన జర్మను పత్రికలు అమానుల్లాఖాన్ గారుత్వరలో ఆఫ్ఘనిస్థానమున కంతటికిని అధిపతి కాగలరని తెలుపుచున్నవి. నాదర్ ఖాన్ గారు అమానుల్లాఖాన్ గారికి సహాయ మొనరింపనున్నారు. టర్కీ దేశమునుండి కొంతమంది సైనికాధ్యక్షులు బయలుదేరిరని యింకొకవార్త విననగుచున్నది. రష్యానుండి యిటీవలనే కొందరు వైమానికులు

రాచకార్యములకని కాండహారమునకువచ్చి యున్నారు. ఈయంశముల నన్నింటి నొకచోనుంచి దిలకించునెడ ఆఫ్ఘనిస్తానమునకు శుభదినములు సమీపముననే యున్నవని గ్రహించ వలగుచున్నది.

ఆత్మగౌరవ మహాసభ—

గతనెల 17,18-వ తేదీలయందు చెంగల్పట్టు నగరమున శ్రీ సౌందర్య సౌంద్య నాడారుగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగియుండిన తమిళరాష్ట్రీయ ఆత్మగౌరవ మహాసభ యందు గావింపబడియుండిన తీర్మానములలో యేమొకటి రెండో తప్ప మిగత తీర్మానము లన్నియు ఆంధ్రసాదర సోదరీమణులకు వింతగ తోపకమావు. ఏదియేని సంస్కారము వాంఛించు సమయమున అందులకు వలయు విధానముల సరయవలయును. అదియు గాక అట్టి సంస్కారమువలన ప్రజలయందు గలుగబోవు మార్పువలన గలుగు ఫలితమును సంస్కారప్రియులు ప్రజల కెరింగింపవలయును. ఈ సభయందు పాల్గొనిన వారిలో చాల మంది తా మొనరించుచుండిన తీర్మానము లెట్టివో వాటిని గావించుటవలన ముందేరటి సంచలన ముదయింపనున్నదో, ముందుముందీ తీర్మానాంశములుగ నాచరణ యందుంచుట యన నెంతటి మహత్తరకార్యమో కొంచమేని యూహించియున్నట్లు కానుపించదు, భారతీయులయందు—అందునను హిందూ సంఘమందు సంఘ సంస్కార మవసరము. అందులకని యెట్టి ఫలితములగాని నొసంగజాలని యంశముల కెక్కున ప్రాముఖ్యత నొసంగుచు వానిని తీర్మానముల గావించుట మాకాశ్చర్య కారణమగుచున్నది. తిలకము లుంచరాదనియు, సంస్కృత, హిందీభాషలు పాఠశాలలయందు గరువబడరాదనియు తీర్మానించుటలో యేటిన్యాయమున్నదో పాఠకులే యూహింపవలసినదిగ కోరుచున్నారము. కేవలము సంఘ సంస్కార విషయములయందు మార్పునొనగూర్చు తెలంపుతోడనే యీ సంఘము బయలుదేరియున్నటులు ఆదిని ప్రకటింపబడుటయు అనంతరము సైమను సంఘ మునకు స్వాగత మొసంగుట ఆత్మగౌరవమునకు లోపము గలిగింపదని తీర్మానించుటలో గల యర్థము మాకు గోచరించుటలేదు. దేశమందలి ప్రఖ్యాత సంఘములన్నియును సైమను బహిష్కార మవసరమని సాధ్యమైనంతవరకును తమ నిర్ణయముల నాచరణ యందుంప స్రయత్నించుచుండ యీ యాత్మగౌరవ మహాసభవారు సైమను సంఘమునకు స్వాగతమియ తీర్మానించియుండు పెంతమాత్రమును న్యాయముకాజాలదని నొక్కివక్కాణింపగలము. ఫలరహితమగు నిట్టి తీర్మానములు చేయుటకు బదులు యీసభాకార్య నిర్వాహకులు కొంతవర కుపయోగపడగల విషయముల గురించియే చింతన మొనరించు పెంతయు సమంజసము.

మదరాసు యువకులు—

ఇది యువకుల యుగమనవచ్చును. అన్ని దేశముల యందలి యువకులును తమ తమ దేశములయొక్క స్థితిగతుల మార్పుటకు ప్రయత్నించు చుండుటను పత్రికా పాఠకు లెరింగియే యుందురు. మన దేశమందును శ్రీయుతులు నారిమెన్, సుభాష్ చంద్ర బోసు గార్లవంటి పలుకుబడిగల యువకుల నాయకత్వముక్రింద బొంబాయి, బెంగాలుమున్నగు రాష్ట్రములయందలి యువకులు దేశభ్యుదయమునకై పాటుపడుచుండుటను మన మెరుంగుదుము. అట్టి యదనున చెప్ప రాష్ట్రమందలి—అందునకు ముఖ్యముగ మదరాసు నగరమందలి యువకులు తగిన నాయకుడు లేనికారణమున చీలిపోయి ఒకరికొకరు వ్యతిరేకముగ ప్రతికలయందునను సభలయందునను వాదోప వాదములను సాగించుట శోచనీయము. మదరాసు నగరమందలి యువకులు నేడు రెండుపక్షములక్రింద చీలిరాజకీయములయందు పాలుగొనుచుండుటెంత మాత్రమును సమంజసముగ కావచ్చునులేదు. ఈ చీలికలు సైమను సంఘము మదరాసున కింకొక పక్షము దినములలోరానున్నదనగ బయలుదేరినది. ఇందులకు యువకులేకారణమా? ఇటులని మేమెంతమాత్రము చెప్పజాలము. నగరమందలి రాజకీయ నాయకులే యీ చీలికకు కారణము. తమ మనములందుగల స్వార్థోద్దేశములకు ప్రదాన్యమొసంగు తలంపుతో యువకులను దరిదీసి వారికి లేనిపోని మంతనములు గావించి వారిద్వారా తమకార్యములను నెరవేర్చుకొన ప్రయత్నించుచున్నారు. ఇందువలననే మదరాసు యువకులలో చీలిక లేర్పడుట తటస్థించినదని ఘటాపథముగ చెప్పవచ్చును.

మదరాసు యువకుల సందర్భమున కొంతయాలోచన నొనరింప వలయును. రాజకీయ నాయకుల గౌరవము పలుకుబడి యెంతవరకుండినను వారి యొక్క ప్రధానోద్దేశము లెట్టివో వాటిని సరిచుటవలన ఒనగూడు మంచిచెడ్డలెవ్వయో యెరింగి అసంతరము ఆకార్యసాధనకు పూనుకొన వలసి యున్నది.

మూడవతరగతి టిక్కెట్టు—

గతవత్సరము భారత దేశమందలి ప్రఖ్యాతకర్తా గారములన్నింటి యందునను దీర్ఘకాలమువరకు వ్యాప్తిసందియుండిన నమ్మెలుసాగియున్నవి. ఆకారణమున 1926-27 సంవత్సరమందునకన్న గతవత్సరము వర్తకము కొంత తక్కువ జరిగియున్నది. ఐనను ప్రభుత్వమున కిదివరకు వచ్చెడి లాభములో కొలది తక్కువగనే గతవత్సరము కూడ వచ్చియున్నది.

యట్లు క్రీరారుగారు అసెంబ్లీయందు తెలిపియున్నారు. రైల్వే వ్యవహారములు పెరిగిపోవుచున్నవి గాన అందులకై అదనపు సభ్యుడు నియమింపబడుటవసరమని ఆసందర్భముననే పేర్కొనియున్నారు. వ్యవహారము లెక్కువయగుచున్నవను నెవమున నూతనోద్యోగి నియామక సంబంధమగు వ్యవహారముల గురించియే ముచ్చటించిరి గాని రైల్వేటిక్కెట్టు ధరలను తగ్గించు విషయమై నూటలాడియుండరైరి. ప్రస్తుతము మూడవతరగతి టిక్కెట్టు ధరలు యెక్కువగ నున్నవనియు అవి తగ్గింపబడవలెననియు యెంతయో కాలమునుండి ఆందోళన సాగింపబడుచునే యున్నది. ఆ విషయమై గతవత్సరముకూడ కొంతవర్చ అసెంబ్లీయందు జరుగుటయు మొదటి రెండు తరగతుల యందును ప్రమాణ మొసరించు వారికి లభించు విధమునకు ధరలుతగ్గింపబడుటయు జరిగియున్నది. త్వరలో భారతదేశమందలి రైలు మార్గములన్నియు ప్రభుత్వమునకు రానున్నవి. ఆ సందర్భమున ప్రజల సౌఖ్యముల నరయవలసిన ప్రభుత్వము టిక్కెట్లు ధరలను—అందునను ముఖ్యముగ మూడవతరగతి టిక్కెట్టు ధరలను తగ్గించవలసియున్నది. ఈ విషయమై రైల్వేబోర్డు తగిన యేర్పాటుల గావించవలసియున్నది.